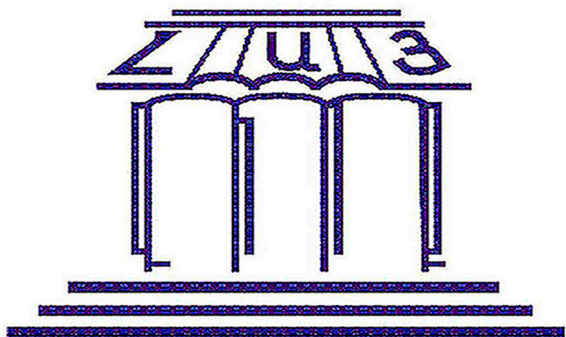

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել սովորական նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

635

355

4-12

ВОЗВРАТИТЕ КНИГУ НЕ ПОЗЖЕ

обозначенного здесь срока.

[illegible]

355
4-12

Ա. ԿԱԴԻՇԵՎ

■ - MAR 2010

ԻՆՉ ՊԵՏՔ Ե ԻՄԱՆԱ
— ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴ —
ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆԸ

Փոխադրեց՝ Վ. ԾՈՎՅԱՆ

300
2666-4Ա

12

ՏԱԿԱՆ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ԲՈՍԿՎԱ — 1926

УДК — 1926

16 MAY 2013

8000-11
300

4282-91

Գրադարան № 249 ր

Տիրաւ 3100

Պետական լեզուի տարան Յերանոս - № 508

ՏԱԽՏԱԿ-ՈՐԱՑՈՒ 926 ԹՎԻ ՀԱՄԱՐ

	ՀՈՒՆՎԱՐ	ՓԵՏԵՐՎԱՐ	ՄԱՐՏ	ԱՊՐԻԼ
Արախ	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28	4 11 18 25
Յերկուշարի	4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22 29	5 12 19 26
Յերկուշարի	5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30	6 13 20 27
Յերկուշարի	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31	7 14 21 28
Յերկուշարի	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25	1 8 15 22 29
Յերկուշարի	8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26	2 9 16 23 30
Յերկուշարի	9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27	3 10 17 24
Յերկուշարի	10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28	4 11 18 25
Յերկուշարի	11 18 25	8 15 22 29	8 15 22 29	5 12 19 26
Յերկուշարի	12 19 26	9 16 23 30	9 16 23 30	6 13 20 27
Յերկուշարի	13 20 27	10 17 24	10 17 24 31	7 14 21 28
Յերկուշարի	14 21 28	11 18 25	11 18 25	8 15 22 29
Յերկուշարի	15 22 29	12 19 26	12 19 26	9 16 23 30
Յերկուշարի	16 23 30	13 20 27	13 20 27	10 17 24
Յերկուշարի	17 24 31	14 21 28	14 21 28	11 18 25
Յերկուշարի	18 25	15 22 29	15 22 29	12 19 26
Յերկուշարի	19 26	16 23 30	16 23 30	13 20 27
Յերկուշարի	20 27	17 24	17 24 31	14 21 28
Յերկուշարի	21 28	18 25	18 25	15 22 29
Յերկուշարի	22 29	19 26	19 26	16 23 30
Յերկուշարի	23 30	20 27	20 27	17 24
Յերկուշարի	24 31	21 28	21 28	18 25
Յերկուշարի	25	22 29	22 29	19 26
Յերկուշարի	26	23 30	23 30	20 27
Յերկուշարի	27	24	24 31	21 28
Յերկուշարի	28	25	25	22 29
Յերկուշարի	29	26	26	23 30
Յերկուշարի	30	27	27	24
Յերկուշարի	31	28	28	25
Յերկուշարի	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼ

Յելիւր ում կյանքը անիծվել է,
ով ճորտ ե, մերկ ու անտուն
արդեն վառվում են մեր սրտերը,
արդեն կովի ենք մենք ձգտում:

Այս հին աշխարհը կքանդենք
մենք մինչև հիմքերը և հետո,
մեր նոր աշխարհը կը շինենք,
ուր վոչ ստրուկ կա, վոչ դժգոհ:

Սա ե վերջին կռիվը և պայքարը մեր հին
Խնտերնացիոնալը աշխարհը կը փրկէ:

Վոչ վոք չի տա մեզ փրկութիւն,
վոչ խենթ հերոսը, վոչ արքան.
մենք պետք ե մեր ազատութիւնը
խլենք ձեռքով մեր սեփական:

Վորպեսզի շուտ փշրենք մեր լուծը
և հետ խլենք վողջ հողը մեր
խփենք մուրճեր տանք մեր ուժը
քանի յերկաթը տաք ե դեռ:

Սա ե վերջին կռիվը և պայքարը մեր հին
Խնտերնացիոնալը աշխարհը կը փրկէ:

ՄԱՀԵՐԳ

Դու զոհ գնացիր, կատաղի պայքարում
ընդդեմ բռնակալ արյունոտ աշխարհի:

Անվախ նստեցիր, դու ցարի բանտերում
տարար բռնություն ու տանջանք քսորում:

Արծիվ կոմունար, դու, Վլադիմիր Իլիչ
ընկեր զեկավար, դու մեր մեծ ուսուցիչ:

Հյուսիս և հարավ, արևելք, արևմուտք
տեսար բարձունքները ազատ մարդկության:

Ճնշված ազգերին, դու տվիր մի նոր կյանք
բացիր ճանապարհը, հզոր Միութիւն:

Յեվ մենք կընթանանք, քո գծած ուղիով
անվախ, անյերկյուղ, համարձակ, անսասան:

Մեռար դու, բայց քո գաղափարը անմահ
ապրում է մեր մեջ և կապրի հալիտյան:

ՎԱՐՇԱՎՅԱՆԿԱ

Շաշում են վոխերիմ հողմերն անընդհատ
սև մութ ուժերն են կատաղի ճնշում:
Նրանց դեմ վարում ենք որհասական մարտ,
անհայտ վիճակ է մեզ դեռ սպասում:

Բայց մենք կը պարզենք, անվախ ու հպարտ
ռազմի զրոշակը, բանվորի ազատ:
Դրոշակը մեծ գործի ժողովրդական
հանուն նոր կյանքի, սուրբ ազատության:

Դեպի մարտ արյան, արդար սրբազան,
քայլեցեք առաջ, բանվորներ քաջ:
Դեպի մարտ արյան, արդար սրբազան
քայլեցեք առաջ, բանվորներ քաջ:

Մեռնում եր են որում, բանվորը սովից,
ընկերներ, միթե ելի համբերենք:
Մեր կտրիճ ընկերները կախաղաններից
հերոսին վայել, չեն սարսուժ յերբեր:

Դեպի մարտ արյան, արդար սրբազան,
քայլեցեք առաջ, բանվորներ քաջ:
Դեպի մարտ արյան, արդար սրբազան
քայլեցեք առաջ, բանվորներ քաջ:

ԱՆՎԱԽ ԸՆԿԵՐ

Անվախ ընկեր, քայլենք շարք-շարք,
հոգով կռվում ամրանանք.
ազատության վեհ ճանապարհ
կրճքով հարթենք մեզ համար:

Մեր որերը աղբատություն,
մեր ծնողքը աշխատանք
յեղբայրություն, ազատություն,
այս լինի մեր դավանանք:

Շղթաներում շատ տանջվեցինք,
շատ ել սոված մնացինք.
սև որերը ահա անցան
մոտ ե ժամը հատուցման:

ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՈՐԵՐ

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 18—1919 թվին. այդ որը Բեռ-
լինի բանվորներն ապստամբեցին խորհուրդ-
ների իշխանության համար, բայց ջարդվեցին
գեներալների կողմից, փորոնց առաջնորդում եր
գերմանական մենշևիկ Նոսկեն:

Կռիվներում ընկան հազարավոր բանվորներ,
Գերմանական հեղափոխական բանվորների առաջ-
նորդներ Կարլ Լիբկնեխտը, Ռոզա Լյուկսեմբուր-
գը ու Լեո Իոզիխսը սպանվեցին սպիտակ գը-
վարդիականների ձեռքով:

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 23. Այդ որը ԽՍՀՄ չեմ ամբողջ
աշխարհի աշխատավորները հարգում են պրոլետա-
րիատի չեմ չհավորագույն գյուղացիության մեծագույն
առաջնորդ՝ ԵՂ. Վլադիմիր Իլյիչ Լենինի հիշա-
սակը (սեռավ 1924 թվի հունվարի 21-ին):

1905 թվի ՀՈՒՆՎԱՐԻ 22-ին (հին տոմարով
հունվարի 9-ին). Լենինգրադի բանվորները մեծ
խմբով գնացին Նիկոլայ յերկրորդ թագավորին
խնդրելու իրենց դրությունը թեթեվացնելու մա-

սին: Նրանք հավատում եյին թագավորին և գընում եյին նրա մոտ խաչ ու խաչվառով, տերտերների գլխավորութիւնով: Թագավորը հրամայեց գնդակահարել խաղաղ բանվորներին: Տեղնուտեղը մնացին բազմաթիւ սպանվածներ ու վիրավորներ: Բանվորներն ամբողջ յերկրում գընդակահարութիւններին պատասխանեցին գործադուլներով:

Հունվարի 22-ը համարվում է 1905 թվի առևտական առաջին հեղափոխութիւնի սկիզբը:

Փետրվարի 23-ը 1918 թվին. այդ օրը խորհրդային իշխանութիւնը դեկրետ արձակվեց բանվորագյուղացիական կարմիր բանակ ստեղծելու մասին:

Փետրվարի 23-ի օրը տոնվում է վոպես կարմիր բանակի հիմնադրութեան օր:

ՄԱՐՏի 5-ը 1919 թվին. այդ օրը Մոսկվայում գումարվեց հեղափոխական բանվորների առաջին համաշխարհային կոնգրեսը (համագումարը): Այդ համագումարում հիմնվեց Կոմունիստական Խառնակցութիւնը — բանվորների միջազգային ընկերութիւնը:

ՄԱՐՏի 12-ը 1917 թվին. այդ օրը Լենինգրադի բանվորներն ու զինվորներն ապստամբեցին և տապալեցին ցարի իշխանութիւնը, վորը ճըն-

շում էր միլիոնավոր բանվորներին ու գյուղացիներին: Այդ հեղափոխութիւնից հետո իշխանութիւնն անցավ գործարանատերերին և խոշոր կալվածատերերին: Այդ իշխանութիւնը պաշտպանում էին աշխատավորների շահերին դավաճանած մենշևիկներն ու եսերները: Բանվորներն իրենց պայքարը ղեկավարելու համար ստեղծեցին խորհուրդներ, միացան Կոմունիստական Կուսակցութիւն շուրջը, վորի գլուխն էր անցել ընկ. Լենինը:

ՄԱՐՏի 18-ին, 1871 թվին (այսինքն ավելի քան 55 տարի առաջ) Ֆրանսիայի մայրաքաղաք Փարիզի բանվորներն ապստամբեցին բուրժուազիայի դեմ և կազմեցին առաջին Կոմունան:

Փարիզի Կոմունան ճնշվեց զենքերալ Գալիֆէյի ձեռքով: Տասնյակ հազարավոր բանվորներ գնդակահարվեցին և մեռան աքսորում:

ԱՊՐԻԼի 17-ը 1912 թվին. այդ օրը (հին տոմարով ապրելի 4-ին) բանվորները Լենայի վոսկու հանքերում (Սիբիրում), յերբ հավաքվել էին խաղաղ ժողովի, ընդհանուր գործադուլի ժամանակ, գնդակահարվեցին ցարական զորքերի կողմից, վորոնց հրամանատարն էր ժանդարմների մի սպա:

ՄԱՅի 1-ը բանվորների համաշխարհա-

յին տոն ե, վոր սահմանված ե համաշխարհային բանվորական կոնգրեսում 1889 թվին:

Այն յերկրներում, վորտեղ իշխանության գլուխն են կանգնել գործարանատերերը, բանվորներն այդ որը դուրս են գալիս ցույցի, սահանջելով 8-ժամյա բանվորական որ և բուրժուական բանակների վոչնչացում:

Խորհրդային հանրապետություններում Մայիսի 1-ի որը ազատագրված աշխատանքի տոնն ե:

ՄԱՅԻՍԻ 10-ը. այդ որը 1920 թվին Լեւինականի (նախկին Ալեքսոլ) բանվորներն ու զինվորներն, կոմունիստական կուսակցության ղեկարարությամբ, առաջին անգամ ապստամբեցին դաշնակցական կառավարության դեմ:

Բայց այն ժամանակ դեռ բանվորներն ու գյուղացի՝ երբ լավ չեյին կազմակերպված: Այդ պատճառով Հայաստանի աշխատավորության առաջին ապստամբութունը ճնշվեց խմբապետների ձեռքով, իսկ ապստամբության ղեկավարներից շատերին դաշնակցական կառավարութունը գլխավորեց:

ՀՈՒԼԻՍԻ 6-ը 1923 թվին, այդ որը կազմվեց Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միություն (ԽՍՀՄ):

ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 29-ը 1920 թվին. նոյեմբերի 29-ին Հայաստանի բանվորներն ու գյուղացի-

ներն ապստամբեցին դաշնակների կառավարության դեմ: Նրանք ուսական յեղբայրական կարմիր բանակի ոգնությամբ կարողացան իրենց վզից թոթափել դաշնակների լուծը և Հայաստանում Խորհրդային իշխանություն հաստատել:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 6-ը. յդ որը 1920 թվին ղեկը ետ ե հրատարակվել Հայաստանում կարմիր Բանակ ստեղծելու մասին:

ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՍԵԾ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՅԵՎ ՂԵԿԱՎԱՐ ՎԼԱԴԻՄԻՐ ԻԼԻՉ ԼԵՆԻՆ (ՈՒԼՅԱՆՈՎ)

Բոլոր յերկրների բուրժուաները և կալվածատերերը ատուժ են ԼԵՆԻՆԻ անունը:

Իսկ ամբողջ աշխարհի աշխատավորների համար ամենաթանկագին անունը Լենինին է: Դրա պատճառն այն է, վոր Լենինը իր ամբողջ կյանքը նվիրեց աշխատավորներին կապիտալիստների և կալվածատերերի ճնշուից ազատելու համար:

Վյազիմիր Իլիչը ծնվել է 1870 թվին Սիմբիրսկ քաղաքում: Նրա հայրը ժողովրդական դպրոցների տեսուչ էր: Յերբ Լենինը 17 տարեկան էր, ցարական կառավարութունը կախեց նրա մեծ լեղբոր Ալեքսանդրին, հեղափոխական գործունեության համար: Այս դեպքը մեծ դեր խաղաց Վյազիմիր Իլիչի կյանքում: Նա ամբողջապես նվիրվեց ճնշողների դեմ մղվող կռվին:

Հեղափոխական գործունեության համար նրան դուրս արին Կազանի համալսարանից: Նա գալիս է Պետերբուրգ (ներկայումս Լենինգրադ)

վորտեղ հեղափոխական բանվորների գաղտնի խմբակներ և կազմակերպում: Նա նու չնայեա կազ-

մակերպում և ղեկավարում է գործարաններում և գավոռներում գործադուլներ, զրում է հեղափո-

խական գրքույքներ, թուղթիկներ և գիտական գրքեր:

Շուտով նրան բռնում են, բանդ են նստացրնում և հետո Սիբիր աքսորի յեն ուղակում: Բանտից դուրս գալով և Սիբիրի աքսորը վերջանալուց հետո, Լենինը գնում է արտասահման: Նա այնտեղից շարունակում է կռիվ մղել միապետության և բուրժուաների դեմ:

Այդ կռիվը հաջողությամբ տանելու համար Լենինը իր շուրջն է հավաքում հեղափոխության նվիրված և գիտակից բանվորներին ու գյուղացիներին ու գաղտնի կազմակերպում է կոմմունիստական-բոլշևիկական կուսակցություն: Յեվ նրա ղեկավարությամբ կոմմունիստական կուսակցությունը կռվի մեջ աճում և ամրանում է:

ԸՆԿ. Լենինը յեվ նրա կուսակցությունը մի օր ել բանվորների յեվ գյուղացիների մղած հեղափոխական կռվի առաջին շաբաթումն են յեղել:

Յերբ հայտարարվեց 1914 թվի իմպերալիստական պատերազմը, բանվոր դասակարգի ղեկավարներից շատերն անցան բուրժուաների կողմը: Իսկ Լենինը իր փոքրածիվ ընկերների հետ շարունակեց պայքար մղել պատերազմի դեմ: Նա բանվորներին և գյուղացիներին կոչ արեց կռիվ մղել պատերազմի դեմ և դեռ են ժամա-

նակ ասեց, վոր պատերազմը պետք է վերջանա բանվորագյուղացիական հեղափոխությամբ:

Փետրվարյան հեղափոխությունից հետո Լենինը վերադարձավ Ռուսաստան և պայքար սկսեց բուրժուական կառավարության դեմ: Բուրժուական ժամանակավոր կառավարությունը հրաման է արձակում նրան բռնելու համար: Լենինը թափվում է, բայց և այնպես շարունակում է ղեկավարել խորհրդային Իշխանություն հաստատելու համար բանվորների մղած պայքարը: 1917 թվի հոկտեմբերին հեղափոխական բանվորներն ու զինվորները, ընկեր Լենինի ղեկավարությամբ, կռվի դուրս յեկան բուրժուական զիպի դեմ, հաղթեցին և հաստատեցին իրենց բանվորագյուղացիական խորհրդային հանրապետություն:

ԸՆԿ. Լենինը ընտրվեց ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի նախագահ: Հաստատուն և կարող ձեռքով նա ուղղություն տվավ խորհրդային Իշխանության գործունեությանը, բանվորներին և գյուղացիներին սովորեցնելով, թե ինչպես պետք է կռվել և կռուցել բանվորագյուղացիական պետություն:

Ընկ. Լենինը միայն մեր յերկրի աշխատավորների ղեկավարը չէ: Այլ, նա յերկրի աշխատավորների ղեկավարը չէ:

1003
1980

և սովորեցրել է, վերաբերում է ամբողջ աշխարհի ճնշված բանվորներին և գյուղացիներին:

ԸՆԿ. ԼԵՆԻՆԸ շատ մեծ գործ է կատարել վոյսիայն մեր, այլ նաեւ համաշխարհային հեղափոխութեան համար: Հավաքելով զանազան յերկրներում կապիտալիզմի դեմ պայքարող աշխատավորների հեղափոխական ջոկատներ, ընկ. Լենինը կազմակերպեց Բանվորների Միջազգային Ընկերութիւն, վորը կոչվում է Կոմմունիստական Իստերնացիոնալ: Այսպիսով գրեթէ բոլոր յերկրներէ առաջավոր բանվորներն ու գյուղացիները միացել են միասին պայքար մղելու իրենց ազատագրման համար:

ԸՆԿ. ԼԵՆԻՆԸ յերբեք չէր խնայում իր ուժերը, վորը ամբողջապէս նվիրված էր բանվորների յեւ գյուղացիների հեղափոխական գործին:

Իր ամբողջ կյանքում տարած ուժեղ և լարված աշխատանքը, բանտը, աքսորը — վերջնականապէս բայքայեցին նրա օրգանիզմը:

Յեւ յերբ եսերների կուսակցութեան հրամանով, 1918 թվի ոգոստոսի 30 ին, Կապլան անունով աղջիկը թունավորված գնդակով վիրավորեց ընկ. Լենինին, դրանից հետո նրա առողջութիւնն ավելի վատացավ և ավելի դժվար դարձավ նրա համար ծանր աշխատանք տանել:

1924 թվի հունվարի 21-ին Լենինը մեռավ:

Ընկեր Լենինի մահը ծանր հարված էր ամբողջ աշխարհի աշխատավորների համար: Միլիոնավոր բանվորներին և գյուղացիներին խոր տխրութիւն պատեց: Բայց վհատութիւն չի տիրում այն մեծ գործի մարտիկներէ շարքերում, վորի համար նա ծառայեց: Վորովհետեւ մնացել է Լենինի ստեղծած կոմմունիստական կուսակցութիւնը, վորը աներեր կերպով շարունակում է կատարել բանվորների և գյուղացիների կապը՝ ուժեղացնելու և ղեկավարելու նրա պատվերը, նրա գործը:

Ընկ. Լենինը մեզ պատվիրեց ամրացնել բոլոր ուժերով բանվորների և գյուղացիների կապը, ուժեղացնել և ընդարձակել հանրապետութիւնների միութիւնը, ուժեղացնել Կարմիր Բանակը և բարելավել նրա դրութիւնը: Ընկ. Լենինը մեզ պատգամ թողեց բարձր և մաքուր պահել կոմմունիստական կուսակցութեան անդամի մեծ կոչումը, աչքի լույսի պէս պահպանել մեր կուսակցութեան միասնականութիւնը, հավատարիմ լինել Կոմմունիստական Իստերնացիոնալին: Յեւ ընկ. Լենինի դադարի մոտ կոմմունիստական կուսակցութիւնը յերգիւց պատվով կատարել իր ղեկավարի պատգամները:

ԻՆՉՈՒ ԴՈՒ ԿԱՆՉՎԵՑԻՐ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ

Ամեն մի յերիտաւարդ բանվոր և գյուղացի, վորը կանչվում է Կարմիր Բանակի շարքերը, պետք է պարզ կերպով իմանա, թե ինչո՞ւ խորհրդային իշխանութիւնը, նրան իր խաղաղ աշխատանքից կտրելով, ռազմական գործը սովորելու ուղարկեց: Չե՞ վոր հիմա մեզ մոտ պատերազմ չկա: Յերկիրը խաղաղ է: Բա ինչո՞ւ ծառայել, ինչի՞ յե պետք բանակը—հարցնում են մի քանի ընկերները:

Այո, այսօր մեզ մոտ խաղաղ է: Այսօր մեզ վրա վոչ վոք չի հարձակվում: Բայց ինչո՞ւ: Մի-թե՞ նրա համար, վոր մենք թշնամիներ չունենք, թե՞ նրա համար, վոր մեր թշնամիները գիտեն, վոր արժանի պատասխան կստանան մեր յերկրի բանվորներից և գյուղացիներից:

Յեթե մեր Կարմիր Բանակը չլինի, յեթե մենք չունենանք այնպիսի ուժ, վորը պաշտպանի բանվորներին յեզ գյուղացիներին, մեր բռնամիները՝ կալվա-

ծասերերը յեզ կապիսալիսները— նորից կվերադառնան յեզ կվեցնեն հողը, գործարաններն ու զավոզները: Կալվածատերերն ու կապիտալիստները նորից կկառավարեն յերկիրը և կճնշեն աշխատավորներին: Չե՞ վոր նրանք չեն կարող մոռանալ, վոր 1917 թվի հոկտեմբերին ապստամբող բանվորներն ու գյուղացիները նրանց փախցրին, վերցրին նրանցից բոլոր հարստութիւնները և իրենք սկսեցին պետութիւնը կառավարել:

Ահա ձեզ որինակ: Յարական մոլուստտա նում ամբողջ հողը այսպէս եր բաժանված:

Ընդհամենը յերեք հայրուր իննսուն միլիոն դես. (390,000,000) հող կար: Դրանից գյուղացիներին եր պատկանում միայն յերեք մասից մեկ մասը՝ հայրուր յերսունութ միլիոն (138,000,000) դեսյատին: Իսկ կալվածատերերին պատկանում եր հայրուր մեկ միլիոն (101,000,000) դեսյատին: Ըստ վորում այդ հողի մեծագույն մասը տիրապետում եր կալվածատերերի մի խմբակ: Նրանցից ամեն մեկն ուներ յերեսուն հազար դեսյատինից վոչ պակաս: Միայն ցարական տանադամներն ունեյին միջև 8 միլիոն դեսյատին հող: Խորհրդային իշխանութիւնը բոլորից վերցրեց հողը և տվավ գյուղացիներին:

Իսկ ինչքան գործարաններ, գավոդներ, հանքեր, բանկեր, յերկաթուղիներ խլկեցին ռուսա-

կան և արտասահմանյան կապիտալիստներին: Կապիտալիստները գործարաններում և գավոռներում բանվորներին շահագործելու հնարավորությունից զրկվեցին: Հասկանալի չէ, վոր կալվածատերերն ու կապիտալիստները ուզում են սնուցյալ տապալել Սորհրդային իշխանությունը: Վրնդվելով Ռուսաստանից, նրանք մի քանի տարվա ընթացքում արտասահմանյան կապիտալիստների ոգնությամբ կռվեցին մեր դեմ: Չէ՞ վոր վերջիններս (արտասահմանյան կապիտալիստները) նույնպես ցարական Ռուսաստանում ունեյին գործաշաններ, հանքեր և գավոռներ, վորոնք Սորհրդային իշխանության կողմից խլվեցին: Սկսվեց քաղաքացիական կատաղի պատերազմ: Մեզանից ամեն մեկը հիշում է, թե ինչ ծանր երախ ժամանակ Սորհրդային Ռուսաստանի դրությունը:

Մենք սապված եինք մեր ամբողջ ուժերը շարտել դեպի ֆրոնտ՝ պաշտպանվելու համար: Մեզ վիճակվեց մի քանի միլիոն բանվորների և գյուղացիների զորահավաքի յանթարկել: Տնտեսությունը քայքայվեց, լերկիրը աղքատացավ: Մեր Սորհրդային Միության առեկտհոբուստ շրջանները գրավված եյին սպիտակ բանակայինների կողմից: Նրանք գազանաբար վրեժ եյին լուծում բանվորներից և գյուղացիներից: Աշխատավորնե-

րից նորից յետ եյին խլում գործարանները, գավոռներն ու հողը և նորից տեր եյին դառնում նրանց:

Բայց կապիտալիստներն ու կալվածատերերը չկարողացան խեղդել բանվորներին և գյուղացիներին, չնայած մենք ավելի թույլ եյինք, մեզ չէր բավականացնում վոչ զենք և վոչ ել հաց: Մեր բանակը քաղցած և տկուր եր, բայց նրա մեջ ուժեղ եր հավատը դեպի իր հաղթանակը:

Բանվորներն ու գյուղացիները Կարմիր Բանակ եյին գալիս և կատաղի կռիվներում ձեռք եյին բերում իրենց իրավունքը: Անասելի, հերոսական ջանքերով բանվորագյուղացիական Կարմիր Բանակը մաքրեց մեր յերկիրը այդ դիշատիչներից: Այդ կովում մենք ցույց ավինք ամբողջ աշխարհին, վոր բանվորների և գյուղացիների միությունը անհաղթելի չէ: Բայց բուրժուազիան չհրաժարվեց հարձակվելու Սորհրդային յերկրի վրա: Յեվ յեթե նրանք նորից մեզ վրա չեն հարձակվում, այդ միայն նրա համար, վորովհետև նրանք տեսնում են Սորհրդային Իշխանության ուժը, գիտեն, վոր Կարմիր Բանակը պահապան է կանգնել:

Արտասահմանյան բուրժուազիան շատ կուզենար վոչնչացնել Սորհրդային իշխանությունը վոչ միայն նրա համար, վոր Սորհրդային յերկրում

իլել են նրա հարստութիւնը: Մեր բանվորագյուղացիական Հանրապետութիւնը միակն է աշխարհում: Միայն մեզ մոտ է, վոր իշխանութիւնը պահանջում է բանվորներին յեզ գյուղացիներին: Միայն մեզ մոտ գոյութիւն չունեն կալվածատերեր յեզ գործարանատերեր: Միայն մեզ մոտ բանվորներն ու գյուղացիները ազատ են յեզ իրենց իրենց կառավարում:

Մնացած բոլոր յերկրներում իշխանութիւնը գրեթե կանգնած է բուրժուազիան:

Հասկանալի յե թե ինչքան մեծ է ատելութիւնը դեպի բանվորագյուղացիական առաջին պետութիւնը, վորը իր մոտ վոչնչացրել է բուրժուազիայի լուծը: Արտասահմանի բուրժուազիան հասկանում է, վոր մեր պետութիւնը փայլուն որինակ է ուրիշ յերկրների բանվորների և գյուղացիների համար: Նա ատում է խորհրդային իշխանութիւնը նրա համար, վորովհետեւ դիտե, վոր Խորհրդային իշխանութիւնը յեզ կարմիր Բանակը բոլոր յերկրների ճեզված բանվորների յեզ գյուղացիների բարեկամն ու պաշտպանն են հանդիսանում:

Ահա թե ինչո՞ւ ամբողջ աշխարհի բուրժուազները, խորհրդային Հանրապետութիւնների Միութեան դեմ սուր են ճոճում, և սպասում են վոր մենք թուլանանք, վորպեսզի նորից մեզ վրա հարձակվեն:

Խորհրդային իշխանութիւնը միշտ խաղաղութիւն է ձգել յեզ ճեզկայումս և ձգտում է:

Մեր ամենագլխավոր խնդիրն է ամբողջ ուշադրութիւն կենտրոնացնել պատերազմից քաշված տնտեսութիւնը վերականգնելու և աշխատավորների դրութիւնը բարելավելու վրա:

Վորպէսզի իսկապես խաղաղութիւն ապահովի, վորպեսզի հնարավոր լինի նոր պատերազմներից խուսափել, մենք շատ անգամ դիմել ենք բուրժուական պետութիւններին, առաջարկելով կրճատել բանակը և այլևս նոր զենքեր չշինել: Մենք առաջարկեցինք կրճատել մեր կարմիր Բանակը, այն պայմանով, վոր մյուս յերկրներն նույնպես կրճատեն իրենց բանակները:

Բայց մեր այս խաղաղ առաջարկները բոլորն էլ մերժվեցին: Բուրժուական պետութիւնները չեն ուզում կրճատել իրենց բանակները և վերջ տալ սպառազինման: Յեզ վոչ միայն չեն ուզում կրճատել, այլ նաև որից որ ավելի ուժեղացնում են իրենց բանակները, նոր զենքեր ուղարկում սովետականներ (այրուպականներ) քիմիական միջոցներ՝ զազեր են պատրաստում, նոր պատերազմներ յանձնար:

Բուրժուական յերկրներն ուժեղ քափով պատահում են պատերազմի:

Պետք է հիշել նույնպես, վոր բուրժուական պետութիւնները միշտ իրար հետ թշնամանում են: Նրանք թշնամանում են իրար հետ

վորպես գիշատիչներ՝ թալանած հարստութիւնները բաժանելու համար, հետամնաց և թույլ յերկրներին տիրապետելու համար. թալանի ալիսպիսի բաժանման համար ել սկսվեց 1914 թվի համաշխարհային իմպերալիստական պատերազմը, վորը միլիոնավոր ժարգկային զոհեր խլեց և ժողովրդական տնտեսութիւնը քայքայեց:

Յե՛վ ներկայումս ամեն ըոպե կարող ե բռնկվել ավելի ահավոր, ավելի կատաղի պատերազմ:

ՀԱՐԿԱՎՈՐ Ե ՊԱՀԱՊԱՆ ԿԱՆԳՆԵԼ

Մենք պե՛սք ե հաստատապես հիշենք, վոր բանի գե՛ռ մյուս յերկրներում կապիճալը իշխանութեան գլուխն ե գտնվում, մի՛շտ պատերազմի, խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութիւնների Միութեան վրա նոր հարձակում գործելու սպառնալիքը գոյութիւն ունի: Դրա համար ել խորհրդային Հանրապետութիւնը մի՛շտ պատրաստ պե՛սք ե լինի, պե՛սք ե մրցական Կարմիր Քանակ ունենա, վորպեսզի մի՛շտ կարողանա պաշտպանել իրեն նոր հարձակումից:

Ամեն մի աշխատավոր, պետք ե ծանոթ լինի ռազմական գործին, վորպեսզի պետք յեղած ըոպելին կարողանա պատերազմի դաշտում պաշտպանել խորհրդային Հանրապետութիւնը կապիտալիստներից և կալվածատերերից: Դրա համար ել ամեն տղի Կարմիր Քանակի շարքերն են կանչ-

վում բանվորներ յե՛վ գլուղացիներ ու սովորում ռազմական գործը:

Հիմա ըո հերթն ե: Դու պետք ե բոլոր աշխատավորների առաջ պատվավոր պարտականութիւն կատարես՝ զենքը ձեռքիդ պիտի պաշտպանես նրանց աշխատանքը:

Դրա համար ել դու կանչվել ես Կարմիր Բանակը:

Ի՞նչ է ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ

Իսկ ի՞նչ է Կարմիր բանակը, վորտեղ դու այժմ կանչվել ես:

Ի՞նչով է նա տարբերվում հին ցարական և դաշնակցական ու մնացած յերկրների բանակներից:

Դո՛ւ ինչ պիտի անես Կարմիր բանակում:

Ի՞նչ պիտի սովորեցնեն քեզ այնտեղ:

Մեր Կարմիր բանակը կոչվում է բանվորագյուղացիական:

Այդ այն պատճառով, վոր նա, վերևից մինչև ներքև, կազմված է բանվորներից և ուրիշ աշխատանքը չչափազործող աշխատավոր գյուղացիներից: Վորովհետև դա առաջին և դեռ միակ բանակն է, վորտեղ հրամանատարական պաշտոնների մեծամասնությունը տանում են վուժ թե կալվածատերերի, իշխանների և մեղիքների տղաները՝ այլ իրենք աշխատավոր բանվորներն ու գյուղացիները: Վորովհետև դա միակ բանակն է աշխարհումս, վոր պաշտպանում է աշխատավորների շահերը:

Մեր Բանվորագյուղացիական բանակում բուրժուազներին չե՛վ կուլակներին չե՛վ չկա:

Խորհրդային իշխանությունը չի վստահանում նրանց ձեռքին զենք տալ, վորը նրանք կարող են ուղղել աշխատավորների դեմ: Այդպիսի դեպքեր բազմաթիվ կուլակների ժամանակ պատահել են, յերբ նախկին կալվածատեր և բուրժուական անհատներից մի քանիսին հաջողվել է ծղկվել Կարմիր բանակի շարքերը: Հարմար բուլետին նրանք անցել են թշնամու կողմը և այդպիսով դավաճանել բանվորներին և գյուղացիներին:

Կարմիր բանակում զենք կրելու իրավունքով ոգտվում են միայն աշխատավորները: Միայն բանվորներն ու գյուղացիները կարող են հաստատ և հերոսաբար պաշտպանել իրենց բանվորագյուղացիական գործը:

Միայն աշխատավորներն են արժանի սշխարհի միակ բանվորագյուղացիական պետությունը պաշտպան կանգնելու պատվին:

Բուրժուաները, կուլակներն ու խանութպանները զինվորական ծառայությունը կատարելու համար կանչվում են թիկունքային աշխատանքի: Նրանց ոգտագործում են ճանապարհները նորոգելու, խրամներ վորելու, անմաքուր տեղերը մաքրելու և նման աշխատանքների համար, ներկա-

յումս յենթադրվում է նրանց յերբեք չկանչել զինվորականն ծառայության, այլ դրա փոխարեն հատուկ տուրք վերցնել նրանցից:

Մեր բանվորագյուղացիական պետությունը դասակարգային պետություն է: Նրա մեջ իշխանությունը պատկանում է աշխատավորներին և միայն բանվորներն ու գյուղացիներն են ոգավում բոլոր իրավունքներով: Իսկ բուրժուական դասակարգը քաղաքական իրավունքներ չունի:

Կարմիր բանակը խորհրդային պետության միս ու արյունից է: Կարմիր բանակում նույնպես բոլոր իրավունքները և իշխանությունը պատկանում են միայն աշխատավորներին:

Իսկ առաջնորդումն ինչպես եր:

ԻՆՉՊԵՍ ԵՐ ՅԱՐԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ

Ցարական բանակում ամբողջ իշխանությունը պատկանում էր կալվածատերերի, իշխանների և բուրժուաների վորդիններին:

Ո՞վքեր էյին հին ցարական բանակի սպաները:

Ցարական բանակում բոլոր հրամանատարական պաշտոնները պատկանում էյին իշխանների և բուրժուաների վորդիններին Բանվորներին և գյուղացիներին թույլ չէյին տալիս հրամանա-

տար դառնալ: Ռազմական դպրոցներում ընդունվում էյին միայն կալվածատերերի և գործարանատերերի վորդինները:

Ցարական բանակում խիստ բաժանում կար հրամանատարների և զինվորների միջև: Կալվածատեր, ազնվական սպան ոգավում էր բոլոր իրավունքներով, բանվոր, գյուղացի զինվոր վոչ մի իրավունք չունեիր, կուրորեն պետք է հնազանդվեր սւլային:

Ցարական բանակում զինվորը չէր ոգտրվում նույնիսկ այն վորդումի իրավունքներով, վորը նա ունեիր, վորպես բանվոր կամ գյուղացի, բանակը մտնելուց առաջ:

Նա անընդհատ հասարակ զինվոր (общий воин) էր կամ «մոխրագույն անասուն» ինչպես նրան անվանում էյին սպաները: Սպան ինչ ուղենար այն էլ կաներ, պատասխանատու չլինելով իր վարմունքի համար:

Զինվորին ծեծել, ցարական բանակում, սովորական յերևույթ էր: Զինվորի վրա նայում էյին, վորպես թնդանոթի մի վրա և ուրիշ վոչինչ:

Դեպի զինվորը սպան վոչ մի հարգանք չէր տածում, նրան իսկի մարդի տեղ էլ չէյին դնում: Շատ հասարակական վայրերում, այգիներ, դռան վրա կային այսպիսի գրություններ՝

«Զինվորները և շները մոռացն արգելված է»:

Առանց հրամանատարի թույլտվության, զինվորը չէր կարող թափառել, դասախոսություն կամ ժողովի գնալ: Թատրոնում, ճաշարանում և նման վայրերում զինվորը իրավունք չուներ նստելու սպաի ներկայության, առանց նրանից թույլտվություն խնդրելու: Սպան կարող էր նույնիսկ յերբեք թույլ չտալ զինվորին, վոր նա քնա թատրոնում կամ ճաշարանում:

Կարելի չէր ելի շատ որինակներ բերել, բայց սա յեւ բավական է ցույց տալու համար, թե ինչ աստիճան իրավունքներից զուրկ էր ցարական բանակի զինվորը:

Յարական իշխանությունն աշխատում էր բանակ կանչված բանվորներին դարձնել լսող մեքենա, վորը առանց հակաճառելու, առանց դատողության, կենթարկվի պետերին:

Ահա թե ինչ է ասում մի գեներալ. «Սպան, առանձնապես զվարդիական սպան, այսինքն բարձրագույն դասակարգի զինված ներկայացուցիչը, պետք է հիշի, վոր վոչ մի մտիկություն և ներողամտություն դեպի զինվորը չպետք է թույլ տա:

Յերբ կանգնած ես զինվորի մոտ, մոռացիր վոր նա մարդ է: Զինվորը սաղատ է, նա զինված, բայց խոնարհ, անգիտակից և կույր ուժ է:

Գիտակցությունը զինվորի համար այնքան է պետք, վորքան ձիու համար մետաքսե զուլպաներ:

Սպան միանգամ ընդմիշտ պետք է հասկանա, վոր զինվորը գլուղացի չէ, անասուն, վորը իզուր տեղ խոսել գիտե և ուրիշ վոչինչ»:

Այսպես ելին դատախարակվում ցարական բանակի սպաները: Այսպես էր նայում ցարական իշխանությունը զինվորի վրա:

Յեւ այդ հասկանալի չէ:

Զե՛ վոր ցարական իշխանությունը պաշտպանում էր կալվածատերերի և կապիտալիստների շահերը: Այդ բանակի սվինները ուղղված էյին աշխատավորների դեմ:

Դրա համար էլ ցարական իշխանության համար անհրաժեշտ էր, վորպեսզի զինվորները բանակում լինեյին անգիտակից, անհասկացող և կատարելի այն բոլոր հրամանները, վորը տալիս էր նրանց ազնվական սպան:

Յեւ վորպեսզի այդ նպատակին հասնեն, բանակ կանչվող բանվորների և գլուղացիների գլուխները լեցնում էյին զանազան ստերով, նըրանց ներշնչում էյին, վոր ժողովրդի թշնամիները հեղափոխականներն են, այսինքն այն բանվորներն և գլուղացիները, վորոնք ուզում են դեն շարտել ցարական իշխանությունը: Աշխա-

տուժ էյին թշնամություն սերմանել զանազան ազգերի մինչև, ուսաներին զըզոռւմ էյին հրեաների գեմ, հայերին՝ թուրքերի, թուրքերին՝ հայերի գեմ և այլն:

Այս նրանք անուժ էյին նրա համար, վոր պեսզի խանգարէին բոլոր ազգությունների աշխատավորներին միանալ և տապալել կալվածատերերի և բուրժուականների իշխանություն: Փոխատերերի և բուրժուականների իշխանություն սովորեցնելու, նրան վարժեցնում էյին, թե ինչ խոսքերով պետք է մեծարել ցարական այս կամ այն իշխանին: Իսկ յեթե զինվորը շփոթվեր և իրենց ասածի նման չկրկներ, նրան ծեծում էյին և զենքի տակ կանգնեցնում:

Այսպես էյին ծիծաղում զինվորի վրա ցարական բանակում:

Այսպես է, ընդհանուր առմամբ, զինվորի զրությունը մնացած բուրժուական պետությունների մեջ, վորտեղ իշխանության գլուխը կանգնել են կապիտալիստներ:

Այնտեղ, բանակի հրամանատարները, ինչ պես առաջ ցարի ժամանակ մեզ մոտ, բուրժուաներից և կալվածատերերից են: Զինվորների իրավունքներն այնտեղ ել սահմանափակված են: Նրանք չեն կարող ընտրել և ընտրվել պարլամենտում, նրանց համար շատ դժվար է զինվո-

րական դպրոցներ մաներ: Շատ բուրժուական բանակներում զեռ մինչև այժմ ել զինվորին ծեծում են: Բուրժուաները, տերտերների ոգնությամբ, աշխատում են զինվորից պատրաստել լսող մեքենա, ինչպես այդ մեզ մոտ ցարական բանակումն էր: Վորովհետև այնտեղ նույնպես զինվորները պաշտպանում են վոչ թե իրենց, այլ բուրժուաների շահերը:

ԻՆՉՈՎ Ե ՈՒՓԵՂ ԿՅՐՄԻՐ ԲՅՆԱԿԸ

Կարմիր բանակը կատարյալ հակապատկերն է հին ցարական և ներկայիս բուրժուական բանակներին:

Ուժից են բաղկացած մեր հրամանատարները, մեր կարմիր սպաները:

Իրենց հսկա մեծամասնությամբ՝ բանվորներից և գյուղացիներից: Մեր ուսղիական դպրոցներում ընդունվում են միայն աշխատավորները: Բուրժուաները և կուլակները ուսղիական դպրոցներում չեն ընդունվում:

Յարական բանակում ամեն մի 100 հրամանատարից ազնվականներ էյին 51 հոգի, վաճառականներ, տնտեսերի, բուրժուաներ՝ 38 հոգի, կուլակներ՝ 8 հոգի, հոգևորականներից և սեմինարիստներից՝ 3 հոգի:

Իսկ Կարմիր Բանակում ամեն մի 100 հրա-
մանատարից գյուղացիներ են՝ 57 հոգի

բանվորներ՝ 20 «

ծառայողներ՝ 23 «

Կարմիր Բանակում հրամանատարների և
Կարմիր Բանակայիների մեջ անդունդ չկա:
Քանի վոր նրանք մի լնդհանուր աշխատավո-
րական ընտանիքից են, աշխատավորների մի
լնդհանուր դասակարգից:

Ամեն մի Կարմիր Բանակային Կարող է հրա-
մանատար դառնալ:

Յեվ դրա համար պահանջվում է միայն
բարեխիղճ կերպով սովորել, հալարձակ, վճա-
կան, հաստատակամ, գիտակից և բոլոր յերկր-
ների աշխատավորներին պաշտպանելու գործին
նվիրված լինել:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ

Կարմիր Բանակայինը ոգսվում է Խորհրդային
Հանրապետության քաղաքացու բոլոր իրավունքներ-
ով:

Կարմիր Բանակայինը, մնացած բոլոր աշ-
խատավորներին հավասար կերպով մասնակցում
է մեր յերկրի քաղաքական և հասարակական
կյանքին:

Կարմիր Բանակայինն իրավունք ունի ընտ-
րել և ընտրվել Խորհուրդների մեջ:

Կարմիր Բանակայինը Կարող է մասնակցել
խորհուրդների համագումարին, ժողովներին, կոն-
ֆերենցիաներին: Նա Կարող է մասնել Կոմու-
նիստական կուսակցության և Կոմյերիտմիու-
թյան շարքերը:

Զորամասերում շատ անգամ գումարվում
են ժողովներ, վորտեղ քննության են առնվում
քաղաքական կամ Կարմիր Բանակի կյանքին
վերաբերող խնդիրներ:

Ծառայությունից դուրս Կարմիր Բանակա-
յինը, ինչպես և ամեն մի քաղաքացի, Կարող է
իր ժամանակն ոգտագործել ինչպես ինքն է ու-
զում: Նա Կարող է թատրոն, դասախոսություն
կամ կինո գնալ:

Ամեն մի Կարմիր Բանակային Կարող է
գանգատվել պետի անիրավացի գործունեության
դեմ և դրա համար վոչ վոք չի պատժի նրան:
Հասկանալի յե, վոր բամբասանքի համար նա
դատի յե կանչվում:

Կարմիր Բանակում ղենշչիկության խայտա-
ռակ յերևույթը չկա: (Ցարական բանակում ամեն
մի սպա ուներ իր սեփական ծառայության համար
մի կամ մի քանի զինվորներ, վորոնք կոչվում
էին ղենշչիկներ: Նրանք մարքում էին իրենց

սպայի կոշիկները, ծառայում եյին նրանց կանանց և յերեխաներին, նամակներ եյին տանում ու բերում սպաների սիրունիներին, մի խոսքով սպայի կատարյալ գերիներն եյին)։

Կարմիր Բանակում վոչ միայն ծեծել չվ թույլատրվում, այլ նաև անքաղաքավարի, կուպիտ վերաբերմունքի համար Սորհրդային իշխանութիւնը շատ խիստ պատժում է։

Ամեն մի հրամանատար և Կարմիր Բանակային չպետք է թույլ տա մի այնպիսի բան, վոր վիրավորանք լինի մյուսի համար։

Հրամանատարների և Կարմիր Բանակայինների մեջ սերտ ընկերական միութիւն գոյութիւն ունի։ Ծառայութիւնից դուրս նրանց մեջ վոչ մի տարբերութիւն չկա։ Նրանք բոլորը միատեսակ իրավունքներ ունեն և պետք է իրար հարգեն։

Իսկ ծառայութեան ժամանակ Կարմիր Բանակայինը յենթարկվում է հրամանատարին և ճշտորեն պետք է կատարի նրա բոլոր կարգադրութիւնները։

ԿՍՐՄԻ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ — ԿՍՐՄԻ ՅԵՐԴՈՒՄԸ

Մայիսի 1 ին, համաշխարհային պրոլետարիատի այդ մեծ տոնի օրը, նորեկ Կարմիր Բանակայինները Կարմիր յերդում են տալիս։

Կարմիր յերդումը — դա Կարմիր Բանակայինների հանդիսավոր խոստումն է, վոր նա տալիս է առանց հակաճառելու, պատվով և բարեխղճությամբ կատարելու ամբողջ աշխարհի աշխատավորների հանդեպ իր վրա վերցրած պարտականութիւնը։

Այդ պարտականութիւններն ասված են Կարմիր յերդման մեջ։

Կարմիր Բանակայինը պետք է ուսուցանուի յեվ շատ անգամ կարգա Կարմիր յերդումը յեվ լավ յուրացնի, վորպեսզի ճիշտ յեվ վորոշակի իմանա իր պարտականութիւնները։

ԿՍՐՄԻ ՅԵՐԴՈՒՄ

Հանգիստավոր խոստում Բանվորագիտական Կարմիր Բանակը մտնելիս.

1. Յես, աշխատավոր ժողովրդի զավակս, Սորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութիւնների Միութեան բաղադրացիս, ընդունում եմ բանվորական և գյուղացիական բանակի զինվորի կոչումը։

2. Սորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութիւնների Միութեան և ամբողջ աշխարհի աշխատավորութեան առաջ, յես պարտավորվում եմ պատվով կրել Կարմիր զինվորի կոչումը, ուսումնասիրել ռազմական գործը և աչքիս

լույսի պէս պահպանել ժողովրդական և ռազմական զույքը փշանալուց և հափշտակումից:

3. Յեա պարտավորվում եմ խստիվ և անշեղ պահպանել հեղափոխական կարգապահությունը և առանց առարկության կատարել բանվորական և գյուղացիական կառավարության իշխանությամբ նշանակված հրամանատարների բոլոր հրամանները:

4. Յեա պարտավորվում եմ հեռու մնալ և հեռու պահել ընկերներին այն բոլոր արարքներից, վորոնք վարկաբեկում են Սորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության քաղաքացու արժանապատվությունը և իմ բոլոր գործողություններն ու մտքերն ուղղել բոլոր աշխատավորների ազատագրման մեծ նպատակին:

5. Յեա պարտավորվում եմ Բանվորական և Գյուղացիական կառավարության առաջին իսկ կոչին, դուրս գալ պաշտպանելու Սորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միությունն ամեն տեսակ վտանգներից և նրա բոլոր թշնամիներ: Վտանձողություններից. ինչպես և Սորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության ժողովուրդների յեղբայրության և սոցիալիզմի գործի համար մղած պայքարում չլնայել իմ ուժերը և նույնիսկ կյանքս:

6. Յեվ յեթե յես չար մտադրությամբ հրաժարվելու լինեմ իմ այս հանդիսավոր խոստումից, թող ինձ վիճակվի ընդհանուր արհամարհանքը և թող պատժե ինձ հեղափոխական որենքի անողոք ձեռքը:

17. ԼՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՐՄԻ ԲԱՆԱԿՈՒՄ

Յարական և բուրժուական բանակներում կարմիր բանակայինին չեն վստահանում: Նրան ստիպում են ծառայել իրա համար խորթ նպատակների: Դրա համար ել աշխատում են մրթնացնել նրա գլուխը և դարձնել նրան բեխարար զինվոր:

Սորհրդային իշխանությունը վստահանում է միայն աշխատավորներին: Կարմիր բանակայինները պաշտպանում են, վոչ թե ուրիշների այլ իրենց շահերը: Յեվ ինչքան լավ հասկանա Կարմիր բանակայինը իր շահերը, ինչքան նա գիտակից լինի, այնքան նա ամուր կերպով կպաշտպանի Սորհրդային բանվորագյուղացիական իշխանությունը:

Ահա թե ինչու Կարմիր Բանակում այնքան մեծ ուշադրություն են դարձնում այն բանի վրա, վորպիսզի Կարմիր բանակայինին զրազեռ դարձնեն, սովորեցնեն, լրագիր և գիրք կարդալ, հաճախե, դասախոսությունների, գեկուցումների, մի խոսքով ստեղծել հեղափոխության համար գիտակից մարտիկ:

Յարական բանակում զինվորը իրավունք
չունենի իր մոտ գիրք, լրագիր և ժուրնալ ու-
նենալ առանց հրամանատարի թույլտվության։
Զինվորները իրավունք չունենին մի վորեն խըմ-
բակի կամ ընկերության անդամ լինել։ Յեթե
զինվորի մոտ գիրք կամ լրագիր գտնեյին, նրան
կտուգանեյին, կարցեր կնստացնեյին, կձերբա-
կալեյին։

Յարական իշխանությունը կուվում եր զին-
վորի լուսավորության դեմ, վորովհետև նա
հիմնված եր ժողովրդի տգիտության և մթու-
թյան վրա։

Խորհրդային իշխանությունն ամուր ե մի-
այն այն դեպքում, յերբ բանվորներն ու գյու-
ղացիները զիտակից են և համախմբված։

Խորհրդային իշխանությունը շահագրգռված
ե, վոր ամեն մի կարմիր բանակային հրագետ
լինի և պարզ հասկանա թե ինչու յե նա գտնը-
վում կարմիր Բանակում և ում շահերն ե նա
պաշտպանում։ Դրա համար Խորհրդային իշխա-
նությունը ձգտում ե սովորեցնել և դաստիա-
րակել կարմիր բանակայինին։

Կարմիր Բանակի բոլոր զորամասերում
գոյություն ունեն դպրոցներ, ակումբներ, լե-
նինյան անկյուններ։

Դպրոցներում կարմիր բանակայինը գրա-

գիտություն և հաշիվ անել ե սովորում։ Ամեն
որ կարմիր բանակայինների հետ քաղաքական
պարապմունքներ (զրույցներ զանազան խնդիր-
ների շուրջ) են տարվում։ Կարմիր բանակայի-
նին ծանոթացնում են Խորհրդային իշխանու-
թյան քաղաքականություն և կառուցվածքի
հետ, կարմիր Բանակի պատմություն, մեր յերկ-
րում և Արտասահմանում կատարվող և կատար-
ված դեպքերի հետ և այլն։

Զորանոցներում, ամեն մի վաշտում գոյու-
թյուն ունեն Լենինյան անկյուններ։ Լենինյան
անկյունները այն վայրերն են, վորտեղ կարմիր
բանակայինը խելացի կերպով ոգտագործում ե
իր հանգիստը և ուրախանում ե։ Լենինյան
անկյունում կազմակերպվում ե լրագրների և
գրքերի ընթերցանություն, տրվում են փոքր
ներկայացումներ, կազմակերպվում են խաղեր։
Այստեղ կարմիր բանակայինը միշտ կարող ե
գտնել իր համար անհրաժեշտ գրքեր, ժուրնալ-
ներ, տեղեկություն ստանալ իրեն հետաքրքրող
հարցերի մասին, նամակ գրել տանեցիներին և
այլն։

Պարապմունքից ազատ ժամերին, ակումբնե-
րում կազմակերպում ե դասախոսություններ,
գեկուցումներ, զանազան տեսակի թատրոնական
ներկայացումներ, յերեկություններ, կինո և այլն։

Ակումբներում աշխատում են նույնպես Կարմիր բանակայինների զանազան խմբակներ, քաղաքական, հանրակրթական, ռազմագիտական նըկարչական և այլն խմբակներում Կարմիր բանակայինը կարող է իրեն հետաքրքրող հարցերի մասին գիտելիքներ ձեռք բերել:

Սորհրդային իշխանությունը Կարմիր Բանակին ստիպեց և մեծ բանակությամբ տնտեսական, քաղաքական, գիտական և այլ գործեր, վորոնցով վոր Կարմիր բանակայինը հետաքրքրվում է: Այն որ Կարմիր բանակը ստանում է մեծ բանակությամբ թերթեր և ժուռնալներ:

Կարմիր բանակը և նավատորմը հրատարակում են 6 լրագիր, վորոնցից ամեն որ ստացվում է 130 հազար որինակ: Նույնպես Կարմիր բանակի և նավատորմի կողմից հրատարակվում են 30-ից ավել ժուռնալներ: Կարմիր բանակում լրագրներ են հրատարակվում գրեթե բոլոր ազգությունների լեզուներով, ռուսերեն, վրացերեն, թուրքերեն, հայերեն և այլն:

Մեր Հայկական Դիվիզիան հրատարակում է Կարմիր բանակայինների համար «Կարմիր Զինվոր» թերթը և «Հեղափոխության Պահակ» ժուռնալը: Գրեթե ամեն մի զորամաս ունի իր զնդի կամ վաշտի պատի լրագիրը, վոր կազմվում է Կարմիր բանակայինների կողմից:

Այսպիսի պատի լրագիրների թիվը, ամբողջ Կարմիր բանակում, հասնում է մի բանի հազարի:

Այսպիսով, ամեն մի քաղաքացի, Կարմիր բանակում գտնվելու ժամանակամիջոցում, լիակատար հնարավորություն ունի շատ բան սովորելու և տուն վերադառնալու գրագետ, գիտակից և զարգացած քաղաքացի դարձած:

Իր ամբողջ ազատ ժամերը Կարմիր բանակայինը պետք է անցկացնի ակումբում յեվ Լենինյան անկումում:

ԲԱՆԱԿՆ ՈՒ ԺՈՂՈՎՈՒԴԸ

Սորհրդային իշխանությունը հակառակն փողեր է ծախսում, վորպեսզի կարմիր բանակայինը, բանակում գտնված ժամանակամիջոցում, փոխմիայն սովորի ռազմական գործը, այլ և ստանա կրթություն ու քաղաքական դաստիարակություն: Սորհրդային իշխանությունը շահագրգռված է նրանում, վոր կարմիր բանակայինը, իր ծառայությունը վերջացնելուց հետո, տուն վերադառնա վորպես գիտակից և ոգտակար աշխատող:

Յեվ իսկապես, տուն արձակվող կարմիր բանակայինները գյուղի ամենագործունյա աշխատողներն են: Նրանք հոգս են տանում գյուղացիների լուսավորության համար, աշխատում են վոր

գյուղում գտնուող, խրճիթ-ընթերցարան լինի, թերթեր և դասագրքեր ստացվեն: Նրանք կովում են կուլակների չարաշահությունների և կուլակների բռնությունների դեմ: Նրանք գործոն մասնակցութուն են ցույց տալիս գյուղում խորհրդային իշխանությունը ամրապնդելու, տեղական կոոպերատիվը, և գյուղական փոխոգկոմներն ու ժեղագնելու գործին: Նրանք բացատրում են գյուղացիներին, թե ինչ միջոցներով պետք է բարելավել գյուղատնտեսությունը: Նրանք ոգնում են բանվորների և գյուղացիների միությունն ու ժեղացնելու և զարգացնելու գործին:

Այսպես ամեն տարի կարմիր բանակը վերագործնում է մեր յերկրի ամենահեռավոր և մութ գյուղեր հարյուր հազարավոր գրագետ, գիտակից աշխատողներ, վորոնք ազատ աշխատանքի նոր կյանքն են կառուցում:

Բայց գորաջատում գտնված ժամանակն էլ, կարմիր բանակային սերտ կապով կապված է գյուղի, գործարանի և գավոդի հետ:

Ցարական և դաշնակցական կառավարությունները վախենում էին բանվորների, գյուղացիների և զինվորների կապից, վորովհետև զինվորը նրանց համար պետք էր բանվորների և գյուղացիների ապստամբությունը ճեշելու համար:

Ուրիշ բան է կարմիր բանակում. կարմիր բանակայինների և բանվորների ու գյուղացիների մեջ գոյություն ունի ամենաուժեղ կապ: Շատ գործարաններ, գավոդներ, հիմնարկություններ, խորհուրդներ հանդիսանում են կարմիր բանակի գորամասերի շեֆեր, այսինքն ոգնում են նրանց բարելավել գորանոցը, գրքեր և թերթեր հրատարակել և այլն: Կարմիր բանակայինները հաճախում են բանվորական ախումբներ, գործարաններ, բանվորներն ու գյուղացիները այցելում են կարմիր բանակայինների ախումբներ, գորանոցներ, կազմակերպում են ընդհանուր հանդեսներ և այլն:

Կարմիր բանակային գորամասերն իրենց հերթին ոգնություն են ցույց տալիս աշխատավորներին, առանձնապես գյուղին տնտեսությունը վերականգնելու և բարելավելու գործում: Կարմիր բանակի գորամասերն իրենց վրա յեն վերցնում այս կամ այն գյուղի կամ շրջանի կուլտուրական շեֆությունը, այնտեղ կազմակերպում են խրճիթ-ընթերցարաններ, կոմյերիտ-միության բջիջներ, դպրոցի համար ուսուցիչ են տալիս, բաժանորդագրվում և գյուղն են ուղարկում թերթեր և այլն:

Բանակի և ժողովրդի մեջ այնպիսի սերտ կապ չկա և չի կարող լինել վոչ մի ուրիշ բա-

նակում, փորովհետեւ միայն խորհրդային իշխանության ժամանակ բանակի և աշխատավոր ժողովրդի շահերը նույնանման են։ Ամեն մի կարմիր բանակայինի պարտականությունն է ամեն գնով ուժեղացնել կարմիր բանակը և բանվորների ու գյուղացիների այդ կապը։ Յերբ տուն նամակ ես գրում, զրիւր նույնպես թե ինչպես պետք է բարելավել գյուղատնտեսությունը, ինչպես բաժանորդագրվել լրագրերին, ինչպես կովել գեղծումների դեմ, ինչ բան է կոոպերացիան և ինչու ամեն սի բանվոր կամ գյուղացի կոոպերացիայի անդամ պետք է լինի։ Յիթե այդ հարցերը քեզ համար պարզ չեն, դիմիր քաղդեկին կամ հրամանատարին, նրանք կը բացատրեն քեզ։ Այդպիսի խորհուրդներ տալով դու քո տնտեսություն, գյուղին մեծ ոգուտ կը հասցընես։ Դրանով դու կուժեղացնես նաև խորհրդային իշխանությունը գյուղում, կուժեղացնես կարմիր բանակը։

ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՈՅԻ ՏԱԿ

Մեր Խորհրդային Հանրապետությունների Միության զրոյը — կարմիր Դրոշակն է։ Այդ կարմիր դրոշակի տակն է դաստիարակվում և մարտի գնում կարմիր Բանակը։

Կարմիր Դրոշակը — ամբողջ աշխարհի աշխատավորների դրոշակն է։ Յարական Ռուսաստանում բանվորներն ու գյուղացիներն այդ դրոշակի տակն ելին տանում իրենց պայքարը կալվածատերերի և գործարանատերերի դեմ։ Այդ դրոշակի տակն են տանում իրենց կոխվել ամբողջ աշխարհի աշխատավորներն իրենց ճշդողների դեմ։

Հետևապես կարմիր Դրոշակը ամբողջ աշխարհի աշխատավորների ազատության համար միասնական պայքար մղելու նշան է։

Ամեն մի զորամաս կարմիր դրոշ է ստանում Միության Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյից։ Կարմիր դրոշը ամեն մի զորամասի հաղարտության, նրա փառավոր հաղթանակների և հեղափոխության նվիրվածության վկան է։

Ահա թե ինչո՞ւ Կարմիր դրոշակը պաշտպանվում է մինչև արյան վերջին կաթիլը: Դրոշակը կորցրնել կամ թշնամուն հանձնել — զորամասի համար աններելի խայտառակութուն է: Այնպիսի զորամաս, վոր իր դրոշակը մինչև վերջ չի պաշտպանում, արժանի չէ նրան և լուծվում է: Կարմիր բանակայիններին բաժանում են ուրիշ զորամասերի վրա:

Պաշտպանի՞ր քո Կարմիր Դրոշակը մարտում, պահի՛ր քո դրոշակի փառքն ու պատիվը:

ԿԱՐՄԻՐ ԱՍՏՂ

Ամեն մի զինվորական իր զլխարկի վրա կրում է կարմիր աստղի նշանը: Այս նշանը ցույց է տալիս, թե ումն է ծառայում Կարմիր բանակը:

Կարմիր աստղը հինգ ծայրեր ունի և մեջտեղումն ել մուրճ ու մանգաղ:

Աստղի հինգ ծայրերը ցույց են տալիս հինգ աշխարհամասերի աշխատավորների միասնական պայքարն ընդհանուր թշնամու՝ կապիտալի դեմ: Մուրճն ու մանգաղը նշանակում է բանվորի և գյուղացու միությունը և պայքար՝ իրենց ազատագրման համար:

Կարմիր բանակը ծառայում է ամբողջ աշխարհի աշխատավորների ընդհանուր գործին:

Մարտական մեծ ծառայությունների, քաջության և հերոսության համար կարմիր բանակայինը կամ հրամանատարը կարող են ստանալ պատվավոր նշան՝ կարմիր դրոշակի շքանշանը վորը խփում են կրծքին:

Կարմիր Դրոշակի Շքանշանի պարգևատրումը նշան է Խորհրդային Միության աշխատավորների շնորհակալության և հարգանքի, վորը նրանք տաժում են զեպի այն ընկերը, վորը հերոսական գործ է կատարել և Խորհրդային Հանրապետությունների Միության առանձին ոգուտ է հասցրել:

Կարմիր Դրոշակի Շքանշանով պարգևատրվողներն անվանվում են «Կարմրագրոշավորներ»: Նրանց առանձին արտոնություններ է տրվում. նրանք առանց հերթի ծառայության մեջ բարձր պաշտոններ են ստանում, առանց հերթի պետական և հասարակական հիմնարկներում ծառայության են ընդունվում և այլ արտոնություններ ստանում:

Կարմիր բանակում մարտական ծառայության համար տրվում են նաև ուրիշ նվերներ — վոսկե և արծաթյա ժամացույցներ, ծխատուփեր, հագուստեղեն, փող և այլն:

Ամբողջ գործածութիւնը հերոսութիւնն գործելու համար կարող են ստանալ բարձրագոյն պարգև՝ դրոշակ և Կարմրադրոշ Շքանշան:

Մեր Կովկասյան Բանակը պարգևատրված և Կարմրադրոշ Շքանշանով:

ՄԵՐ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻ ԴԺՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ռազմական գործ սովորելը—հեշտ բան չի: Կարծիր բանակայինը պետք է վոչ միայն շարքում գնալ սովորի, այլ նաև թշնամու դեմ ժողովող պայքարում հաղթող դուրս գալու կարողութիւնը:

Մեր թշնամիների ներկայիս բանակները շատ լավ են զինված: Նրանք սպանութիան նորանոր գործիքներ են հնարում:

Վարպեսզի նրանց դեմ մեր ուժը յերևան բերենք, մենք պետք է նույնպես լավ զինվինք և մեր բանակին սովորեցնենք այդ զենքերը գործածել: Իսկ այդ շատ ժամանակ է պահանջում:

Բացի այդ մեր որերի պատերազմներում մարտը ժողովում է վոչթե մեծաթիվ խմբերով, մասսաներով, ինչպես դա առաջներում էր, այլ փոքրաթիվ խմբակներով: Դրա համար ամեն մի կարմիր բանակային մարտում հույս պետք է դնի իր ռազ-

ժախան գիտելիքների վրա, յեթե ուզում ե հաղթել: Յեւ վորպեսզի այդ բոլորը կարելի լինի սովորել, նորից ժամանակ ե պետք:

Խորհրդային իշխանությունը ձգտում ե, ինչքան վոր թույլ ե տալիս յերկրի պատշպանության շահերը, զինվորական ծառայության հետ կապված ազգաբնակչության ծանրությունը թեթեւացնել, կրճատել Կարմիր բանակում ծառայելու ժամանակամիջոցը ե բանակի թիվը: Բայց վորպեսզի դրանից մեր ուժերը չպակսեն, մտցրված ե մինչզինակոչային պատրաստություն ե միլիցիոն, կամ, ինչպես նրանց այլ կերպ անվանում են, յերկրային զորախաւեր:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Մեր յերկրում գոյություն ունի բանվորների ե գյուղացիների ընդհանուր պարտադիր զինվորական ծառայություն:

«Աշխատավորների ընդհանուր զինվորական ծառայությունը, ամեն մի յերիտասարդ բանվորի ե գյուղացու պատվավոր պարտականությունն ե, զենքը ձեռքին պաշպանել իր բանվորագյուղացիական Հանրապետությունը նրա բոլոր թրշնամիներից»:

Այսպես ե ասված խորհրդային կառավարության 1922 թվի սեպտ. 28-ին հրատարակած

դեկրետում: Այդ նույն դեկրետով ել սահմանվում ե ընդհանուր զինվորական ծառայություն, մեր Միության բոլոր աշխատավորների համար:

Զինվորական ծառայությունից վոչ վոր չի ազատվում, բացի նրանցից, վորոնք դեկրետով արտոնություններ ունին:

Աշխատավորներ զինվորական ծառայության մեջ են հաշվվում 19-ից մինչև 40 տարեկան:

Այդ ամբողջ ժամանակվա ընթացքում ամեն մի բանվոր ե գյուղացի զինապարտ ե համարվում:

Այդ ժամանակ յերեք շրջանի յե բաժանվում. մինչ զինակոչային պատրաստություն, իսկական ծառայություն ե պահեստում յեղած շրջաններ:

ՄԻՆՉ ԶԻՆԱԿՈՉԱՅԻՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ

Մինչ զինակոչային պատրաստության են անցնում բոլոր այն յերիտասարդ բանվորներն ու գյուղացիները, վորոնց տարիքը գեռ չի կանչվում Կարմիր բանակի շարքերը: 16 ից մինչև 18 տարեկան յերիտասարդությունը պարապում ե գլխավորապես իր մարմինը ամրացնելու գործով, այսինքն, ֆիզիքական դատարակությամբ, սպորտով:

19 տարեկանից սկսած մինչև բանակի շար-

բեր կանչվելը՝ մինչև 21 տարեկան, յերիտասարդությունն անցնում ե ռազմական մինչգինակոչային պատրաստություն:

Մինչգինակոչայինների զինվորական վարժությունները տարվում են առանձին հավաքման կետերում, վորոնք գտնվում են շրջանի կենտրոնում, քաղաքներում, վորտեղ վոր ապրում են մինչգինակոչիկները: Նրանց զինվորական հավաքույթները լինում են տարեկան մեկ կամ յերկու անգամ. նրանք կանչվում են անգամ վոչ ավել քան 4 շաբաթ ժամանակով: Մինչգինակոչայիններն ընդհամենը սովորում են 10 շաբաթ:

Մինչգինակոչային պատրաստությունը մեծ ոգուտներ ե տալիս: Բանվորական և գյուղացիական յերիտասարդությունը, յերկար ժամանակով չկարվելով իր տանից և աշխատանքից, հավաքույթների ժամանակ ստանում ե ռազմական և քաղաքական պատրաստություն: Այսպիսով մինչգինակոչայինները կարմիր բանակ են գալիս արդեն մի քիչ վարժված: Այդ հնարավորություն ե տալիս կրճատել ծառայության ժամանակաշրջանը և քիչ մարդ պահել կարմիր բանակում:

ՅԵՐԿՐԱՅԻՆ ԶՈՐԱՄԱՍԵՐ

Ամեն տարի գորակոչի յե յենթակա մոտավորապես մի միլիոն 200 հազար մարդ: Յեթե

հաշվենք, վոր նրանցից մի մասն իր հիվանդության և ընտանեկան արտոնությունների պատճառով ազատվում ե, ապա մնում ե մոտ 900 հազար մարդ, վորոնք պետքական են զինվորական ծառայության համար: Մինչդեռ մենք ուժեղ կերպով կրճատել ենք մեր բնակազմային (մշտական) բանակը: Բնակազմային բանակում մենք կարող ենք ընդունել ամեն տարի միայն 300 հազար մարդ: Իսկ նրանք, վորոնք չեն ընկնում բնակազմային կարմիր բանակում, ռազմական գործը սովորում են յերկրային զորամասերում կամ արտառազմական կարգով:

Յերկրային զորամասերը տարբերվում են կարմիր Բանակի դաշտային զորամասերից նրանով, վոր նրանց մեջ ծառայությունն անընդհատ 2 տարի չե, այլ ժամանակ առ ժամանակ վարժական հավաքույթներ են լինում, վորոնք ամեն անգամ շարունակվում են վոչ ավել քան յերկու ամիս:

Ամեն մի կարմիր Բանակային յերկրային զորամասերում հաշվվում ե հինգ տարի և այդ ժամանակի ընթացքում նա վարժական հավաքույթներին ե կանչվում ընդհամենը 8 ամիս:

Յերկրային զորամասերի վարժական հավաքույթները լինում են տարվա այն ժամանակին,

յերբ գյուղացիները քիչ են զբաղվում դաշտա-
լին աշխատանքով:

Վարժական հավաքույթները կատարվում են
կարմիր բանակայինների ապրած վայրերում:

ՅԵՐԿՐԱՅԻՆ ԳՈՐԱՄԱՍԵՐԻ ՈԳՈՒՏՆԵՐԸ

Յերկրային գործառնները հնարավորութիւն
են տալիս բանվորներին և գյուղացիներին ռազ-
մական գործ սովորեցնել, առանց նրանց յեր-
կար ժամանակով կտրելու իրենց անից և աշխա-
տանքից:

Պետութայն ավելի եժան է նստում աշխա-
տավորներին զինվորական գործ սովորեցնել
յերկրային գործառններում քան կարմիր բանա-
կում:

Հարց է առաջ գալիս, բա ինչո՞ւ մենք սմ-
բողջապես յերկրային գործառններում չենք ան-
ցընում մեր ռազմական գիտելիքները:

Ինչո՞ւ դեռ մենք պահում ենք մշտական
կարմիր բանակը, վորտեղ ամեն տարի վորոշ
բանակութեամբ մարդիկ ենք կանչում:

ԻՆՉՈ՞Ւ Ե ՄԵ՞Զ ՊԵՏՔ ՄՇՏԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ

Ամեն կողմից մենք օրջապատված ենք չարամիս
բռնամիներով:

Խորհրդային Հանրապետութիւններին Միու-

թյան սահմաններից վռնդված կալվածատերերը,
գործարանատերերը, արտասահմանի կալվածա-
տերերի և կապիտալիստների հետ միասին ուշի-
ուշով դիտում են, թե ի՞նչ է կ. տալ վում մեզ
մոտ:

Արտասահմանյան բուրժուազիան հակառակն
բանակներ է պահում և զինում է նրանց վորտից
մինչև գլուխ:

Մի ըսպէ յենթադրենք, վոր մենք մշտա-
կան կարմիր բանակ չունենք և միայն յերկրա-
յին գործառններ գոյութիւն ունեն: Հանկարծ
հարձակվում են մեզ վրա: Մենք կսկսենք հա-
վաքել լերկրային գործառնների կարմիր բանա-
կայիններին, նրանցից վաշտեր կազմել, ապա
գնդեր և դիվիզիաներ, նրանց զենք տալ և տե-
ղափոխել ճակատ: Հասկանալի չե, վոր մեր
թշնամիները չեն սպասի, մինչև վոր կըզան մեր
գործառնները, նրանք կգրավեն մի շարք նա-
հանգներ և առաջ կշարժվեն: Մեր լերկրային
գործառնները, վորոնք ժամանակ չեյին ունենա
կազմակերպվելու և պատրաստվելու մարտի հա-
մար, առաջին իսկ մարտում կջարդվէին:

Ուրիշ բան է յերբ գոյութիւն ունի մշտա-
կան կարմիր բանակը, վորը պահակ է կանդ-
նում մեր սահմանների վրա:

Յեթե թշնամին հարձակվի, մշտական դաշ-

առաջին զորամասերը դեմ կտան նրա առաջին ճնշումներին, կկանգնեցնեն նրան: Իսկ այդ ժամանակվա ընթացքում կհավաքվեն յերկրային զորամասերը, կպատրաստվեն մարտի համար և ուսուցիչական կհասնեն մշտական դաշտային զորամասերին:

Ահա թե ինչու յե պետք մեզ մշտական Կարմիր բանակը:

ԾԱՌԱՅՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆ ԶՈՐԱՄԱՍԵՐԸ

Կարմիր բանակի թիվը լրացնելու համար ամեն տարի աշխատավորների զորակոչ է լինում, վորոնք պետք է ծառայեն Կարմիր բանակում:

Ծառայության ժամանակամիջոցը տարբեր է, նայած զորքի տեսակներին:

Հետևապես, հրետանիում, հեծյալ և տեխնիկական մասերում Կարմիր բանակայինը 2 տարի յե ծառայում, մասնագիտական զորամասերում՝ 3 տարի, ծովային նավատորմում՝ 4 տարի:

Այս ժամանակամիջոցը, պետք է նրա համար, վորպեսզի կարելի լինի պետք յեղածին պես սովորել ռազմական գործը: Հասկանալի յե թե ինչու ողային և ծովային նավատորմի ղեկավարում ծառայության շրջանն ավելի մեծ է քան

ուրիշ զորամասերում: Այնտեղ աշխատանքն ավելի բարդ է և դժվար է սովորել:

Ցարական բանակում զինվորը հետևակում, հրետանիում և հեծյալ մասերում ծառայում էր 3 տարի, մասնագիտական մասերում՝ 4 տարի իսկ ծովային տորմիցում՝ 5 տարի:

Դաշնակցական բանակում զինվորները չգիտեյին, թե յերբ են տուն արձակվելու:

ՊԱՆԵՍՏՈՒՄ ԳՏՆՎԵԼԸ

Ծառայությունը վերջացնելուց հետո, Կարմիր բանակայինն անվերադարձ արձակուրդ է գնում և բանակի պահեստումն է հաշվվում: Նա պահեստումն է հաշվվում մինչև 40 տարեկան:

Ժամանակ առ ժամանակ պահեստայինները կանչվում են 2 - 3 շաբաթով վարժական հավաքույթներին: Այդ նրա համար է, վորպեսզի նա չմոռանա և վերհիշի այն, ինչ անցել է Կարմիր բանակում: Նույնպես նրա համար, վորպեսզի նրան սովորեցնեն մարտի նոր յեղանակներին, նոր զենքերի գործածության, վորոնք նրա տուն արձակվելուց հետո բանակ են մտցված:

Մինչև 40 տարեկան պահեստում հաշվվելը նշանակում է, վոր յեթե պատերազմ լինի և բանակի թիվը կարիք լինի մեծացնելու, պահեստայինները կարող են զորակոչի յենթարկ-

վել իրենց պարտքը կատարելու՝ զենքը ձեռքին
Խորհրդային Միությունը նրա թշնամիներից
պաշտպանելու համար:

ԿՐԱԿՆԵՐԻ ՄԵՋ ՍՏԵՂԾՎԵՑ - ՄԵՐ ԲԱՆԱԿԸ

ԿԱՐՄԻՐ ԳՎԱՐԳԻԱՆ

Մեր Կարմիր բանակն առաջ յեկա՛վ բան-
վորների զինված ջոկատներից, փորձնք 1917
թվին կազմակերպվեցին Լենինգրադում, Մոս-
կվայում՝ և ուրիշ խոշոր քաղաքներում:

1917 թվին ցարի իշխանությունը տապալ-
վելուց հետո, մենշևիկների և եսերների ոգնու-
թյամբ, բուրժուազիան խլեց իշխանությունը:
Իրենց իրավունքները պաշտպանելու և բուր-
ժուական իշխանության դեմ պայքարելու հա-
մար, բանվորները բոլշևիկների՝ կոմունիստների
զեկավարությամբ գործարաններում և զավոդ-
ներում սկսեցին կազմակերպել զինված ջոկատ-
ներ: Այդ ջոկատները կոչվում էին Կարմիր
Գվարդիա:

Հոկտեմբերյան հեղափոխության ժամանակ
հենց այդ Կարմիր Գվարդիան էլ ոգնեց աշխա-
տավորներին՝ հաղթելու կապիտալիստներին և
կարվածատարներին:

Յերիսատարից Խորհրդային հանրապետու-
թյան առաջին զինված ուժերը Կարմիր Գվալ-

դիալի ջոկատներն էին: Նրանք հերոսաբար
պաշտպանում էին բանվորների և գյուղացինե-
րի իշխանությունը սպիտակ գվարդիականների
հարձակումներից և վերջ տվին Խորհրդային իշ-
խանության վրա գործ դրված հակահեղափոխա-
կան ճնշումներին:

Շուտով Կարմիր Գվարդիային վիճակվեց
մարտի դուրս գալ լավ կազմակերպված սպիտակ
գնդերի դեմ, փորձնք կազմված էին սպանե-
րից ու լուսկեներներից (ռազմական դպրոցների
ուսանողներ) և զեկավարվում է՝ փորձված զենե-
բաճների կողմից: Բացի այդ, սպիտակ գվար-
դիականներին ոգնության հասան արտասահման-
յան բուրժուական պետությունների բանակ-
ները:

Այդ լուրջ մարտերի համար Կարմիր Գվար-
դիան պատրաստ չէր: Կարմիր գվարդիականնե-
րը հերոսության և քաջության հրաշքներ էին
ցույց տալիս: Բայց դա բավական չէր: Հարկա-
վոր էր նույնպես իմանալ ռազմական գործը,
մարտը վարելու յեղանակները, ուժեղ կարգա-
պահություն և ջոկատի մշտական կազմ: Իսկ
այդ չկար:

Հրամանատարները Կարմիր Գվարդիայում
լնտրվում էին, վերի հետևանքով հրամանատա-

րի և զօրամասերի գործունեության մեջ չկար հաստատակամություն: Կարմիր Գվարդիայի ամեն մի ջոկատ անկախ եր գործում: Նրա ռազմական գործողությունների մեջ կապ և միասնականություն չկար:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Հակահեղափոխական ուժերի դեմ մղվող պայքարն ուժեղանում և կատաղի յեր դառնում:

Թշնամին սպառնում եր: Պետք եր լուրջ դիմադրություն կազմակերպել: Պետք եր ստեղծել ուժեղ, կանոնավոր և մշտական Կարմիր Բանակ:

1917 թվի փետրվարի 23-ին Խորհրդային ԽՍՀ կոգուլաց գեկրես հրահարակվեց Կարմիր Բանակ կազմակերպելու մասին:

Դրա համար ել ամեն տարի փետրվարի 23 ը տոնվում է, վորպես մեր Կարմիր Բանակի կազմակերպման տոնը:

Այդ գեկրեսի համաձայն, Կարմիր Բանակը կազմվում եր ամենագիտակից և հեղափոխության նվիրված բանվորներից և գյուղացիներից կամավորներ հավաքելով:

Կարմիր Գվարդիայի ջոկատները նոր կազմակերպված Կարմիր Բանակի կազմի մեջ մտան:

Ամենակարճ ժամանակամիջոցում Կարմիր Բանակ մտան 200 հազար կամավոր-մարտիկներ:

Բայց պատերազմը շարունակվում եր ավելի համառ կերպով: Մեծ բանակ եր պետք: Մինչդեռ կամավորների հավաքույթը պատահական բնույթ եր կրում և չեւ կարող տալ այն բանակությամբ մարտիկներ, ինչքան վոր պահանջվում եր:

Հանրապետության սպառնացող վտանգը նկատի ունենալով, վորոշվեց բանվորներին ու գյուղացիներին պարտադիր զինվորական ծառայության կանչել:

1918 թվի հունիսի 21-ին Խորհրդային կառավարությունը հրատարակեց առաջին գեկրեսը 51 զավառների բանվորներին և գյուղացիներին պարտադիր զինվորական ծառայության կանչելու մասին:

Վտանգի ավելացման և ռազմական գործողությունների զարգացման հետ, աճեց նաև կանոնավոր Կարմիր Բանակը:

ՊԱՅՔԱՐԻ ՅԵՎ ՀՍ.ՂԹԱՆԱԿԻ ՏԱՐԻՆԵՐԸ

1918 - 1920 թվի տարիները քսղաքսիական կռիվների ամենալուրջ տարիներն ելին:

Խորհրդային Հանրապետությունը շրջապատված եր թշնամիների սերտ ողակով:

Միբերից հարձակվեց ցարական ծովակալ
կոլչակը, վորին հաջողվեց (կարճ ժամանակով
միայն) մոտենալ Վոլգա գետին:

Հարավում գեներալ Դենիկինը գրավեց Ուկ-
րաինան, սկսեց առաջ խաղալ Մոսկվայի վրա
և հասավ նույնիսկ մինչև Տուլա, վորը գտնվում
էր Մոսկվայից վոչ հեռու:

Մյուս գեներալ՝ Յուդենիչը, գտնվում էր
Լենինգրադի մոտ:

Այդ բոլոր գեներալները փող, հագուստե-
ղեն, զենք եյին ստանում արտասահմանյան
բուրժուական պետություններից՝ Անգլիայից,
Փրանսիայից, Ամերիկայից, Յապոնիայից:

Այդ նույն պետություններն իրենց գոր-
քերն եյին ուղարկում մեր յերկիրը:

Դուրքյունը շատ լուրջ էր: Բայց բանվորներն
ու գյուղացիները վորոհեցին, վոր ավելի լավ է
մեռնել, քան նորից ընկնել գեներալների, կապիտա-
լիստների յեվ գործարանատերերի կրակների տակ:

Կոմունիստական կուսակցության ղեկավարու-
թյամբ յեվ ընկ. Լենինի գլխավորությամբ, բանվոր
դասակարգն իր լավագույն ուժերը գորահավաքի
յենքարկեց յեվ գորանակասն ուղարկեց:

Հակաս շարժեցին սասնյակ հազարավոր կո-
մունիստներ:

Կարմիր Բանակի թիվը մեծացավ նոր կանչված
բանվորներով յեվ գյուղացիներով: Նա ուժեղացավ
յեվ յեռուց վոգեվորությամբ հարձակվեց բազմաթիվ

հակառակորդների վրա, ջախջախեց նրանց յեվ հա-
լածեց:

Բայց այստեղ յերևան յեկավ մի ուրիշ
թշնամի:

Մեզ վրա հարձակվեց պանական Լեհաստա-
նը և գրավեց Ուորհրդային Ուկրաինայի մեծ
մասը:

Արագ կերպով կարմիր գնդերն արևմտյան
ֆրոնտը շարժեցին և սկսեցին հալածել պանե-
րին մինչև Վարշավա՝ Լեհաստանի մայրաքա-
ղաքը:

Այդ ժամանակները հարավից յերևան յե-
կան դեռ ամբողջապես չվոչնչացած սպիտակ
բանակայինները՝ բարոն Վրանգելի ղեկավարու-
թյամբ, վորն՝ արտասահմանյան կապիտալիստ-
ների սգնությամբ, ուժեղացրեց իր բանակը և
նորից մեր դեմ պատերազմի գուրս յեկավ:

Լեհաստանի հետ հաշտություն կնքելուց
հետո, Կարմիր բանակի զորամասերը Ուրիմ
թափվեցին, վորտեղ նստել էր բարոն Վրան-
գելը և նրան վերջնականապես ջախջախեցին:

Այն ժամանակ միայն հանգստացանք:
Ճիշտ է, դեռ յերկրում մնացին մի քանի սպի-
տակ գվարդիական, կուլակական հրոսակախրմ-

բեր, բայց նրանց հետ հաշիվները մաքրել չըժվար չէր:

Նրանից հետո, յերբ մենք հաղթեցինք մեր թշնամիներին և դուրս շարժեցինք նրանց մեր յերկրից. Սորհրդային իշխանությունը. Կարմիր բանակում գտնվող մեծահասակներին տուն արձակեց:

1920 թվի գեկեմբերին Կարմիր բանակը բաղկացած էր 5 միլիոն 400 հազար հոգուց:

Ներկայումս նա բաղկացած է ընդամենը 562 հազար հոգուց:

Քայքայման, ցրտի և քաղցի ծանր պայմաններում, հակառակորդի կրակի տակ կա ունցվեց Կարմիր բանակը: Այդ պայքարում նա ամրացավ, աճեց և հաղթեց մեր թշնամիներին: Նա հաղթանակեց, վորովհետև բանվորների և գյուղացիների միությունն ամուր էր, վորովհետև Կարմիր բանակի շինարարությունը և հաղթանակը պեկավարեց կոմունիստական կուսակցությունը:

ԻՆՉՊԵՍ Ե ԿԱՌՈՒՑՎԱԾ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ

Մեր Խորհրդային Հանրապետությունների Միության գինված ուժերը կազմված են ցամաքային Կարմիր բանակից, Կարմիր ծովային նավատորմից յեվ Կարմիր ոդային նավատորմից:

Ամեն մի ցամաքային բանակում զանազան զենքի զորամասեր կան: Նրանցից հիմնականները՝ հետևակ, հեծյալ և հրետանային զորամասերն են: Բացի դրանից, գոյություն ունեն զանազան տեխնիկական և ոժանդակիչ զորամասեր, ինչպես որինակ, ճարտարագիտական, սակրավոր, հեռագրական. հեռախոսային, յերկաթուղային, քիմիական, սանիտարական և այլն:

Ամեն մի Կարմիր բանակային, վորը կանչվում է Կարմիր բանակ, համաձայն պահանջի և նրա ընդունակությունների, ընդունվում է հետևակ, հեծյալ, հրետանի կամ մի վորևե ուրիշ զորամաս:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՆԵՐ

Ամեն մի վաշտ, եսկադրոն, բաժնյակ և մնացած զորամասերը, ունեն իրենց հրամանատարներ: Վաշտը բաժանվում է դասակների, դասակը՝ ջոկերի: Ջոկերից և դասակներից ամեն մեկն ունի իր պետը, հրամանատարը:

Կարմիր բանակայինը յենթարկվում է իր անմիջական պետին, ջոկի հրամանատարին: Ջոկի հրամանատարը յենթարկվում է դասակի հրամանատարին, դասակի հրամանատարը՝ վաշտի հրամանատարին, վաշտի հրամանատարը՝ դու-

մարտակի հրամանատարին, գլխավորակի հրամանատարը՝ գնդի հրամանատարին և այսպես շարունակվում է:

Հրամանատարը նշանակված է բանվորագլուխի պաշտոնի իշխանության կողմից կարմիր բանակային ռազմական գործ սովորեցնելու և դաստիարակելու համար:

Հրամանատարը մարտիկների ավագ ընկեր և ղեկավարն է, վորին խորհրդային իշխանությունը շատ դժվար գործ է հանձնարարել: Նա պատասխանատու յե մարտիկի դաստիարակման և ուսուցման ու զորամասի մարտական գործության համար, նա պետք է հոգս տանի, վոր մարտիկներն ստանան զենք, հագուստեղեն, ուտելիք և այլն:

Իրեն հանձնված զորամասի և իր գործունեություն համար հրամանատարը պատասխանատու յե խորհրդային իշխանության առաջ: Յեթե հրամանատարը ճիշտ չի գործում, ապորինի քայլեր է անում՝ խորհրդային իշխանությունը խիստ կպատժի նրան:

Հրամանատարը կարմիր բանակայինի պետը, բարեկամը և ուսուցիչն է: Կարմիր բանակայինը պարտավոր է ճշտություն և կանոնավոր կեր-

պով կատարել նրա բոլոր հրամաններն ու կարգադրությունները:

Յեթե հրամանատարի հրամանները չկատարվի, չի կարող խոսք լինել ուսուցման հաջողության մասին:

Յեթե բանակում կարգապահություն չի կերպ, բանակը ռազմական չի լինի չեվ ամեն բան կը փանգվե:

Իսկ պատերազմի ժամանակին հրամանատարի կարգադրությունը չկատարելու պատճառով կարող է կործանվել զորամասը, ջոկատը, կամ նույնիսկ ամբողջ բանակը:

Դրա համար խորհրդային իշխանությունը պահանջում է, վոր ամպայան կասարվեն հրամանատարի կարգադրություններն ու հրամանները: Հրամանատարին չլսելու համար խորհրդային իշխանությունը պատժում է հեղափոխական որեմի ամբողջ խոսությունը:

Մեր բանակն ավելի անհաղթելի յե, վորովհետև նրա մեջ գոյություն ունի յերկաթյա, գիտակից կարգապահություն:

Հին ցարական և բուրժուական բանակներում կարգապահությունը հիմնված է ախ բանի վրա, վոր բանվոր-գլուխի գինվորը կուրորեն յենթարկվում է կալվածատեր-կապիտալիստ սպային:

Իսկ մեր բանակում հրամանատարի և կար-

միր բանակայինի միջև դասակարգային տարբերութիւնն չկա: Նրանք մի բանվորագյուղացիական ընտանիքից են: Կարմիր բանակայինի և հրամանատարի տարբերութիւնը միայն ներանց գրաված պաշտօններին, նրանց աշխատանքի մեջ է: Դրա համար մեզ մոտ կարգապահութիւնը հիմնված է միայն աշխատանքի բաժանման և զիտակցութիւն վրա:

**ԿՈՄԻՍՍԱՐՆԵՐ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒՄ
ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՆԵՐԻ ՈԳՆԱԿԱՆՆԵՐ**

Կարմիր բանակում հրամանատարների հետ միասին գոյութիւն ունեն նաև կոմիսարներ կամ, յեթե զորամասի հրամանատարը կոմունիստ է, հրամանատարի ոգնականներ՝ քաղաքական գործերում: Կարմիր բանակում կոմիսարի նշանակութիւնը չափազանց մեծ է և պատասխանատու: Յերբ կազմակերպվում էր Կարմիր բանակը և քաղաքացիական կռիւների ժամանակ մեծ պահանջ կար զինվորական մասնագետներ ունենալու, Կարմիր բանակում ծառայութիւն կանչվեցին հին զինվորական աշխատողներ: Այն ժամանակ բանվորներն ու գյուղացիներն իրենց սովորական մասնագետները չունեցին:

Հին բանակի նախկին սպաներին ծառայու-

թիւն հրավիրելով, հասկանալի չէ, վոր խորհրդային իշխանութիւնը չէր կարող ամբողջապես նրանց հավատալ, դրա համար ել զինվորական մասնագետի կողքին նշանակեց աշխատավորների ներկայացուցիչներին՝ զինվորական կոմիսարին:

Կարմիր բանակում կոմիսարներ եյին նշանակում Կոմկուսակցութիւն հաստատակամ և բանիմաց անդամներից: Նրանց պարտականութիւններից գլխավորն էր բանվորագյուղացիական իշխանութիւն արթուն աչք հանդիսանալ: Նրանք հետեւում եյին, վոր բանակում դավաճանութիւններ չլինեն, վորպեսզի Խորհրդային իշխանութիւն բոլոր կարգադրութիւնները, դեկրետները և հրամանները ճշտությամբ կատարվեն: Կոմիսարը խստությամբ հսկում էր, վորպեսզի Կարմիր բանակայինին տրված բոլոր իրավունքները ճշտությամբ պահվեն: Այս բոլորի հետ միասին կոմիսարի պարտականութիւնըն էր տանել Կարմիր բանակում քաղաքական և դաստիարակչական աշխատանք:

Հասկանալի չէ, վոր յերկար տարիների ընթացքում կոմիսարը գտնվելով զինվորական մասնագետի՝ հրամանատարի կողքին, այդ հանգամանքն ունեցավ իր շատ մեծ դրական հետեւանքը: Կոմիսարը սովորեց զինվորական մասնագետից: Յեւ մենք ներկայումս շատ մասնա-

գետներ ունենք, նախկին կոմիսարներին, վորոնք անցել են քաղաքացիական կռիւներէ բովից և սովորել են ռազմական կուրսերում ու դպրոցներում: Քաղաքացիական կռիւներէ ընթացքում մենք վերցրինք նախկին սպաներից ամենալավերին և ամենահավատարիմներին, վորոնք աշխատում են, ներկայումս ել, վոչ թե վախից, այլ խղճով: Մեր ռազմական դպրոցներն արդեն մեզ տվել են մեծ քանակությամբ բանվորագլուղացիական հրամանատարներ: Այս բոլորը մեզ հնարավորություն տվին, վորպեսզի մենք Կարմիր բանակի զորամասերում նշանակենք միայն մի պետ (единначальник), այսինքն միացնենք մի անձնավորության մեջ թե կոմիսարին և թե հրամանատարին¹⁾:

Ներկայումս Կարմիր բանակի կոմիսարական կազմը, բացի ազգային զորամասերից, ազատվել է հրամանատարի ամենորյա տնտեսական, շարային և վարչական գործողութիւններէ վրա հսկողություն ունենալու պարտականութիւնից:

¹⁾ Ազգային զորամասերում, վորոնց թվին է պատկանում և մեր Հայկական զինվորիան, կոմիսարն իր բոլոր նախկին իրավունքները պահում է զեռ:

Դեռ մեկ մոտ հրամանատար և կոմիսար մի անձի մեջ չեն միալիւծ:

Այդ այն պատճառով, վոր մեր Կարմիր զորամասերը զեռ շատ յերիտատարդ են և ուսանան զորամասերի փորձը շունեն:

Զինվորական կոմիսարը ներկայումս լրիվ կերպով պետք է դեկավարի զորամասի քաղաքական և կուսակցական աշխատանքները:

Կոմիսարը կամ նրա քաղաքական մասի ոգնականը, հետևում է վորպեսզի Կարմիր բանակայինը դպրոց, ախումբ, գրադարան հաճախի, վորպեսզի նա միշտ իմանա թե ինչ է կատարվում խորհրդային Միության մեջ և արտասահմանում, վորպեսզի նա Կարմիր բանակի գիտակից մարտիկը լինի:

ՔԱՂԱՅԿՆԵՐ

Կարգի բանակայիններից դաստիարակելու յեվ լուսավորելու գործում բաղդեկները (բաղաբական դեկավարները) հանգիստնում են հրամանատարների յեվ կոմիսարների ոգնականները:

Քաղդեկը նշանակվում է ամեն մի վաշտում, եսկադրոնում, կամ մարտկոցում, կոմունիստական կուսակցության անդամներից:

Քաղդեկի պարտականութիւնն է Կարմիր բանակայիններին քաղգրագիտութիւն սովորեցնել և խնամք տանել նրանց դաստիարակման համար: Քաղդեկը զբույց է անում Կարմիր բանակայիններէ հետ և, հսկելով նրանց հետ տարվող քաղաքապետներին, ցուցմունք է տալիս, թե ինչ գրքեր և լրագրեր պետք է կարդալ:

Նա հոգս ե տանում Կարմիր բանակային-
ների կարիքների համար և միջոցներ ե ձեռք
առնում, վորպեսզի ամեն տեսակի պահասու-
թյուններ զորանոցում և զորամասում վերաց-
վեն:

Քաղղեկը հոգս ե տանում, վորպեսզի Կար-
միր բանակայինները նպատակահարմար կերպով
ոգտագործեն իրենց հանգստի ժամերը: Նա հե-
տևում ե, վորպեսզի դպրոցներում, լենինյան
անկյուններում, լավ աշխատանք տարվի:

ԻՆՉ ԲԱՆ Ե ՇՏԱԲ

Յեթե մենք վերցնենք հետևակի զորամա-
սերը, կտեսնենք, վոր նրանք միացված են հե-
տեյալ կերպով:

Յ վաշտեր կազմում են գումարտակ, Յ գու-
մարտակները կազմում են գունդ, Յ գնդերը
կազմում են դիվիզիա: Դիվիզիան արդեն խոշոր
զորամաս ե: Մի քանի դիվիզիաներ միանում են
կորպուսի մեջ: Իսկ կորպուսները միանում են
ռազմական շրջանների մեջ: Մեր յերկրում ըն-
դամենը ինն ռազմական շրջաններ կան:

Լինում են նաև առանձին վաշտեր, գու-
մարտակներ, վորոնք չեն մտնում գնդի կազմի
մեջ, ալ անկախ յենթարկվում են բարձրագույն
զինվորական միության, որինակի համար դիվի-
զիային:

Հրացանածիգ գնդերին և առանձին գու-
մարտակներին կից կան հատուկ վաշտեր՝ վհգա-
ցիրային, կապի, հետախույզների և մասնագի-
տական մասեր, ինչպես որինակ, ճարտարագի-
տական, հրետանային և այլն:

Հրածիգ դիվիզիանելին կից գոյություն ու-
նեն հեծյալ եսկադրոններ, հրետանային բաժն-
յակներ, սակրավոր և կապի զորամասեր և այ-
լն:

Լինում են նույնպես առանձին հեծյալ
գնդեր: Հեծյալ գնդերը կազմված են 5 եսկադ-
րոններից: Եսկադրոնը բաղկացած ե 4 գոսակ-
ներից, գասակը՝ յերկու շուկերից: Մենք ունենք
նույնպես հեծյալ դիվիզիաներ և կորպուսներ:

Ռազմական գործողությունները ղեկավարե-
լու և Կարմիր բանակայիններին ու հրամանա-
տարներին պատրաստելու համար, գնդերին, դի-
վիզիաներին, կորպուսներին, ռազմական շրջան-
ներին և Խորհրդային Միության ռազմական
հեղափոխական Խորհուրդին կից գոյություն ու-
նեն շտաբներ:

Շտաբներին կից կան նաև զանազան վար-
չություններ, վորոնք հոգս են տանում բանա-
կին հագուստեղեն, ուտեստ և զինամթերք հաս-
ցրելու մասին:

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՌԱԶՄԱՀԵՂԱ- ՓՈԽԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Իսկ Խորհրդային Հանրապետութիւնների Միութեան բոլոր զինված ուժերի ընդհանուր ղեկավարութիւնը պատկանում է Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութիւնների Միութեան Ռազմական Հեղափոխական կոմիտեին (Խ. Ս. Հ. Մ. ՌՀԽ)։

Ռազմահեղափոխական Խորհուրդը կազմվեց 1918 թվին։ Յեւ այն ժամանակվանից նա ղեկավարում է բանակի շինարարութեան բոլոր աշխատանքները և ուղղութիւն է տալիս Կարմիր բանակի ուսուցման և դաստիարակման բոլոր վարչութիւններին։

Ռազմահեղափոխական Խորհուրդը նշանակվում է Խորհրդային Միութեան Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի կողմից։

Ռազմահեղափոխական Խորհրդի նախագահը հանդիսանում է միաժամանակ Ռազմական և Ծովային զորքերի ժողովրդական կոմիտար։

Ռազմահեղափոխական Խորհրդի կազմի մեջ մտնում են.

Նախագահ՝ Կլիմենտ Յեֆրեմովիչ Վորոշիլով, նրա առաջին տեղակալ՝ Միխայիլ Միխայիլովիչ Լաշինիչ, յերկրորդ տեղակալ՝ Իոսիֆ Ստա-

նիսլավովիչ Ունշլիստ, Կարմիր բանակի Քաղաքական վարչութեան պետ՝ Անդրեյ Սերգեևիչ Բուբնով և Սերգեյ Սերգեևիչ Կամենև։

Ռազմահեղափոխական Խորհուրդներ զոյութիւն ունեն նաև բանակներին և նավատորմիդներին կից։

ՍԽՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՌԱԶՄԱՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԽՈՐ-
ՀԸՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՅԵՎ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՈՒ ԾՈՎԱ-
ՅԻՆ ԿՈՄԻՍՍԻ ՐԸՆԿ. ԿԼԻՄԵՆՏ ՅԵՖՐԵ-
Մ ՈՎԻԶ ՎՈՐՈՇԻԼՈՎ

Կլիմենտ Յեֆրեմովիչ Վորոշիլովը ծնվել է
1881 թ. հունվարի 23-ին Յեկատերինոսլավի
նահանգի Բախմուտ գավառի Վերխնեյե դյու-
դուս:

Նրա հայրը բառրակ գյուղացի յեր:

Հասկանալի չէ, թե ինչո՞ւ նա ստիպված եր
6 տարեկան հասակից տանել քարածխի հանքա-
հորերում (шахты) ծանր աշխատանք:

Նա ընդամենը սովորել է յերկու ձմեռ՝ ժո-
ղովրդական դպրոցում, վոր ավարտում է 1895
թվին:

Ընկ. Վորոշիլովը տանում է զանազանա-
կերպ աշխատանք կալվածատիրոջ կալվածքում,
վորտեղից նա հնար է գտնում ծանր աշխատան-
քից պոկվել յերկու ձմեռ և սովորել:

1896 թվից նա մտնում է Յեկատերինոս-
լավի նահանգի Սլչևսկ կայարանի մոտ գտնվող

Դյուսի գործարանը: Այդ ժամանակվանից է
սկսում նրա քաղաքական գործունեությունը:

Նա 1889 թ. արդեն հեղափոխական աշխա-
տանքի վրա կրում է առաջին խուզարկությունը
և բանտարկությունը:

1900 թ. ընկ. Վորոշիլովը մի քանի անգամ յենթարկվում է խուզարկության, արձակվում է գործարանից և վոստիկանությունը նրա վրա խիստ հսկողություն է նշանակում:

Ծանր դրություն էր ապրում այն ժամանակ ընկ. Վորոշիլովը: Ամբողջ յերկու և կես տարի նա ստիպված էր առանց աշխատանքի թափառել Դոնբասի բոլոր գործարանները և հանքերը, ուր նա դիմում էր գործի մանելու համար, բայց վոչ մի կերպ չէր հաջողվում, վորովհետև նրա ազգանունը մտած էր հատուկ սև գիրք, վոր կազմել էյին կապիտալիստները՝ հեղափոխականների հաշվառման համար:

Վոստիկանության ծածուկ հսկողությունը փոխվում է նրա կողմից վարձով նշանակված յերկու մարդկանց կողմից բացարձակ հետապնդման: Ինչպես շվաք, այդ յերկու անձնավորությունները հետապնդում են ընկ. Վորոշիլովին. մի քանի անգամ, նրանք գիշերը փայտերով հարձակվում են ընկ. Վորոշիլովի վրա մի խուչ նրբափողոցում, ծեծում և շարտում են առվի մեջ:

1903 թ. ընկ. Վորոշիլովին հաջողվում է մտնել Լուգանսկ քաղաքի շոգեմեքենայաշինարարական գործարանը: Համարյա նա միաժամանակ մտնում է սոց. դեմոկրատ. կազմակեր-

պության մեջ, իր կուսակցական աշխատանքի առաջին ժամանակաշրջանին ցույց է տալիս և ի հայտ բերում իրեն, վորպես ամուր ու կոփված բոլշևիկ և ընտրվում է Լուգանսկի կոմիտեյի անդամ:

1905 թ. սկզբին ընկ. Վորոշիլովը ղեկավարում է գործադուլը 1905 թ. մայիսին յերկրորդ գործադուլը ղեկավարելու համար վոստիկանությունը բանտարկում է ընկ. Վորոշիլովին: Ութ ամիս բանտ նստելուց հետո, նա զրավականով ազատվում է Լուգանսկի բանվորների ճնշման տակ:

Դեռ 1905 թ. սկզբին, փետրվարյան գործադուլից հետո, ընկ. Վորոշիլովն ընտրվում է Գարամանի շոգեմեքենայաշինարարական գործարանի բանվորների պատգամավորական ժողովի նախագահ. այդ պաշտոնում մնում է մինչև բանտարկությունը: Բանտից ազատվելուց հետո վերադառնում է գործարան, նորից անցնում պատգամավորական ժողովի գլուխը, վորն այդ ժամանակ ձեռք է բերում չափազանց մեծ քաղաքական նշանակություն վոչ միայն Լուգանսկի համար, այլ և շրջակա գյուղերի և կողակների ստանիցաների (շեն) համար, վորոնք գտնվում էյին Լուգանսկի բանվորների քաղաքական և վարչական ղեկավարության տակ:

1906 թ. փետրվարին ընկ. Վորոշիլովն ընտրվում է սոց. դեմ. կուսակցության Ստոկհոլմի համագումարի պատգամավոր: Նույն տարվա հունիսին նա ընտրվում է արհմիության նախագահ և միաժամանակ մի շարք ընկերների հետ կազմակերպում է մի քանի ռազմական ջոկատներ:

1906 թ. ամռան և աշնան ընթացքում ընկ. Վորոշիլովը, Լուգանսկի կոմ կոմիտեյի հանձնարարությամբ՝ Պիտերի վրայով գնում է Ֆինլանդիա՝ պրոլետարական ռազմական ջոկատներին (дружина) համար գեներ գնելու: Պիտերի կոմիտեյի աջակցությամբ՝ մասնավորապես ընկ. Զինովյեվի և նրա ընկ. Սվյազինի (ներկայումս մահացած), նրան հաջողվում է կապվել Ֆինլանդիայի հեղափոխականների հետ, վորոնց միջոցով ձեռք է բերում զգալի քանակությամբ զենք և անվտանգ տեղափոխում Դոնբաս:

1906 թ. հոկտեմբերին, ընկ. Վորոշիլովը դատվում է դատաստանական պալատում, բայց Լուգանսկի բանվորների այդ առթիվ կայացրած ընդհանուր գործադուլը խանգարում է ցարական դատը:

1907 թ. մարտ ամսին դատաստանական պալատը վերաքննում է ընկ. Վորոշիլովի գործը և արդարացնում է:

1907 թ. ընկ. Վորոշիլովն ընտրվում է կուսակցության Լոնդոնի համագումարի պատգամավոր:

1907 թ. հուլիսին Կիևում կայացած կուսակց. Հարավ-Ռուսիայի կոնֆերենցիայից հետո, վորին ընկ. Վորոշիլովն ընտրված եր պատգամավոր, բանտարկվում է հոկտեմբերին և յեքեք տարով աքսորվում Արխանգելսկի նահանգը:

Նույն տարվա դեկտեմբերին նրան հաջողվում է փախչել աքսորից, վորից հետո Կենտկոմը նրան ուղարկում է Բագու՝ կուսակցական աշխատանքի:

Նա Բագվում, 1908 թ. հունվարից մինչև սեպտեմբեր՝ աշխատում է վորպես նավթարդյունաբերող բանվորների արհմիության բարտուղար Բիբի-Եյբաթում, միաժամանակ ընկ. ընկ. Շահումյանի, Ստալինի հետ դառնում է Բագվա կուս. կոմիտեյի անդամ:

1908 թ. հոկտեմբերին նա արգեն գտնվում է Պիտերում: Այստեղ վոստիկանությունը նրան «Կրեստ»-ում նստեցնելուց հետո, աքսորում է նորից Արխանգելսկի նահանգը: Աքսորում ընկ. Վորոշիլովը չի ընդհատում և շարունակում է իր հեղափոխական գործունեությունը:

1910 թ. հունվարին Խալմագորում քաղաքական աքսորականների կազմակերպման համար

ընկնում է Արխանգելսկի բանտը 11 ամսով։ Բանադում ընկ. Վորոշիլովը հայտարարում է հացադուլ 5 և 8 օր տեղդուծյամբ։ Արխանգելսկի բանտից ազատվելուց հետո, նա նորից մի տարով աքսորվում է, վորը մինչև վերջը անց է կացնում Մեդենսկ գավառում։

Ազատվելով աքսորից, 1912 թ. վերջին, ընկ. Վորոշիլովը մտնում է ծառայության Ալեքսևի կայարանի բանվորական կոոպերատիվում և նորից սկսում կուսակցական աշխատանքը, բայց քիչ անցած՝ նա ելի բանտարկվում է։ Դեկտեմբերին նրան կարճ ժամանակով հաշտվում է ազատվել. 1913 թ. հունվարին նրան նորից ձերբակալում են և յերեք ամսվա բանտարկությունից հետո, ռեզարկում են յերկու տարով աքսոր Չերդինսկի շրջանը։ 1914 թվին ընկ. Վորոշիլովն ազատվում է և վերադառնում իր սիրելի Դոնբասը։ Այստեղ ել վոստիկանությունն իր խուզարկություններով և սպառնալիքներով հանգստություն չի տալիս նրան։ Ընկ. Վորոշիլովը մի կերպ անցնում է Յարիցին և մտնում թնդանութային գործարանը։

Յարիցին թնդանութային գործարանում ընկ. Վորոշիլովն անձամբ հավաքում է իրան բաշ հայտնի հին բոլշևիկ լուգանցիներին և գործարանում կազմակերպում է կուսակցական բՆիշ։

Վրա յե հասնում իմպերիալիստական կռիվը։ Յարական կառավարությունը, վայրագացած, ցիրուցան է անում Յարիցինի կազմակերպությունը, խլելով ամեն օր, առանց այն ել հեղափոխականների նոսր շարքերից, նորանոր զոհեր։ Յարիցինում ընկ. Վորոշիլովին այլևս մընալն անհնարին է, և նա 1915 թվի մայիսին տեղափոխվում է Պետերբուրգ։

Յերկար հալածանքներից քայքայված շղերով և առողջությամբ՝ ընկ. Վորոշիլովը դժվարությամբ Պետերբուրգում մտնում է Սուրբալո նորաթուխ կապիտալիստի փոքրիկ գործարանը։

1916 թ. ընթացքում ընկ. Վորոշիլովը կապվում է Պետրոգրադի բոլշևիկների հետ և նորից վոստիկանության կողմից յենթարկվում խուզարկության։

1917 թ. փետրվարին ընկ. Վորոշիլովը բարձրացնում է ապստամբություն ցարական թնկնապահական (гвардейский) գնդում (Իգմա-յիլովկա)։ Սուրբալո գործարանից նա ընտրվում է Պիտերի խորհրդում պատգամավոր։ Պիտերի խորհրդում ընկ. Վորոշիլովն ընկ. ընկ. Մոլոտովի, Շլյապնիկովի, Պապոյսկու և ուրիշների հետ կազմում է բոլշևիկների ֆրակցիա և դառնում դրա անդամը։

1917 թ. մարտ ամսին նա տեղափոխվում

ե Պետրոգրադից Դոնբաս: Նա Լուգանսկում նորից անցնում ե բոլշևիկյան կազմակերպության վերականգնման գործին. մի քանի շաբաթվա ընթացքում՝ հին բոլշևիկներից կազմվում ե 40 — 50 հոգուց բաղկացած մի կուռ պրոլետարական կազմակերպություն, վորոնք վոստրիկանություն անողոք ճնշումից ցրվել եյին և անցել ընդհատակյա աշխատանքի:

Այդ կազմակերպությունն առաջին քայլից բռնում ե կայուն հեղափոխական բոլշևիկյան գիծ, վորով առաջ են բերում վոչ միայն իշխանություն գլուխ անցած մանր բուրժուազիայի, այլև մենշևիկներով ու սոց. հեղափոխականներով զրավված բանվորների մի վորոշ մասի ատելությունը:

1917 թ. ընկ. Վորոշիլովն ընտրվում ե համառուսական կուսակց. կոնֆերենցիայի պատգամավոր, վորից վերադառնալուց հետո, յեռանդուն կերպով տանում ե պրոլետարիատի և նրա կազմակերպության բոլշևիզացիան: Լուգանսկի կազմակերպությունը շուտով իր աշխատանքն ու ազդեցությունը տարածում ե ամբողջ գավառում և Դոնբասում:

Հուլիսին Կլիմենտ Յեֆրեմովիչը պատգամավոր ե ընտրվում V[-րդ կուս. համագումարին: Ոգոստոսին նա ընտրվում ե Լուգանսկի

քաղաքային վարչության (Дума) նախագահ, իսկ մի քանի օրից հետո բոլշևիկները դեն են շարտում մենշևիկների բռնությունը խորհուրդներում և ընկ. Վորոշիլովը դառնում ե Լուգանսկի խորհրդի նախագահ:

Այդ ժամանակ չափազանց լարված դրություն ե ստեղծվում Դոնբասում: Ուկրաինայում լայն ծավալ ե ընդունում շովինիզմը և ծրագրվող կոզակային հակահեղափոխությունն ստիպում ե Լուգանսկի կազմակերպության լինել չափազանց պզուշ:

Առանձին ուշադրություն պետք եր դարձրել Լուգանսկի փամփուշտի զործարանի պահպանություն, վորն այն ժամանակ սպիտակ կոզակների և «աչքածակ» ուկրաինացիների համար գայթակղություն առարկա յեր դարձել:

Հոկտեմբերյան օրերը վրա յեն հասնում: Ընկ. Վորոշիլովը հրաժարվում ե գնալու խորհուրդների II-րդ համագումար, յերկյուղ կրելով կոզակներով շրջապատված քաղաքի համար: Լուգանսկն արդեն պրոլետարիատի ձեռքին եր և պետք եր ամուր պահել:

Նոյեմբերին ընկ. Վարաշիլովն Յեկատերինոսլավի նահանգից ընտրվում ե հիմնադիր ժողովի անդամ և գնում ե Պետրոգրադ:

Նրա ճանապարհովելու ատթիվ կայացրած հան-

դիմավոր նիստին, բանվորական մասսաները ներան տալիս են պատգամ, — յեթե հիմնադիր ժողովը չիրագործի հոկտեմբերի կամքը, պետք է յենթարկել ցրման ու բանտարկման: Նույն ամսին նա Պետրոգրադի խորհրդից նշանակվում է բաղաքի կոմիսար և մի շարք ուրիշ ընկերների հետ ոգնում է ընկ. Ջերժինսկուն կազմակերպելու Հ. Ա. Հ. (Համառուս. Արա. Հանձնաժողով). 3—4 ամսվա ընթացքում ընկ. Վորոշիլովը կոմիսարի պաշտոնում տանում է ուժեղ աշխատանք Պետրոգրադում կարգը վերականգնելու և դրա հետ միասին անընդհատ մասնակցություն է ցույց տալիս Հ. Ա. Հ. աշխատանքներին:

1918 թ. մարտին ընկ. Վորոշիլովը գնում Ուկրաինա: Ժող. Տնտ. Խորհ.-ի Խարկովի համագումարին նրան ընտրում են Ժ. Տ. Խ.-ի նախագահության անդամ, բայց մի շաբթից հետո, Լուգանսկի բանվորներից նա կազմակերպում է Լ. Լուգանի սոցիալիստական պատերազմական ջոկատը (отряд), վերով դուրս է գալիս Ուկրաինայի մի մասը գրավող գերմանացիների դեմ: Կոնստոպ քաղաքի տակ ընկ. Վարաշիլովի գործախմբակը մտնում է ընդհանրման մեջ գերմանացիների հետ: Մի ամսվա ընթացքում գործախմբակը գտնվում է անընդհատ ընդհարումների

և կռիվների մեջ հակառակորդի գերազանց ուժերի հետ: Գերմանացիները մոտենում են Խարկովին. ընկ. Վորոշիլով ստանում է հանձնարարություն՝ պաշտպանել Սանովա կայարանը (Խարկովի արվարձանը): Խարկովը թողնվում է ընկ. Վորոշիլովը յետ շարժելով հակառակորդին, չի կարողանում բարձել վազանները: Հագիվ նրան հաջողվում է ձեզքել ռազմաճակատը և ուղղվել դեպի Չուգույեվո քաղաքը:

Նրան հաջողվում է՝ գիշերները մթության, ցերեկները ձորերի շնորհիվ, գործախմբակն յերթով անվնաս դուրս բերել, անցնելով 200 վերսաճանապարհ:

Ապրիլի 15-ին ընկ. Վորոշիլովը նշանակվում է Ուկրաինայի V-րդ բանակի հրամանատար և մի քանի գորամասերով նորից շարժվում է Լուգանսկից Կուպյանսկի ուղղությամբ ու մտնում է ընդհանրման մեջ գերմանական զորքերի հետ: Նորից ծանր կռիվներ և նահանջներ: Վրա յե հասնում ավենածանր կռիվների շրջանը:

Ուկրաինայի կարմիր գործախմբերը՝ շրջապատված կողակալին հակահեղափոխական ողակով և հետապնդված գերմանական զորքերից, յետ են նահանջում Լուգանսկից դեպի Ցարիցին: Ահագին քանակությամբ եշելոնները՝ լըցված բանվորների ընտանիքով, խղճուկ կահ-կա-

ընտանիքով, միջերըներով և ռազմամիջերքներով, յերեք ամսվա ընթացքում շարժվում են մինչև Յարիցին:

Սպիտակ գվարդիականները, գեներալ Մամոնտովի, Ֆիցխելաուերովի և ուրիշների գլխավորությամբ, անընդհատ հարձակվում են կարմիր զորամասերի վրա, փորձելով ձեղքել կարմիր պարտիզանների յերկաթյա շարքերը և զրավել եշելոնները:

Սպիտակ կողակները վոչ միայն փչացնում են ին յերկաթուղու կամուրջները, վորտեղով կարմիրները պիտի անցնեյին, այլև տեղ-տեղ փչացնում ու քանդում են ին ամբողջ ճանապարհը: Կարմիր պարտիզանական խմբակներում քիչ չեյին այնպիսիները, վորոնք մինչև հիմա ել քիչ են մտածում կռիվների և շատ յերազում հեշտ շահի մասին: Հարկավոր եր կարգապահություն, ամրակուռություն: Այլ կերպ՝ բոլորի կործանումն եր:

Ընկ. Վորոշիլովին՝ զերմարդկային ուժերով, անքուն զիշերներով և մշտական անձնական որինակով հաջողվում ե զորախմբակում ստեղծել խիստ կարգապահություն և հաջող հասցնել զորախմբակներն ու եշելոնները Յարիցին:

Միանալով խորհրդային զորքերին, վորոնք

գործում են ին Յարիցին պաշտպանության համար, ընկ. Վորոշիլովը նշանակվում ե X-րդ բանակի հրամանատար և Ռազմ. Հեղ. Խորհրդի անդամներ ընկ. ընկ. Սաալինի և Մինինի հետ միասին կազմակերպում ե Յարիցին պաշտպանությունը, 1918 թ. ամառը, աշնանը և ձմեռվա սկիզբը Յարիցին վրա տեղի յեն ունենում խստագույն գրոհներ, վորոնք X-րդ բանակի զորամասերից հաջողությամբ չետ են չարտվում:

1918 թ. նոյեմբերին Վարաշիլովը նշանակվում ե Ուկրաինայի բան. գյուղ. կառավարության անդամ, իսկ 1919 թ. փետրվարին ընտրվում ե Ուկրաինայի ներքին գործերի կոմիտար:

Նա նույն տարվա ապրիլին ընտրվում ե Ուկրաինայի կոմ. կուսակցության Կենտ. Կոմիտեյի անդամ, իսկ մայիսին նշանակվում ե Խարկովի Ռազմական Շրջանի զորքերի հրամանատար: Այդ ժամանակ ե, վոր նա լիկվիդացիայի յե յենթարկում ատաման Գրիգորևի հրոսակախումբն Ուկրաինայում: Դրանից հետո Աշխատանքի և Պաշտպանության Խորհրդի Դոնբասի լիազորն ե նշանակվում:

1919 թ. նա նշանակվում ե XIV ըդ բանակի հրամանատար: Հուլիսի կեսին նշանակվում ե ներքին Ուկրաինայի ռազմաճակատի զորքերի հրամանատար և ընտրվում ե բան. գյուղ. պաշտ-

պահութեան խորհրդի և Ուկ. Կ. Կ. Կ. (բ) Գաղթյունների անդամ: Ամենաժանր տարին՝ խորհրդային զորքերի Ուկրաինայից յետ նահանջելու ժամանակ, ընկ. Վորոշիլովը ընկ. Բուբնովի հետ միասին ղեկավարում է XV-րդ բանակի զորամասերի կանոնավոր նահանջը: Հոկտեմբերին նա նշանակվում է 61-րդ դիվիզիայի պետ, իսկ նոյեմբերին՝ I հեծյալ բանակի Ռազմահեղ. խորհրդի անդամ: Այդ հեծելազորը, փորը գանձվում էր ընկ. Բուդյոնու հրամանատարութեան տակ, միանգամից սարսուռ եր ազդել խորհրդային հանրապետութեան բոլոր թշնամիներին:

Ընկ. Բուդյոնու ղեկավարութեամբ և ընկ. Վորոշիլովի ժամանակցութեամբ, I հեծ. բանակն ակտիվ ժամանակցություն է ցույց տալիս գեներալ Դենիկինի բանակի վոջնչացմանը: Ընկ. Վորոշիլովը I հեծ. բանակի հետ միասին ընթացել է Դենիկինյան, Լեհական և Վրանգելյան ռազմաճակատներին կատարած փառավոր հաղթանակների ամբողջ ուղիով:

1921 թ. մարտին ընկ. Վորոշիլովը X կուս. համագումարի անդամների գլուխ անցած ուղևորվում է լիկվիդացիայի յենթարկելու կրոնշտագի ապստամբությունը և նույն համագումարին ընտրվում է Ռ. Կ. Կ. կենտկոմի անդամ:

1921 թ. ապրիլին ընկ. Վորոշիլովը նշանակվում է Հյուս. Կովկասի Ռազմական Շրջանի հրամանատար, մնալով այդ պաշտոնում մինչև 1924 թ. մայիսը: Այդ ժամանակ նա զառնում է Ռ. Կ. Կ. Կ. Կ. Հարավ-Արևելյան բյուրոյի անդամ:

1924 թ. մայիսին նշանակվում է Մոսկվայի Ռազմական Շրջանի (ОБРУГ) հրամանատար: 1924 թ. գարնանից նա ԽՍՀՄ Ռ. Հ. Խ.-ի անդամ է:

1921 թվից ընկ. Վորոշիլովը սիշա բևաբովում է Հ. Կ. Գ. Կ., Ս. Խ. Հ. Մ. Կ. Գ. Կ. և Ռ. Կ. Կ. (բ) Կ. Կ.-ի անդամ:

Ընկ. Վորոշիլովը իր տարած ռազմական յերախտիքների (заслуги) համար պարգևատրված է յերկու կարմիր Դրոշի շքանշանով, վոսկե զենքով, ժամացույցով և մարտական զենքով (боевое оружие):

1925 թվի նոյեմբեր ամսից ընկ. Վորոշիլովը նշանակվում է ԽՍՀՄ Ռազմահեղափոխական Խորհրդի նախագահ և ռազմական ու ծովային կոմիտար:

ՍԽՀՄ ՌԱԶՄԱՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱ-
ԽԱԳԱՀԻ ՅԵՎ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՈՒ ԾՈՎԱՅԻՆ ԿՈ-
ՄԻՍԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՂԱԿԱԼ ԸՆԿ. ՄԻՒԱՅԻԼ
ՄԻՒԱՅԻԼՈՎԻԶ ԼԱՇԵՎԻԶ

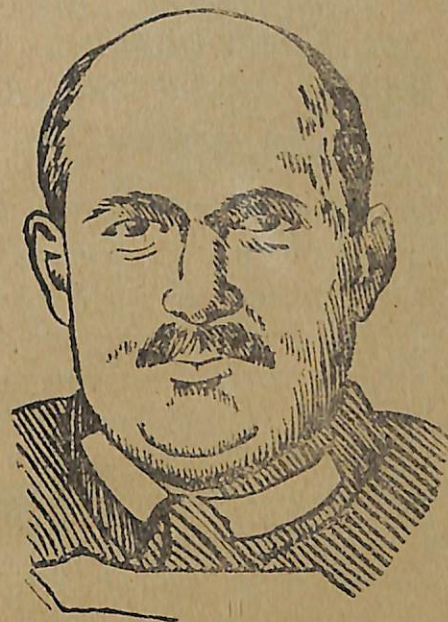
Ընկ. Միխայիլ Միխայիլովիչ Լաշեվիչը հե-
ղափոխական աշխատանքը սկսել է 1900 թվից,
յերբ նա մտնում է բոլշևիկների կուսակցու-
թյան Ուֆեսայի կազմակերպության ուսանողա-
կան խմբակի մեջ:

Յերեք տնգամ նա ցարական կառավարու-
թյան կողմից արսորվել է Վոլոգդայի նահանգը
և Նարիմի շրջանը:

Գերմանական պատերազմի ժամանակ գո-
րակոչի յե յենթարկվում և ուղարկվում է ճա-
կատ: Ճակատում յերկու տնգամ Վիրավորվում
է: Քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ բա-
նակների ու ճակատների ռազմահեղափոխական
խորհուրդների անդամ էր Յուդենիչի Լենինգրա-
դի վրա գործած հարձակման ժամանակ, արե-
վելյան ճակատում և այլն:

Մինչև վերջերս նա Միլության Ռազմահե-

ղափոխական Խորհրդի անդամ և Սրեմայան
Սիրիլի վիսիորական շրջանի հրամանատար էր:
Ընկ. Լաշևիչը ՌԿԿ Կենտրոնական Կոմի-
տեի անդամ է:

ՍԽՀՄ Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեի
վորոշմամբ ներկայումս ընկ. Լաշևիչը նշանակ-
ված է Ռազմա ծովային Ժողկոմի և ՍԽՀՄ
Ռազմահեղափոխական Խորհրդի նախագահի ա-
ռաջին տեղակալ:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՍՈՅԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՀԵՂԱ-
ՓՈԽԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՀԱՆԳՈՒՅՅԱԼ ՆԱԽԱԳԱՀ

ԸՆԿ. Մ. Վ. ՖՐՈՒՆԶԵ

Միխայիլ Վասիլևիչ Քրուճեկե ծնվել է Թուր-
քեստանի հանրապետության Պիշպեկե քաղաքում:
Նրա հայրը գյուղացի յեր: 12 տարեկան հասա-
կում՝ Միխայիլ Վասիլևիչի հայրը մեռավ: Իր
ընտանիքին և իրան ապրեցնելու համար նա դա-
սեր եր տալիս: 1904 թվին գիմնազիան վերջաց-
նելուց հետո, ընկ. Քրուճեկե փոխադրվում և Պե-
տերբուրգ (ներկայումս Ղենինգրադ) իր ուսումը
շարունակելու համար: Այդ ժամանակ նա մտնում
է սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության մեջ
և անմիջապես հարում է բոլշևիկներին, վորոնց
առաջնորդն եր ընկ. Լեճին: Այդ ժամանակից ընկ.
Քրուճեկե սկսում է գործով մասնակցություն ցույց
տալ բոլշևիկներին կազմակերպության: 1904 թվի
նոյեմբերին նա ձերբակալվում և արտաքսվում է
Պետերբուրգից նոյեմբերյան ապստամբությանը
մասնակցելու համար: 1905 և ապա 1906 թվին

ընկ. Քրուճեկե Իվանով-Վոդնեսենսկու կազմա-
մակերպության կողմից ընտրվում է կուսակցու-
թյան 3-րդ և 4-րդ համագումարներին, վորոնք

տեղի ունեցան արտասահմանում: Այդ ժամանակ
ընկ. Քրուճեկե ուժեղ կերպով ախատում է Իվա-

նովո-Վոդնեսենսկու կազմակերպության մեջ և բանվորների շրջանում: Նրան մի բանի անգամ ձերբակալում են, իսկ 1907 թվին տաժանակիր աշխատանքի և ապա մահվան են դատապարտում: Այդ վճիռը փոխում են, բայց նորից են մահվան դատապարտում, փոխարինելով այն տաժանքի: Յերկար տարիներ իրար վրա ընկ. Ֆուկսեն նրա-տում է զանազան տաժանակիր բանտերում և միայն 1914 թվին է նա վերագոռնում Սիբիրի արքայից: Աքսորում ընկ. Ֆուկսեն շարունակում է հեղափոխական աշխատանք, վորի համար ձերբակալվում է, բայց նրան հաջողվում է փախչել: Թագնվելով զանազան կեղծ անունների տակ, ընկ. Ֆուկսեն շարունակում է աշխատել Սիբիրում և ապա արևմտյան Ֆրոնտում:

1917 թվի փետրվարյան հեղափոխության ժամանակ ընկ. Ֆուկսեն գործն Կերպով աշխատում է արևմտյան Ֆրոնտում: Նա ղեկավարում է Մինսկ քաղաքի ցարական փոստիկանու-թյան զինաթափման գործը և կազմակերպում է բանվորների և զինվորների խորհուրդը: Նա դառնում է բանակի ճակատային կոմիտեյի անդամ և Բելոռուսիայի գյուղացիական պատգամավորների Սորհրդի նախագահ: Կորնիլովյան յեղուցթի ժա-մանակ ընկ. Ֆուկսեն ընտրվում է Մինսկի զո-րամասերի Շտաբի պետ: Աշխատանքի համար

փոխադրվելով Իվանովո-Վոդնեսենսկ, ընկ. Ֆրուն-զեն ընտրվում է այդ քաղաքի Սորհրդի և Բա-ղաքային դոմայի նախագահ:

1917 թ. հոկտեմբերից հետո, ընկ. Ֆրունզեն տանում է Իվանովո-Վոդնեսենսկու նահանգային զործադիր կոմիտեյի և Ռ. Կ. Կ. նահանգային կոմիտեյի նախագահների աշխատանքը, միաժա-մանակ լինելով նաև նահանգային զինվորական կոմիտար: Այնուհետև մինչև 1918 թվի Յարո-սլավսկու շրջանային ռազմական կոմիտարի պաշ-տոնն է տանում:

1918 թվից մինչև 1924 թվի ընկ. Ֆրուն-զեն անընդհատ գտնում է դամազան ճակատնե-րի, շրջանների և բանակների հրամանատար:

Սկզբում, նա 4-րդ բանակի հրամանատարն էր, վորը կոմում էր Կոլչակի դեմ, հետո աչեկյան և ապա Թուրքեստանի Ֆրոնտի հրամանա-տարը դարձավ: Նրա ղեկավարությամբ կարմիր-ները Կոլչակին փչեցին և Թուրքեստանից քչե-ցին սպիտակներին:

1920 թվի ոգոստոսին ընկ. Ֆրունզեն նը-շանակվում է հարավային ճակատի հրամանա-տար և ղեկավարում է Վրանգելի ջարդը: Վրան-գելի ջարդվուց հետո ընկ. Ֆուկսեն նշանակ-վում է Ուկրաինայի և Գրիմի ռազմական ուժե-րի հրամանատար: Այդ պաշտոնում նա մնում է

մինչև 1924 թ.: 1924 թվին նշանակվում է Ս.
Ս. Հ. Մ. ռազմահեղափոխական խորհրդի նա-
խագահի տեղեկալ և ապա, 1925 թ. հունվարին,
ռազմահեղափոխական Կոմիտեյի նախագահ և
ռազմական ու ծովային գործերի ժողովրդական
կոմիտար:

Ընկ. Փրունգեն իր մաքրական ծառայու-
թյունների համար ստացել էր 2 կարմիր գրոշի
շքանշան և ուրիշ հեղափոխական նվերներ:

Ընկ. Ֆրունգեն միաժամանակ Ռեկեկի ան-
դամ եր և իսկ Ս. Կենտգործկոմի նախագահության
անդամ:

Ընկ. Ֆրունգեն, ոպերայիայից հետո սրտի
կաթվածից մեռավ 1925 թվի հոկտ. 31-ին:

Ս. Ս. Հ. Մ. ՌԱԶՄԱՀԵՂԱՓՈՒՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴ-
ԴԻ ՅԵՎ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՈՒ ԾՈՎԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐԻ
ԺՈՂԿՈՄԻ ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՏԵՂԱԿԱԼ ԸՆԿ. ԻՈՍԻՖ
ՍՏԱՆԻՍԼԱՎՈՎԻՉ ՈՒՆՇԼԻԽՏ

Ընկ. Ունգլիխսը ծնվել է 1879 թվին, Լեհաս-
տանի Մլով քաղաքում: 1900 թվին նա մանուկ
է կուսակցության շարքերը և այն ժամանակվա-
նից անընդհատ տանում է կուսակցական—բոլե-
վիկական աշխատանք: Հետևողական ԼԵՆԻՆԵՅ,
ընկ. Ունգլիխսը ցարական ռեժիմի ծանր պայ-
մաններում լեռնագուն աշխատանք է տանում
լեհական բանվորների մեջ, մասնակցում է կու-
սակցության մի քանի համագումարներին և
կոմիտեականներին: Ցարական իշխանությունը նը-
րան մի քանի անգամ ձերբակալում է և աքսո-
րում, բայց այդ չի կանգնեցնում նրա հեղափո-
խական գործունեությունը. նրան հաջողվում է
նորից դուրս սպրթել ցարական վաստիկանու-
թյան ճանկերից:

Ընկ. Ունգլիխսը ֆեարվարյան հեղափոխու-
թյանը դիմավորեց Սիբիրում, վորպես աքսորա-

կան: Վերագառնալով Պետրոգրադ նա աշխատում է վորպես Պետրոգրադի Խորհրդի Գործադիր Կոմիտեյի անդամ և պատրաստում է Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը: Հոկտեմբերի ուրբերին նա Պետրոգրադի Հեղափոխական Կոմիտեյի անդամ է: Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո ընկ. Ունշլիխտ կազմակերպում է Պակովի շրջանի պաշտպանությունը գերմանացիներից. ապա նա ներքին գործերի ժողովրդական կոմիտեի կողմից անդամ է դառնում: 1918 և 1919 թվերին նա աշխատում է վորպես Լիտվիայի և Բելոռուսիայի ռազմական և ծովային գործերի ժողովրդական կոմիտեի և ապա 16-րդ բանակի ռազմահեղափոխական կոմիտեյի անդամ է դառնում: Սպիտակ լեհացիների դեմ մղած պատերազմի ժամանակ ընկ. Ունշլիխտը արևմտյան Ֆրոնտի ռազմահեղափոխական խորհրդի անդամի պատասխանատու աշխատանքն է տանում: Քաղաքացիական պատերազմը վերջանալուց հետո նա նշանակվում է չեկայի նախագահի տեղակալ, վորտեղ աշխատում է մինչև 1923 թվի վերջը, յերբ նշանակվում է ԽՍՀՄ-ի Ռազմահեղափոխական Կոմիտեյի անդամ:

1925 թվի փետրվարին ընկ. Ունշլիխտը նշանակվում է ԽՍՀՄ Ռազմահեղափոխական խոր-

հըրդի նախագահի և ռազմական ու ծովային գործերի ժողկոմի տեղակալ:

Ընկ. Ռենչիխտը ԽՍՀ Կենտ. Գործկոմի անդա՝ Ե միաժամանակ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆՆԵՐ

Մեր բանակում հատուկ ուշադրություն և դարձվում կարմիր բանակայինների և հրամանատարների քաղաքական զարգացման և դաստիարակման վրա:

Այդ գործը ղեկավարում են Քաղաքական Բաժինները և Վարչությունները, վորոնք կազմակերպված են դիվիզիաներին, ռազմական շրջաններին և բանակներին կից: Բանակի բոլոր քաղաքական բաժինների աշխատանքները ղեկավարում և կարմիր բանակի և նավատորմի Քաղաքական Վարչությունը:

Կարմիր բանակի և նավատորմի Քաղաքական Վարչության պետը Միություն Ռազմհեղխորհրդի անդամ ընկ. Ա.Ն.Գրեյ Սերգեյեվիչ Բուբնովն է:

Քաղաքական Բաժինները բանակում հանդիսանում են կոմունիստական կուսակցության օրգաններ: Քաղաքական Բաժինները նշանակում են կոմիսարներ, քաղղեկներ և ղեկավարում են նրանք աշխատանքները:

Քաղաքական Բաժինները բանակում հիմնում

են դպրոցներ, ակումբներ, գրադարաններ, նը-
րանց համար ծրագրներ և պլաններ են տալիս
ու հետևում նրանց իրադրոժման: Քաղաքական
բաժինները Կարմիր բանակին հայթայթում են
լրագրներ, գրքեր, պլակատներ, հրատարակում
են Կարմիր բանակայինների համար թերթեր:

Կոմունիստական կուսակցության բլիժները
և կազմակերպությունների ղեկավարությունը
Քաղ. բաժիններին և պատկանում:

Ամեն մի զորամասին կամ հիմնարկության
կից գոյություն ունեն կոմունիստական կուսակ-
ցության բլիժներ, վորակող ժանու: Են ավյալ
զորամասի կամ հիմնարկության բոլոր կոմու-
նիստները: Կոմունիստական բլիժներն իրենց
կազմի մեջ են ընդունում ամենագիտակից և
նվիրված բանվորներին ու գյուղացիներին: Վոր-
պես աշխատավորների առաջավոր ջոկատ, կո-
մունիստական բլիժներն ազդեցիկ յեն տա-
նում վոչ միայն խոսքով՝ այլ նաև գործով:
Մարտում, յերթի կամ խաղաղ ուսուցման ժա-
մանակ, բլիժը միշտ առաջ է և բոլորին որինակ
ծառայում: Լենինյան անկյունների աշխա-
տանքներին, ակումբներում, դպրոցներում և
խմբակներում ամենալայն մասնակցություն
ցույց են տալիս կոմունիստները ու կոմյերի-
տականները: Կոմունիստական բլիժն աշխատում

և ամուր կապ պահել Կարմիր բանակայինների
հետ, նրանց հրավիրում և բլիժի րնդհանուր
ժողովներին և ձգտում է բավարարելու Կարմիր
բանակայինների առաջադրած բոլոր հարցերը:
Բլիժների և կոմունիստների այդ ամենորյա աշ-
խատանքների միջոցով, կոմունիստական կու-
սակցությունն իր շուրջն է համախմբում Կար-
միր բանակայիններին և հրամանատարներին,
բանվորների և գյուղացիների մարտական մի-
ությունն և ստեղծում՝ աշխատավորների շահերը
պաշտպանելու համար:

Կոմունիստական բլիժները, կոմիսարների
և քաղգեկների միջոցով, Քաղբաժինները մեծ
աշխատանք են տանում Կարմիր բանակում: Այդ
բոլոր աշխատանքներն այն նպատակն ունեն,
վորպեսզի ամեն մի Կարմիր բանակային, աշ-
խատավորների պաշտպանության համար, զիտա-
կից ուղղվի դառնա: Այդ աշխատանքի շնորհիվ
եր, վոր Կարմիր բանակն այնպիսի բարձր հեղա-
փոխական անձնագոհություն և հերոսություն
ցույց տվավ և հաղթական դուրս յեկավ թշնա-
միների դեմ մղած անհավասար ու կատաղի
պայքարում, և ներկայումս ուժեղ սպառնալիք է
հանդիսանում բուրժուազիայի համար և պաշտպան՝
ամբողջ աշխարհի ճնշվածներին և զրկվածներին:

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏ ՅԵՎ ՍԽՀՄ
ՌՀԽ-ի ԱՆԴԱՄ

ԸՆԿ. ԱՆԴՐԵՅ ՍԵՐԳԵՅԵՎԻՉ ԲՈՒԲՆՈՎ

Ընկ. Բուբնովը ծնվել է 1883 թվին Իվանովո-Վոդնեսենսկ քաղաքում: 1900 թվին նա մասնակցում է հեղափոխական աշխատանքներին: 1903 թվին նա մտնում է սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության մեջ և դառնում է բոլշևիկ: Ընկ. Բուբնովն ամբողջովին նվիրվում է հեղափոխական, կուսակցական աշխատանքի, մասնակցում է կուսակցական մի քանի համագումարների և կոնֆերենցիաների, կուսկոմիտեների, ինչպես նաև Մոսկվայի կոմիտեյի անդամ և Կենտրոնական կոմիտեյի թեկնածու յե դառնում: Հասկանալի չե, Վոր ցարական կառավարությանը նրան հետապնդում, ձերբակալում և աքսորում է: Ընկ. Բուբնովը 13 անգամ ձերբակալվել է և շատ տարիներ բանտն է նստել:

Փետրվարյան հեղափոխությունից հետո ընկ. Բուբնովն աշխատում է Մոսկվայում և Պետրոգրադում, ուր, Վորպես կուսակցության ԿԿ-ի անդամ, մտնում է շրջանի ապստամբությունը ղեկավարող ռազմական հեղափոխական կենտրոնական շտաբի մեջ:

Հոկտեմբերից հետո ընկ. Բուբնովը մի շարք

պատասխանատու պաշտոններ է տանում: 1918 և 1919 թվերին ընկ. Բուբնովը Ուկրաինայի բան-

Վորադյուդացիական կառավարության կազմի մեջ և զերմանական ու Պետլուրայի զորքերի

դեմ մղվող պայքարում գործոն մասնակցութիւն
է ցույց տալիս: Քաղաքացիական պատերազմի
ժամանակ ընկ. Բուբնովը, փորպէս բանակի
ռազմահեղափոխական խորհրդի անդամ, մաս-
նակցում է Կրոնշտատի անկարգութիւնները
ճնշելուն: Քաղաքացիական կռիւները վերջանա-
լուց հետո նշանակվում է ՌԿԿ Կենտկոմի ազի-
տացիոն պրոպագանդիստական բաժնի վարիչ,
իսկ 1924 թվի սկզբին՝ ռազմահեղափոխական
Կոմիտեյի անդամ և Կարմիր բանակի քաղաքա-
կան վարչութիւնի պետ:

Ընկ. Բուբնովը միաժամանակ ՌԿԿ(բ)ԿԿ-ի
անդամ և քարտուղարն է ու ԽՍՀՄ Կենտգործ-
կոմի անդամ:

ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԱՐԳԻ ՅԵՎ ԴԱՏԻ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

Կարմիր բանակի հեղափոխական կարգերին
հսկելու, քննելու ու դատելու համար այն
զինվորականների գործերը, վորոնք խախտում
են հեղափոխական կարգապահութիւնը կամ թե
անորինական գործեր են կատարում, Կարմիր
բանակում գոյութիւն ունին Արտակարգ հանձ-
նաժողովի (չեկայի) հատուկ բաժիններ և ռազ-
մական հեղափոխական Տրիբունալներ:

Մեր Բանակը բանվորների և զյուզացիներ-

րի իշխանութիւն հենարանն է: Մեր բանակը
նրանց խաղաղ աշխատանքի հաստատուն պա-
հակն է: Հասկանալի չէ, վոր մեր թշնամիները
ամեն միջոց ձեռք են առնում, վորպիսով քայ-
քայն մեր բանակը, կորցնեն նրա ռազմունա-
կութիւնը և դրանից ոգուտ քաղելով, հարձակ-
վեն Սորհրդային հանրապետութիւն վրա: Դրա
համար մեր թշնամիները Կարմիր բանակն են
ուղարկում իրենց գործակալներին, վորոնք բա-
նակում պրոպագանդա յեն մղում Սորհրդային
իշխանութիւն և կոմունիստական կուսակցու-
թիւնի դեմ: Նրանք աշխատում են զոդանալ զին-
վորական զաւոնի փաստաթղթեր, անգիտակից
Կարմիր բանակայիններին դրդում են, վոր նը-
րանք դասալիք դառնան, դավեր և հրոսակախըմ-
բեր են կազմակերպում և այլն: Այսպիսիների
դեմ է, վոր Հատուկ բաժիններն անողոք պայ-
քար են մղում:

Բանակի ռազմական տրիբունալները ռազ-
մական դատարաններն են: Այնպիսի մեծ կազ-
մակերպութիւն մեջ, ինչպիսին Կարմիր Բանակն
է, հասկանալի չէ, վոր կզանվեն անհաստատա-
կամ տարրեր, վորոնք, կամ անգիտակից լինելու
պատճառով և կամ հանցավոր նպատակներով,
խախտում են զինվորական կարգապահութիւնը,
վատնում են ժողովրդական բարիքները, դասա

լիք են դառնում, հարբում են, կաշառք են վերցնում և այլն: Այսպիսի հանցանքների համար նրանք ռազմական Տրիբունալի դատին են հանձնվում:

Ռազմական Տրիբունալներին կից գոյություն ունեն գինվորական դատախազներ: Զինվորական դատախազների գործն է հսկելու, վորպիսզի խորհրդային իշխանության բոլոր դեկրետները և վորոշումներն, ինչպես նաև Կարմիր բանակում արձակվող հրամանները կատարվեն: Ամեն մի գինվորական, Կարմիր բանակային կարող է գանգատվել դատախազին մի ուրիշ գինվորականի անորինական գործունեության համար: Դատախազը պարտավոր է անմիջապես քննություն կատարել և հանցավորներին դատական պատասխանատվության կանչել:

Կարմիր բանակային, երամացասարի, կոմիսարի կոչումը պատկանում է: Կարմիր բանակը ամբողջ աշխարհի աշխատավորների հպարտությունն է: Յեվ ով վոր խայտառակում է այդ կոչումը՝ խղճագույն պատժի յե յենթարկվում:

Դրա համար ամեն մի Կարմիր բանակային, վոչ միայն ինքը չպետք է խախտի գոյություն ունեցող կարգապահությունը և որենքները, այլ նաև պետք է զգուշացնի ուրիշներին, վոր նրանք ել չխախտեն: Իսկ յեթե նկատում է, վոր մեկն

ու մեկն անորինական գործ է կատարում, անմիջապես դրա մասին պետք է հայտնի իր հրամանատարին կամ կոմիսարին:

Ամեն մի Կարմիր բանակային իր ամբողջ ուժերով պետք է ոգնի մեր հեղափոխական կարգ ու կանոնի մարմիններին և դատարանին, վորպիսզի նրանք հաջողությամբ պայքարեն Կարմիր բանակում նկատվող ամեն մի հանցավոր գործունեության դեմ: Դա ամեն մի Կարմիր բանակայինի պարտքն ու պարտականությունն է:

ՄԵՐ ԻԾԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մեր յերկրում իշխանութիւնը պատկանում է աշխատավորներին՝ բանվորներին և գյուղացիներին, վորոնք խորհուրդներում ընտրած իրենց ներկայացուցիչների միջոցով, կառավարում են մեր պետութիւնը:

Այսպիսով, խորհրդային իշխանութիւնը կառուցված է բանվորների յեւ գյուղացիների միութեան հիման վրա:

ԻՆՉՊԵՍ ԵՐ ԱՌԱՋՆԵՐՈՒՄ

Շատ դարերի ընկացքում մեր պետութիւնը գտնվում էր ցարի իշխանութեան տակ: «Ռուսական կայսրն ամբողջ Ռուսիայի բարձրագոյն ինքնակալն է: Աստվածն ինքն է հրամայում նրան լսել»: Այսպես էր գրված ցարական Ռուսաստանի հիմնական օրենքների առաջին կետում: Յարական իշխանութիւնը հիմնվում էր կապիտալիստների և կալվածատերերի վրա և նրանց շահերն էր պաշտպանում: Յարը՝ ինքը՝ Ռուսաստանի խորը կալվածատեր էր: Կալվածատերն

ու կապիտալիստը քրտինք էյին բաժնում գյուղացուց և բանվորից, վորոնք աշխատում էյին նրանց համար: Յեւ յերբ կալվածատերերի դեմ գյուղացիները բունդ էյին սարքում, կամ բանվորները գործարաններում գործադուլ էյին հայտարարում, ապա ցարական իշխանութիւնը նրանց զեմ ուղարկում էր վոստիկանութիւն, ժանգարմներ, գործեր, վորոնք բանվորներին և գյուղացիներին գնդակահարում էյին, շատերին ձերբակալում և տարիներով, տասնյակ տարիներով բանդն էյին նստացնում կամ տաժանքի յենթարկում:

Յարական պետութեան ամբողջ վարչութիւնը կառուցված էր այնպես, վորպէսզի կալվածատերերի և կապիտալիստների զրպանները լցվեն աշխատավորներին ճնշելու և շահագործելու միջոցով:

Քաղաքական իրավունքներից ոգսվում էյի միայն բուրժուաները, ազնվականներն ու կալվածատերերը: Աշխատավորները չափ էյի իրավունքներ ունեյին:

Բոլոր պետական հիմնարկութիւնների մէջ նստել էյին վաճառականների, ազնվականների, կալվածատերերի ներկայացուցիչները: Պաշտոնութիւնը կատարում էր հարուստների, կալվածատերերի և գործարանատերերի կողմը: Վոր-

պեսզի բանվորներին և գյուղացիներին հնարավորութիւն չտա գիտակից դառնալու և հասկանալու թե ինչ է կատարվում, ցարական իշխանութիւնը ժողովրդին մրուրյան մեջ եւ պահում:

Միաժամանակ տերտերներ, վորոնք միշտ ել կալվածատերերի և գործարանատերերի վոտներն էյին լիզում, ցարին հնազանդ լինելու և մյուս աշխարհի աստծո թագավորության մասին կարգացած իրենց քարոզների միջոցով, հիմարացնում էյին ժողովրդին և բնացնում նրան:

«Ձկա իշխանութիւն, վոր աստծուց չլինի» — ասում էյին նրանք: Յեւ զրա համար մեղք բան է ցարի, կալվածատերերի և բուրժուաների դեմ ապստամբել: Դուրս է գալիս, վոր թող քո կինը, յերեխաները մեռնեն քաղցից ու ցրտից, թող քեզ դաժիով ծեծեն, ճնշեն — դու լռիւ և համբերիւ, արժանացիւ յերկնային թագավորության, մյուս աշխարհում ամեն ինչի կտիրանաս:

Ահա թե ինչ հիմարութիւններ էյին ասում տերտերները:

ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՅԻՆԵՐԻ ՊԱՅԲԱՐՆ ԻՐԵՆՑ ԱԶՍԱԳՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Գիտակից բանվորներն ու գյուղացիները տերտերների այս քաղցր յերգերը չսեցին: Նրանք վաղուց էյին սկսել պայքար մղել իրենց

զրութիւնը լավացնելու համար, վորպեսզի ազատվեն ատելի և անտանելի լծից:

Սպասեա, 1905 թվին, բանվորները նույնիսկ զինված ապստամբուրուն սարհեցին ցարական ուժի դեմ, յեւ դեռ այն ժամանակ, առաջին անգամ կազմվեց բանվորների պաշտամբարանային խորհուրդը: Սյն ժամանակ գյուղացիները նույնպէս մի քանի նահանգներում ապստամբեցին յեւ սկսեցին կալվածատերերի հողերը գրավել:

Բայց և այնպէս, այն ժամանակ հեղափոխութիւնը խեղդվեց ցարական զորքերի և վոտտիկանության միջոցով: Վորովհետեւ գյուղացիները դեռ բավականաչափ գիտակից չէյին, և ամեն տեղ նրանք բանվորներին չօգնեցին:

Բայց բանվորների և գիտակից գյուղացիների պայքարն՝ իրանց ազատագրման համար, շարունակվեց կոմունիստ բոլշևիկների կուսակցության ղեկավարութեամբ, վորի գլուխը կանգնել եր ընկ. Լենինը:

1917 թվի փետրվարին բանվորներն՝ այս անգամ զինվորներից ոգնութիւն ստանալով, նորից ապստամբեցին և ցարին տապալեցին: Բայց, վորովհետեւ բանվորներն ու գյուղացիները, դեռ ինչպէս վոր պէտք եր, կազմակերպված չէյին, փետրվարյան հեղափոխութիւնից ոգաւվեցին բուրժուաներն ու կալվածատերերը, վորոնք իշխանութիւնը խեցին և սոցիալ-դավաճան

մենշխիկների և հսերների ոգնությամբ սկսեցին կառավարել յերկիրը:

Դրությունը շատ քիչ փոխվեց: Առաջ ցարի միապետությունն եւ, իսկ այժմ բուրժուական հանրապետություն՝ առանց ցարի, բայց նույն կալվածատերերով և գործարանատերերով: Ժողովուրդը դրանից ոգուտ չունեցավ:

ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻՆ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՅԻՆԵՐԻՆ

Մի քանի ամսից հետո, նույն 1917 թվի հոկտեմբերին, բանվորներն ու գյուղացիները կոմունիստական կուսակցության ղեկավարությամբ, վորի գլուխը կանգնել եր ընկ. ԼԵՆԻՆԵ, նորից ապստամբեցին, գեն շարտեցին բուրժուաներին և կալվածատերերին, իրենք իրենց ձեռքը վերցրին իշխանությունը և սկսեցին հաստատել իրենց կարգերը: Այսպիսով ամբողջ իշխանությունն անցավ բանվորների, գյուղացիների և զինվորների պատգամավորական խորհուրդներին:

Խորհրդային իշխանության առաջին գործը յեղավ պատերազմին վերջ տալ, վորը փաթաթված եր ժողովրդի վզին բուրժուաների կողմից, բոլոր կալվածատերերին և կապիտալիստներին քշեցին: Հողը, անտառները, ջրերը, յերկրի բոլոր հարստությունները, գործարանները լուվե-

ցին կապիտալիստներից և կալվածատերերից ու հայատարավեցին ամբողջ աշխատավոր ժողովրդի սեփականություն: Բանվորներն ու գյուղացիներն իրենք սկսեցին կառուցել նոր՝ Խորհրդային բանվորագյուղացիական պետություն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԴԱՇՆԱԿՆԵՐԻ ՈՐՈՓ

Սակայն Հայաստանի աշխատավորներին չը հաջողվեց, Ռուսաստանի իրենց յեղբայրակիցներին հետ միասին. 1917 թվի հոկտեմբերին, ազատվել բուրժուաների ճնշումից և շահագործումից:

Անդրկովկասի հակահեղափոխականները՝ հայ գաշակցականները, վրացի մենշխիկները և թուրք ժուռավաթիստներն, Անդրկովկասը կտրեցին հեղափոխական խորհրդային Ռուսաստանից և հաստատեցին իրենց բուրժուական հանրապետությունը:

Բայց հայ խմբապետներն ու ազանները, թուրք բեգերը և վրաց կնյազներն իրար հետ չկարողացան հաշտվել և շուտով Անդրկովկասը բաժանեցին յերեք «անկախ» բուրժուական հանրապետությունների:

Հայաստանի հանրապետության իշխանությունը իրենց ձեռք ձգեցին գաշակները:

Շատ ծանր և անտանելի դրութիւն ստեղծվեց Հայաստանի աշխատավորութեան համար: Դաշնակները թշնամացել էին իրենց հարեանների հետ: Նրանք հայ աշխատավորներին զրբգրուում էին թուրք աշխատավորութեան դեմ: Իրենց խմբապետների և մայրերիւմների միջոցով նրանք կոտորում էին Հայաստանում գրանւոյ թուրքերին և ավերում նրանց գյուղերը: Դրա հետեանքն այն եր լինում, վոր Ադրբեջանի բեգերն ել թուրք աշխատավորներին էին զրբգրում հայ աշխատավորների դեմ և կոտորում էին Ադրբեջանում գտնւոյ հայերին ու ավերում նրանց գյուղերը:

1919 թվին դաշնակցական կառավարութիւնը, պատերազմ սկսեց Վրաստանի դեմ: Այդ պատերազմի ընթացքում յերկու հարեան ժողովուրդների աշխատավորութիւնն ահագին կորուստներ ունեցաւ:

Դրանով չբավականանալով, 1920 թվին, դաշնակները պատերազմ սկսեան Տաճկաստանի դեմ: Յերկիրը սկսեց լցվել գաղթականներով, տաճիկները գրավեցին յերկրի մեծ մասը. սովը, ցուրտը, հիւմնադութիւնները հարյուր հազարավոր գոհեր խեցին Հայաստանի աշխատավորներից: Յերկրի ներսում տիրում եր անիշխանութիւն: Ամեն մի խմբապետ իր ուզածի պես

հարկ եր գնում ժողովրդի վրա: Թալանն ու ավազակութիւնները սովորական յերեւոյթ էին: Ժողովուրդը աղքատացել եր, անվերջ պատերազմների շնորհիւ գյուղացիները վախենում էին յերկրագործութեամբ զբաղվել: Ամերիկայից ստացված ալուրները իրենց տունն էին լցնում և քեֆեր էին անում պարզամենտի անգամներն ու մինիստրները:

Ահա այսպես եր Հայաստանի աշխատավորների դրութիւնը դաշնակների կարճ տիրապետութեան ընթացքում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՅՔԱՐԸ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Այս սոսկալի դրութիւնից դուրս գալու համար, Հայաստանի աշխատավորները, կոմունիստական կուսակցութեան ղեկավարութեամբ, սկսեցին պայքար մղել Հայաստանում խորհրդային իշխանութիւն հաստատելու համար:

1920 թվի մայիսին Ալեքսանդրապոլի (այժմ Լենինական) բանւորները ապստամբեցին դաշնակցական կառավարութեան դեմ և քաղաքում իշխանութիւնն իրենց ձեռքը վերցրին: Ալեքսանդրապոլի այդ ապստամբական շարժումը տարածվեց զրեթե ամբողջ Հայաստանում: Ապստամբեցին Նույնպես Դաղախի, Դարսի, Նոր-

Բայազեդի, Սարիղամիշի բանվորները, զինվորներն ու գուղացիները:

Սակայն զաշնակցական ժավգերիսաներին՝ խմբապետներին և կուլակներին հաջողվեց ճշն-

Ընկ. Սարի Համարձումյան

շել Հայաստանի աշխատավորության այդ առաջին ապստամբությունն այն պատճառով, վոր շարժումը լավ չեր կազմակերպված, մի ընդհանուր ղեկավարություն չկար և կոմունիստական կուսակցությունը Հայաստանում դեռ թույլ եր:

Ապստամբության պարտության հետևանքով, Հայաստանի աշխատավորների պայքարի

վողին չթուլացավ: Չնայած դաշնակների սուկալի հալածանքներին և զնդական արտթյուններին, չնայած նրան, վոր բանտերը լցվեցին բանվորներով և գուղացիներով, այնուամենայնիվ Հայաստանի աշխատավորները նորից ապստամբեցին դաշնակների դեմ:

Ընկ. Երազեկ Կարինյան

Նույն 1920 թվի նոյեմբերին, Ղազախի շրջանի գուղացիներն ապստամբություն բարձրացրին դաշնակցական կառավարության դեմ:

Ապստամբ գյուացիներին ոգնության հասան կար-
միր բանակի զորամասեր:

Գաշնակները գյուխները կորցրած փախան և
նոյեմբերի 29-ին Հայաստանում հաստատվեց
Խորհրդային իշխանութիւն:

Հայաստանի բանվորներն ու գյուղացիները
այդ որվանից լծվեցին խաղաղ աշխատանքի և
սկսեցին վերաշինել գաշնակների քայքայած
յերկերը:

ԿՈՄՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒ- ԹՅՈՒՆԸ

Աշխատավորների ազատագրման համար
մղվող ամբողջ պայքարը յերկար տարիների ըն-
թացքում ղեկավարել և կոմունիստական կու-
սակցութիւնն ընկ. Լենինի գլխավորութեամբ:

Կոմունիստական — բոլշևիկական կուսակ-
ցութիւնը բանվոր դասակարգի ամենազիրա-
կից, նվիրված ու հեղափոխական ջոկատն է:

Կոմունիստական կուսակցութիւնը կազմա-
կերպեց ընկ. Լենինը Հոկտեմբերյան հեղափո-
խութիւնից շատ առաջ՝ 1903 թ.: Այդ թվակա-
նին Ռուսաստանի սոցիալ-դեմոկրատական կու-
սակցութեան 2-րդ համագումարում (Ռ. ս.-դ.
բ. կ.-ը կազմվել է 1898 թ.) ընկ. Լենինի գլխ-
ավորութեամբ՝ մեծամասնութիւնը խիստ
տարածախնութիւն ունեցավ համագումարի
փոքրամասնութեան հետ և այն որից սըկ-
սեց համառ պայքար մղել նրա դեմ: Այս-
տեղից էլ բոլշևիկ (մեծամասնական) և մեն-

շեխի (փոքրամասնական) անուններն առաջ յեկան Վերջնականապես բոլշեիկները բաժանվեցին մենշեիկներին և կազմեցին իրենց սեփական կուսակցությունը 1918 թ.: 2-րդ համագումարում բոլշեիկները պահանջում էին, վոր կազմվի ուժեղ, կարգապահ, հեղափոխական կուսակցություն: Կուսակցությունից դուրս պետք է զան բոլոր տատանվող և բանվոր դասակարգին խորթ տարրերը: Իսկ մենշեիկները զբաղվում էին: 1905 թվին բոլշեիկներն ուղում էին ստեղծել բանվորների և գյուղացիների միությունը և հաստատել բանվոր դասակարգի և հեղափոխական գյուղացիության իշխանությունը: Մենշեիկները գտնում էին, վոր պետք է պաշտպանել բուրժուազիային և բանվորական իշխանություն չկազմել: Իմպերիալիստական պատերազմի ժամանակ, մենշեիկները և եսերները կողմնակից էին ցարի և կալվածատերերի Վսած կովին: Միայն բոլշեիկներն, ընդ. Լենինի ղեկավարությամբ, պայքարում էին թալանչիական պատերազմի դեմ: Այսպես, կոմունիստական կուսակցությունը, յերկալ տարիների ըմթացքում անընդհատ պայքար էր մղում, վոչ միայն ցարի միապետության, այլ նաև մի շարք համաձայնողական կուսակցությունների, մենշեիկներին, եսերների, զաշնակների և արոցկիզմի դեմ,

վորոնք ուղում էին բանվորների և գյուղացիների հեղափոխական շարժումը թուլացնել և նրանց տանել բուրժուազիայի հետ համաձայնության գալու ճանապարհով:

Ամուր կերպով կապվելով աշխատավոր մասսաների հետ, կոմունիստական կուսակցությունը միշտ էլ կանգնել է այդ մասսաների գլխի, ղեկավարել է նրանց վարած պայքարը կազիապիստների դեմ և հաղթանակի յե հասցրել: Այդ հաղթանակը ձեռք բերվեց շնորհիվ նրան, վոր բանվոր դասակարգի հեղափոխական կռիվը ղեկավարում էր յերկարամյա պայքարում կոփված կոմունիստական կուսակցությունը, վորն իր շարքերում յերկաթյա կարգապահություն էր պաշտպանում: Առանց կոմունիստական կուսակցության, բանվորների և գյուղացիների հաղթանակն անհնարին էր: Ինչպես վոր պատերազմում զորամասը փորձված հրամանատար ունենալու կարիք ունի, այնպես յեզ դասակարգերի կռվում յերբ աշխատավորները կապիտալիստների յեզ կալվածատերերի դեմ պայքար են մղում, յե՞ն կարող հաղթել, յեթ իրենց ղեկին չունենան ուժեղ յեզ փորձված ղեկավար, ինչպիսին կոմունիստական կուսակցությունն է:

Ներկայումս կոմունիստական կուսակցությունը ղեկավարում է ինտերզային պետության շինարարությունը: Մեր կուսակցության հիմնա-

կան կորիզը հանդիսանում է հին բուշերիկական գվարդիան: Նա կազմված է յերկարամյա պայքարում փորձված մարտիկներէից, վորոնք, ընկ. ԼԵՆԻՆԻ ղեկավարությամբ, կազմել են կուսակցությունը և նրա շուրջն են համախմբել զիտակից բանվորներին ու գյուղացիներին: Այդ կորիզն ապահովում է կուսակցության ճիշտ քաղաքականությունը: Խորհուրդներէի, արհեստակցական միություններէի, կոոպերացիայի, գյուղացիական փոխադարձ միության կոմիտեներէի միջոցով, կոմունիստական կուսակցությունը կազմակերպում է բանվոր դասակարգը և գյուղացիութունը՝ ամուր միության մեջ, վորպեսզի նրանք միասին պայքարեն՝ առանց կապիտալիստներէի և գործարանատերերէի, նոր կյանք ստեղծելու համար:

Դեռ 20 տարի սրանից առաջ, ընկ. ԼԵՆԻՆԸ բացատրում էր, վոր կասալայ հաղթանակի կարելի չէ հասնել միայն այն ժամանակ, յերբ բանվոր դասակարգն ու գյուղացիութունը սեփականութիւն կը կազմեն յեզ, կոմունիստական կուսակցութեան ղեկավարութեան տակ, միասնական պայքար կմղեն:

Կոմունիստական կուսակցությունն իրագործում է Իլիչի պատգամները և ամեն կերպ ուժեղացնում է բանվորներէի և գյուղացիներէի կապը:

Կոմունիստական կուսակցության ղեկավա-

րությամբ, բանվորներն ու գյուղացիները հաղթեցին թշնամիներին, նրանք հաջողությամբ կռւում են նաև քայքայման դեմ: Բայց դեռ շատ դժվարութիւններ կան մեր առաջ: Ամեն մի զիտակից բանվոր և գյուղացի պետք է աշխատի մտնել կոմկուսակցության շարքերը, վորպեսզի վերջնականապես հաղթեն կապիտալիստներն ու կալվածատերերը և ամբողջ աշխարհում կոմունիստական կարգեր հաստատուին:

ԻՈՍԻՖ ՎԻՍՍԱՐԻՈՆՈՎԻՉ ՍՏԱԼԻՆ

Ռուսաստանի կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեյի գլխավոր քարտուղարն Իոսիֆ Վիսսարիոնովիչ ՍՏԱԼԻՆԸ է:

Ընկ. Ստալինը ծնվել է 1879 թ., նրա հայրը Թիֆլիզի նահանգի գյուղացի յեր: 17 տարեկան հասակից ընկ. Ստալինը մտնում է սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության մեջ և հեղափոխական մեծ աշխատանք է տանում Թիֆլիզի, Բազմի և Բաթումի բանվորներէի մեջ: Ցարական ժանդարմներն աշխատում են անվտանգ դարձնել այս աննկուն հեղափոխականին և նրան բանտերում և արսորավայրերում են պահում: 1904 թ. ընկ. Ստալին փախչում է Սիբիրից, վորտեղ նրան աքսորել էին բանտ նստեցնելուց հետո:

1908 - 1913 թվականներին, ցարական կառավարությունը հինգ անգամ ձերբակալում և հեռավոր նահանգներ աքսորի յե ուղարկում ընկ. Սալիհի, բայց նրան հաջողվում է չորս անգամ փախչել աքսորից և շարունակել իր հեղափոխական գործունեությունը:

Փետրվարյան հեղափոխությունից հետո ընկ. Սալիհը դառնում է «Պրավդա»-ի և ուրիշ բոլշևիկական լրագրերի խմբագիր: 1919 թ. նա բանվորագյուղացիական Տեսչության ժողովրդական կոմիտեն էր: Քաղաքացիական կռիվների ժամանակ ընկ. Սալիհը զանազան ֆրոնտների և հանրապետության ռազմահեղափոխական խորհուրդների անդամ է դառնում: Ռազմական ասպարիզում մատուցած ծառայության համար նա պարգևատրված է կարմիր դրոշի չքանշանով: Ներկայումս ընկ. Սալիհը Ռեկկի-ի գլխավոր քարտուղարն է:

ԻՆՉՊԵՍ Ե ԿԱՌՈՒՑՎԱԾ ՄԵՐ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մինչև հեղափոխությունը հին Ռուսաստանի գլխին կա՞ գնած էր ցարը: Նա ժողովրդի կողմից չէր ընտրվում. քարական ընտանիքում իշխանությունը ժառանգաբար անցնում էր հորից՝ վորդուն. այսպիսի կարգեր կոչվում են միապետական: Մեր պետության գլխին կանգնել են բանվորներ և գյուղացիներ:

ՄԵՐ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԸՆՏՐՈՎԻ ՅԵ

Բանվորներն ու գյուղացիներն ընտրում են իրենց պատգամավորներին՝ գյուղ, քաղաք, նահանգ, պետություն կառավարելու համար: Այս պիտի ընտրովի իշխանություն ունեցող յերկիր հանրապետական յերկիր է կոչվում:

Մեր պետությունը կազմված է մի քանի ինքնավար հանրապետություններից, վորոնք մտնում են հանրապետության յերկրի մեջ: Մեր Միության մեջ մտնող հանրապետությունները կոչվում են խորհրդային Սոցիալիստական:

Փրանսիայում, Գերմանիայում և մի շարք ուրիշ յերկրներում թագավոր չկա: Այնտեղ նույնպես ընտրովի իշխանութիւնն է: Բայց այնտեղ գործարանները, ֆաբրիկաները, հողը, բանկերը և պետական իշխանութիւնը գտնվում են բուրժուաների ձեռքին: Բուրժուազիան իր ողութի համար է սահմանել ընտրական որեւորներ: Իսկ ընտրութիւններին ժամանակ բուրժուազիան վոստիկանության, ժանդարմների, բուրժուական ժամուրի, սոցիալ-համաձայնողականների ոգնութիւնը և խաբեբայութիւնն ու սպառնալիքի միջոցով, պարլամենտի անդամներ է ընտրել տալիս մեծ ժառանգ իր պատգամավորներին՝ բուրժուաներին, կալվածատերերին և նրանց ծառա սոցիալ-համաձայնողականներին: Դրա համար այդ հանրապետութիւնները կոչվում են բուրժուական:

Մեր հանրապետութիւնը Սորհրդային է:

Մեզ մոտ իշխանութիւնն որդաններում՝ Սորհուրդներում, ընտրելու և ընտրվելու իրավունք ունեն միայն աշխատավորները: Կուլակները, վաճառականները, մեծ անատերերը, տերտերները, մոլլաները, նախկին ժանդարմները, վարդապետները, հանցագործներն ընտրելու իրավունքից չեն սպառնում: Մեզ մոտ բուրժուազիայի տիրապետութիւնը վոչնչացված է: Մենք

կառուցում ենք բանվորների և գյուղացիների նոր սոցիալիստական պետութիւն:

Մեր հանրապետութիւնը սոցիալիստական է: Միայն խորհրդային իշխանութիւնն ժամանակ աշխատավորների լայն մասսաներն ստանում են բոլոր իրավունքներ և ազատութիւնն ու լծված են սոցիալիստական շինարարութիւնն աշխատանքին:

Աշխատավորները Սորհուրդներում ընտրելու իրավունք են ստանում 18 տարեկան հասակից: Սորհրդային իշխանութիւնը կանանց նույնպես ավագ այն իրավունքներն, ինչ վոր աղամարդիկ ունեն: Իսկ ցարական ռեժիմի ժամանակ այդպես չէր: Կանայք իրավունք ունեն ընտրելու և ընտրվելու Սորհուրդների մեջ, աղամարդկանց հետ միասին մասնակցել հասարակական քաղաքական կյանքին և յերկրի կառավարման գործին:

ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սորհուրդները կառուցված են հետևյալ ձևով.

Գյուղի ընդհանուր ժողովում ընտրվում են Գյուղխորհրդի պատգամավորներ: Գյուղխորհուրդն իշխանութիւնն որդանն է գյուղում:

Գյուղական պատգամավորներն ուղարկում

են իրենց ներկայացուցիչներին շրջանային համագումար: Պատգամավորների շրջանային համագումարն ել շրջանի բարձրագույն իշխանությունն է: Շրջանը մշտապես կառավարելու համար շրջանային համագումարն ընտրում է Շրջագործկոմ: Իր գործունեությունից համար շրջագործկոմը հաշվետու չէ շրջանային համագումարի առաջ: Պատգամավորների շրջանային համագումարն ուղարկում է իր ներկայացուցիչներին Սորհուրդների գավառային համագումար: Գավառային համագումարը գավառի բարձրագույն որդանն է: Գավառի մշտական կառավարման համար, գավառային համագումարն ընտրում է Գավգործկոմ: Քաղաքը կառավարելու համար, քաղաքային Սորհուրդը, վորը կազմվում է քաղաքի աշխատավորների պատգամավորներից, ընտրում է քաղաքային Գործադիր կոմիտե: Գավառային խորհուրդների համագումարն ուղարկում է իր պատգամավորներին Սորհուրդների Համահայաստանյան համագումարը:

Սորհուրդի երկ համահայաստանյան համագումարը Սորհրդային Հայաստանի բարձրագույն իշխանությունն է: Սորհուրդների Համահայաստանյան համագումարը տարին մի անգամ հրավիրվում է ընտրվում է Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտե, վորը մի համագումարից մինչև

մյուս համագումարի միջև գտնվող ժամանակամիջոցում, հանդիսանում է Հայաստանի բարձրագույն իշխանություն: Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեն հաստատում է կարևորագույն որենքները, ղեկավարում է և հսկում Հայաստանի կառավարություն՝ Ժողկոմխորհի գործունեությունը:

Դրա համար ել Հայաստանի Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեն (ՀԿԿ — ՑԻԿ) տարեկան 3 կամ 4 անգամ նստաշրջան է ունենում, վորտեղ և քննվում են Սորհրդային Հայաստանի կյանքին վերաբերող բոլոր կարևոր խնդիրները: Իսկ նստաշրջանների միջև յեղած ժամանակաշրջանում մշտապես աշխատում է Կենտրոնական Նախագահությունը:

Մենք տեսնք, թե ինչպես է կառուցված Սորհրդային իշխանությունը Հայաստանում: Այսպես են կառուցված նաև Սոցիալիստական Սորհրդային Հանրապետությունները մեջ մանող մնացած Սորհրդային հանրապետությունները կառավարությունները:

Իրենք բանվորներն ու գյուղացիներն ընտրում են իրենց ներկայացուցիչները Սորհուրդների մեջ և Սորհուրդների միջոցով կառավարում են գյուղերը, քաղաքները, գավառներն ու հանրապետությունը: Դրա համար ել մեր յեր-

կրի իշխանութիւնը կոչվում է բանվորագյուղացիական: Մեր յերկրում տիրապետողները բանվորներն ու գյուղացիներն են, ինչպէս ասում են պրոլետարիատի (բանվոր դասակարգի) և աղքատ գյուղացիութեան ղեկավարման ե (տիրապետութիւն):

Խորհուրդներն իրենց գործունեութեան ընթացքին առաջնորդվում են սահմանադրութեամբ, այսինքն մեր հանրապետութեան հիմնական օրենքով: Մեր խորհրդային սահմանադրութիւնն ասում է, վոր իշխանութիւնը պատկանում է աշխատավորներին, վոր հողը, գործարանները, ֆաբրիկաները, բանկերն աշխատավոր ժողովրդի սեփականութիւնն են կազմում, ցույց է տալիս Խորհուրդներում ընտրելու կարգը և այլն: Սահմանադրութեան հիման վրա, Խորհուրդները հրատարակում են օրենքներ՝ գեկրեաներ և այլն: Այդ գեկրեաներով Խորհուրդները հոգս են տանում ժողովրդական տնտեսութեան բարելավման, գյուղատնտեսութեան բարձրացման, լուսավորութեան և այլ նման բաների մասին:

ԱԶԳՈՒՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴՐՈՒՅՈՒՆԸ ՅԱՐԱԿԱՆ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ

Մեր ընդարձակ յերկրում շատ ազգութիւններ են ապրում: Յարական Ռուսաստան

նում 50-ից ավելի ազգութիւններ կային, չհաշվելով շատ փոքր ժողովուրդներին: Միայն Հյուսիսային Կովկասում մօտ 70 փոքր ժողովուրդներ կան:

Այդ բոլոր ազգութիւնների համար ցարական Ռուսաստանն իսկական բան է: Վորպեսզի իր իշխանութիւնը հաստատ պահի, ցարական կառավարութիւնը խեղդում էր այդ ազգութիւնների ազատութեան և անկախութեան ձգտումները: Տիրող ազգութիւնը, ցարական Ռուսաստանում, հանդիսանում էին վելիկոռուսները: Ուրիշ ազգութիւնները չէին ճանաչվում: Նրանց թույլ չէր տրվում դպրոցներում սովորել մայրենի լեզվով, իրենց թատրոնն, ունենալ, հրատարակել իրենց գրքեր, լրագրեր և այլն: Իսկ յեթե մի վորեւ ազգութիւն փորձ աներ անկախ կերպով տնօրինելու իր կյանքը՝ ցարական իշխանութիւնն այդ փորձը կճնշեր հրով և սրով:

Վորպեսզի իր տիրապետութիւնն ամուր պահեր, ցարական կառավարութիւնը թշնամութիւն էր սերմանում ժողովրդի միջև, մի ժողովրդին դրդուում էր մյուս ժողովրդի դեմ և այսպիսով ավելի յեր ճնշում ամբողջ Ռուսաստանի ժողովուրդներին:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ԲՈԼՈՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ- ՆԵՐԸ ՀԱՎԱՍԱՐ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐ ՈՒՆԵՆ

Բոլոր ժողովուրդների աշխատավորները վոչ
մի թշնամություն չունեն իրար դեմ: Նրանք
բոլորը մի ընդհանուր թշնամի ունեն՝ դա կա-
պիտալիստը, կալվածատերն է՝ անկախ նրանից,
թե նա վոր ազգությանն է պատկանում:

Մեր Խորհրդային յերկրում ապրող ամեն
մի ազգության աշխատավորներն իրավունք ու-
նեն անորինել իրենց կյանն ախպես՝ ինչպես
իրենք են ուզում: Հոկտեմբերյան հեղափոխու-
թյունը բոլոր ազգերի աշխատավորներին ազա-
տեց ցարիզմի կապանքներից: Ամեն ժողովուրդ
սկսեց ինքն իրեն կառավարել, ընտրել իր պե-
տությունը: Այժմ դպրոցներում, դատարաննե-
րում, հիմնարկություններում խոսում են մայ-
րենի լեզվով: Այսպիսով ամեն մի ազգություն
ինքնուրույն է և անկախ:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀԱՄԱ- ԽԸՄԲԵԼ ԵՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Բայց մեր յերկրում բնակվող բոլոր ազգու-
թյունների շահերը միևնույն են: Նրանք բոլորն
ել ուզում են վոր այլևս մեզ մոտ չվե-
րադառնան կապիտալիստներն ու կալվածատե-
րերը, վորպեսզի պահպանվի Խորհրդային իշխա-

նությունը և ժողովրդական անտեսությունը բա-
րելավոր:

Դրա համար ել, ընկ. Լենինի կոչով, բոլոր
Խորհրդային հանրապետությունները աշխատա-
տավորները համախմբեցին յեղբայրական Միու-
թյան մեջ:

Աշխատավորներին ի՞նչ ուզուտ է տալիս
այդ Միությունը:

Միությունն ուժ է: Բանվորներն ու գյու-
ղացիները հաղթանակեցին նրա համար, վոր հա-
մախմբվել էյին մի ընդհանուր Միության մեջ,
կազմել էյին միասնական և ուժեղ կարմիր բա-
նակ:

Նոր հարձակման յենթարկվելու վտանգը
դեռ մնում է: Այդ պահանջում է, վոր Խորհրդա-
յին հանրապետությունների ռազմական ուժերը
միացվեն: Դրանումն է բանակի ուժը:

Յեթե ամեն մի Խորհրդային հանրապետու-
թյուն առանձին բանակ ունենա, յեթե ամեն մի
հանրապետություն անկախ գործի՝ առանց մյուս-
ների հետ միություն կազմելու, այդ դեպքում
բուրժուազիային հեշտ կլինեւր մեզ ջարդել ա-
ռանձին առանձին:

Տնտեսության արագ և հաջող վերականգ-
նումը նույնպես հնարավոր է միայն հանրապե-
տությունների միություն կազմելով:

Մի հանրապետութիւն հարուստ ե հացով,
մյուսն ածուխով, նավթով, ճութեղենով և այլն:
Հասկանալի չե, վոր յերբ բոլոր հանրապետու-
թիւնները միանում են՝ ավելի հեշտ ե բարելա-
վել տնտեսութիւնը և նոր կյանք ստեղծել:

Ամեն մի Խորհրդային հանրապետութեան
համար ավելի հեշտ ե զանազան բանակցու-
թիւններ վարել և իր շահերը պաշտպանել ու-
րիշ պետութիւններից յերբ նա միացած ե
Խորհրդային հանրապետութիւնների մեծ Միու-
թեան:

Այս բոլորը ցույց են տալիս, թե ինչ մեծ
ոգուտներ ունի Խորհրդային հանրապետութիւ-
նը մի բնոհանուր միութեան մեջ համախմբվե-
լով:

Խորհրդային հանրապետութիւնները ուժը
նրանց անքակտելի միութեան մեջ ե:

Բոլոր Խորհրդային հանրապետութիւնները
Միութեան մեջ են մտնում համասար իրավունք-
ներով, և նրանցից ամեն մեկը միշտ կարող ե
զուրա գալ Միութեանից: Ամեն մի Խորհրդային
հանրապետութիւն ունի իր սեփական կառա-
վարութիւնը, վորը վարում ե իր յերկրի գոր-
ծերն, ինչպես ինքն ե ուղում:

Մեր Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրա-
պետութիւնների Միութիւնը (ԽՍՀՄ) կազմը-
վել ե Խորհրդային հանրապետութիւնների առա-
ջին համագումարում 1922 թ. դեկտեմբերին:

Միութեան կազմի մեջ մտնում են՝ Ռու-
սասանի Սոցիալիստական Ֆեդերատիվ Խորհրդային
Հանրապետութիւնը (ՌՍՖՍՀ), վորի զլխավոր քա-
ղաքն ե (մայրաքաղաք) Մոսկովան:

Ուկրաինական Սոցիալիստական Խորհրդային
Հանրապետութիւնը (ՈւՍՖՍՀ): Մայրաքաղաքը Խար-
կովն ե:

Բելոռուսիայի Սոցիալիստական Խորհրդային
Հանրապետութիւնը (ԲՍՖՍՀ): Մայրաքաղաքն ե
Մինսկ:

Անդրկովկասի Սոցիալիստական Ֆեդերատիվ
Խորհրդային Հանրապետութիւնը (ԱՍՖՍՀ): Մայրա-
քաղաքն ե Թիֆլիզը:

Ուզբեգիայի Սոցիալիստական Խորհրդային Հան-
րապետութիւնը (ՈւզՍՖՍՀ): Մայրաքաղաքն ե Մա-
մարղանը:

Թուրքմենստանի Սոցիալիստական Խորհրդային
Հանրապետութիւնը (ԹՍՖՍՀ): Մայրաքաղաքն ե
Պոլտաւաքը:

Ռուսաստանի և Անդրկովկասի Խորհրդային

հանրապետութիւնները կոչվում են հաս ֆեդե-
րատիվ, վորովհետեւ նրանք, իրենց հերթին միա-
ցնում են իրենց մեջ մի շարք առանձին հան-
րապետութիւններ և ավտոնոմ (ինքնավար)
շրջաններ:

Անդրկովկասյան Սոցիալիստական Ֆեդերա-
տիվ Սորհրդային Հանրապետութեան մեջ մտ-
նում են՝

Վրաստանի Սոցիալիստական Խորհրդային Հան-
րապետութիւն (ՎՍԽՀ): Մայրաքաղաքն է Թիֆ-
լիզը:

Ադրբեջանի Սոցիալիստական Խորհրդային Հան-
րապետութիւն (ԱՍԽՀ): Մայրաքաղաքն է Բազուն:

Հայաստանի Սոցիալիստական Խորհրդային Հան-
րապետութիւն (ՀՍԽՀ): Մայրաքաղաքն է Յե-
րևան:

Ամբողջ անդրկովկասյան ֆեդերացիայի մայ-
րաքաղաքն է Թիֆլիզը, իսկ Սորհրդային Հան-
րապետութիւնների մայրաքաղաքը Մոսկւան է:

ԽՈՐՀՐԳԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒ-
ԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մեր Միութեան բարձրագույն իշխանութիւնը
հանգիստեցնում է Համամիութենական Խորհուրդների
Համգումարը, վորը գումարվում է ամեն տարի: Հա-
մագումարի միջեւ գտնվող ժամանակամիջոցում բարձ-

րագույն իշխանութիւնը հանգիստեցնում է ԽՍՀՄ
Կենտրոնական լեւ գրա ճախագիտութիւնը:

Համամիութենական Համագումարի պատ-
գամավորներն ընտրվում են քաղաքային խոր-
հուրդներից ու քաղաքի ազգաբնակչութիւնից,
նահանգային ու հանրապետական խորհուրդների
համագումարից: Քաղաքի ազգաբնակչութիւնից
25 հազար, իսկ գյուղից՝ 125 հազար հոգին տա-
լիս են մեկ պատգամավոր:

Միութեան խորհուրդների Համագումարը
վճռում է պետական կյանքի և քաղաքականու-
թեան ամենագլխավոր խնդիրները:

Համագումարների միջև գտնվող ժամանա-
կամիջոցում իշխանութեան բարձրագույն որ-
դանն է հանգիստեցնում ԽՍՀՄ Կենտրոնական
Գործադիր Կոմիտեն (ԽՍՀՄ Կենտրոնական —
ՅԻԿ.):

ԽՍՀՄ-ի Կենտրոնական կազմվում է յերկու
պալատներից՝ Միութեան խորհուրդից և Ազգու-
թիւնների խորհուրդից:

Միութեան Խորհուրդն ընտրվում է խորհուրդ-
ների համագումարում, դաշնակից հանրապետու-
թիւնների ներկայացուցիչներից:

Ինչքան մեծ թվով ազգաբնակչութիւն ու-
նի տվյալ հանրապետութիւնը, այնքան նա շատ
ներկայացուցիչներ է տալիս Միութեան խոր-
հուրդում:

Ազգութիւններ խորհուրդը կազմվում է բոլոր դաշնակից հանրապետութիւնների և անկախ շրջանների ներկայացուցիչներից: Ազգութիւնների խորհրդի կազմը հաստատվում է Միութենական խորհուրդների համագումարի կողմից: Ազգութիւնների խորհուրդի պարտականութիւնն է պաշտպանել Միութեան մեջ մտնող բոլոր ազգութիւնների շահերը: Նա հետևում է, վոր խորհրդային որգանների բոլոր գեկրետներն ու վորոշումները համապատասխան լինեն մեր Միութեան մեջ բնակվող ազգութիւնների շահերին:

Այդ յերկու պալատներն էլ Միութեան խորհուրդը յեզ Ազգութիւնների խորհուրդը կազմուս են Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեն:

Յերկու պալատներն էլ կարող են նիստեր ունենալ, աշխատել առանձին առանձին, կամ միասին, բայց բոլոր հարցերը առանձին են քվեարկում: Վոչ մի որենք չի կարող ուժի մեջ մտնել յեթե չհաստատվի յերկու պալատների կողմից ել: Յեթե յերկու պալատների մեջ համաձայնութիւն չի լինում՝ ապա հարցը փոխադրվում է խորհուրդների համագումարին:

Կառավարման այսպիսի ձև յերաշխիք է տալիս, վոր մեր Միութեան մեջ մտնող բոլոր ազգութիւնների շահերն ամբողջապես պաշտպանվում են:

ԽՍՀՄ-ի Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեն հրատարակում է գեկրետներ, որենքներ, ժողովրդական անտեսութիւնը վարելու ծրագիր և սահմանում, հարկեր և վորոշում և այլն:

Իր աշխատանքի համար ԽՍՀՄ-ի Կենտգործկոմը տարին 3 անգամ նստաշրջանի յե հավաքվում: Իսկ նստաշրջանների միջև յեղած ժամանակամիջոցում մշտապես աշխատում է Կենտգործկոմի նախագահութիւնը:

ԽՍՀՄ-ի Կենտգործկոմի նախագահութիւնը կազմվում է Միութեան խորհրդի և Ազգութիւնների խորհրդի նախագահութիւնների 7-ական անդամներից, իսկ 7 հոգի յեյ Կենտգործկոմը ինքն է ընտրում իր հայեցողութեամբ (ընդամենն 21 հոգի):

Կենտգործկոմի նախագահութիւնն ունի ԽՍՀՄ-ի Կենտգործկոմի բոլոր իրավունքները և իր աշխատանքների համար պատասխանատու յե վերջինիս առաջ:

Գեկրետներ, որենքներ կյանքում յիրառելու և հանրապետութիւնների Միութեանը մըշտապես կառավարելու համար Կենտգործկոմի նախագահութիւնը նշանակում է միութենական կառավարութիւն — ժողովրդական Կոմիսարների խորհուրդ (Ժողկոմխորհ): Ժողկոմխորհի գործու-

հետ, թյան վրա հակում ե կենտրոնորձկումը և նրա
նախագահությունը:

Խորհուրդների Համագումարում կենտրոնա-
կան Գործադիր Կոմիտեն և Ժողկոմխորհը գե-
կուցում են իրենց գործունեության մասին:

Այսպիսով աշխատավորությունը խորհուրդ-
ների համագումարներում պատասխան ե ստու-
նում իր ընտրած մարզկանցից և ստուգում ե
Խորհրդային իշխանության բոլոր որդանների
աշխատանքները:

Միության կենտրոնական Գործադիր Կոմի-
տեն վեց նախագահներ ունի:

ՌՍՖՍՀ կենտրոնորձկումի նախագահ՝ ընկ.
Կալինին:

ՌԻՍԽՀ կենտրոնորձկումի նախագահ՝ ընկեր
Պետրովսկի:

ԲՍԽՀ կենտրոնորձկումի նախագահ՝ ընկեր
Չերվյակով:

ԱՍՖՍՀ կենտրոնորձկումի նախագահ՝ ընկեր
Մուսաբեկով:

ՈւզՍԽՀ կենտրոնորձկումի նախագահ՝ ընկեր
Ֆեյզուլա Խոջաև:

ԹՍԽՀ կենտրոնորձկումի նախագահ՝ ընկեր
Այտակով:

ՍԽՀՄ ԿԵՆՏՐՈՐԾԿՈՄԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԸՆԿ. Մ. Ի.
ԿԱԼԻՆԻՆ

Ընկեր Միխայիլ Իվանովիչ Կալինին ծնվել ե
Տվերսկի նահանգի Կուչեսկի գավառի Վերին

Տրոիցա գյուղում 1875 թ.: 16 տա եկան հա-
սակում նա մտնում ե Լենինգրո դի փամփուշտի
գործարանը, իսկ այնտեղից սնցնում ե Պուտի-
լովյան գործարանը, վորպես փականագործ:

1899 թվին ընկ. Կալինին ձերբակալում ե
հեղափոխական գործունեության համար: Մի տար-

վա բանասարկությունից հետո, նրան աքսորում են Կովկաս: Այնտեղ նա շարունակում է կազմակերպել բանվորական խմբակներ, վորի համար նրան նորից ձերբակալում են:

Մի քանի անգամ ձերբակալեցին և աքսորեցին ընկ. Կալինինին, բայց նա առաջվա նման յեռանդուն և առանց հոգնելու հեղափոխական աշխատանք է տանում: Այս ամբողջ ժամանակի ընթացքում նա իր կապը չկորցրեց գյուղի հետ:

Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի առաջին նախագահ ընկ. Յեա. Մ. Սվերդլովի մահից հետո, Սորհուրդների Համառոտական համագումարը 1919 թ. ընկեր Կալինինին ընտրեց Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի նախագահ և այն ժամանակվանից մինչև այժմ առանց փոփոխվելու, նա վերընտրվում է նույն պաշտոնում:

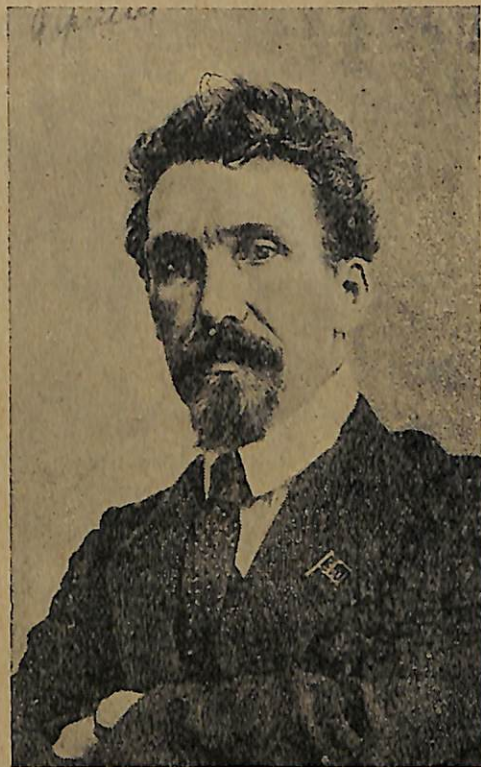
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԸՆԿ. Ա. Ի. ՌԻԿՈՎ

Ընկ. Լենինի մահից հետո, Կենտրոնական Գործադիր կոմիտեն ընկեր Ալեքսանդր Իվանովիչ Ռիկովին նշանակեց մեր կառավարության Ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի նախագահ:

Հին կուսակցական և հեղափոխական, ընկ. Ռիկովն իր ամբողջ կյանքը նվիրել է այն պայ-

քարին, վոր աշխատավորները մղել են իրենց ազատագրման համար:

Յարական կառավարությունը շատ անգամ է

ձերբակալել նրան: Ընդամենը զանազան ժամանակներում ընկ. Ռիկովը 8 տարի բանդ է նըստել և մի քանի անգամ աքսորվել: Մի անգամ

հեռավոր հյուսիսից փախչելու ժամանակ, վորտեղ նրան աքսորել եր ցարական կառավարութիւնը, ընկ. Ռիկով սանկայով 700 վերստ ճանապարհ ե կտրում:

Իր հեղափոխական գործունեութեան ամբողջ ընթացքում ընկ. Ռիկովն ամենասերտ և բարեկամական կապ եր պահպանում ընկ. Լենինի հետ, վորի հետ միասին նա աշխատում եր 1903 թվից:

Ընկ. Ռիկովը կոմունիստական կուսակցութեան ամենանվիրված և ամենաարժանավոր անդամներէից մեկն ե:

1905 թվից նա միշտ ընտրվում ե կուսակցութեան կենտրոնական կոմիտեի անդամ:

Հոկտեմբերեան Հեղափոխութիւնից հետո ընկ. Ռիկովը մի շարք պատասխանատու պաշտոններ ե տարել: Իսկ 1921 թվին, յերբ ընկ. Լենինի առողջութիւնը վատացավ, ընկ. Ռիկովը նշանակվում ե ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդի և Աշխատանքի ու հանրապետութեան պաշտպանութեան խորհրդի նախագահի տեղակալ:

Ներկայումս ընկ. Ռիկովը 45 տարեկան ե:

Հաստատուն ձեռքերով ընկ. Ռիկովը իրագործում ե ընկ. Լենինի պատգամը, ամրացնելով բանվորների և գյուղացիների միութիւնը:

ԼԵՎ ԲՈՐԻՍՈՎԻՉ ԿԱՄԵՆԵՎ

ԽՍՀՄ ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի նախագահի տեղակալն ե ընկ. Լե Բորիսովիչ Կամենեւ:

Նա ծնվել ե 1883 թվին Մոսկվայում: Հին պայքարի մեջ փորձված կուսակցական

ե նա: 1902 թվին, ձերբակալվելուց հետո, ար-
սորվում ե Մոսկվայից, գնում ե արտասահման
և այն ժամանակներից հեղափոխական աշխա-
տանք ե տանում ընկ. Լենինի ղեկավարությամբ:

Ցարական կառավարությունը շատ անգամ
ե նրան ձերբակալել: 1914 թվին նա խմբազը-
րում եր բոլշևիկական «Պրավդա» թերթը: Իմ-
պերիալիստական պատերազմի սկզբին, ցարա-
կան կառավարության կողմից դատապարտվում
ե ցմահ արքայազնի Սիբիրում: Հոկտեմբերյան
հեղափոխությունից հետո ընկ. Կամենևն ընտը-
րվում ե Մոսկվայի Խորհրդի նախագահ, վերապի-
պաշտոն նա տանում ե ներկայումս նույնպես
1922 թվին ընկ. Կամենևնը նշանակվում ե
ԽՍՀՄ-ի և ՌՍՖՍՀ Ժողկոմխորհի նախագահի տե-
ղակալ և Աշխատանքի ու Պաշտպանության Խոր-
հրդի նախագահ: Ընկ. Կամենևնը Ռուսաստանի
կոմունիստական կուսակցության կենտրոնական
կոմիտեյի անդամ ե:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՔԱ- ՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԻՆՉ Ե ԱՆՈՒՄ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՎԵՐԲԵՐԸ ԲԺՇԿՈՒՄ ԵՆՔ: ՆՈՐ ԿՅԱՆՔ ԵՆՔ
ԿԱՌՈՒՅՈՒՄ

Ծանր ժառանգություն մնաց մեզ ցարական
Ռուսաստանից: Պատերազմից առաջ ել Ռուսաս-
տանը հետամնաց և աղքատ յերկիր եր: Կալվա-
ծատերերը և կապիտալիստները քանում եյին
ժողովրդական տնտեսության ամբողջ հյութերն
իրենց համար:

Իսկ 1914 թվի իմպերիալիստական պատե-
րազմից հետո մեր յերկրի տնտեսական զրու-
թյունն ավելի վատացավ: Պատերազմի վրա
հսկայական գումարներ ծախսվեցին: Ցարական
կառավարության կողմից 15 միլիոն մարդիկ
կտրվել եյին տնտեսությունից ու ֆրոնտն եյին
քշվել:

Ռուսաստանը յերկուս ու կես միլիոն սպան-
ված ունեցավ:

Իսկ ինչքան կորան և հաշմանդամ դարձան:
Ինչքան կորուստ ունեցավ մեր յեր-
կիրը քաղաքի և գյուղի քայքայումից:

Քշելով կալվածատերերին և կապիտալիստ-
ներին, աշխատավորները լեռանդուն կերպով
սկսեցին բռնել այն վերքերը, վոր հասցրել եր
պատերազմը ժողովրդական տնտեսության:

Մի քանի տարի անցավ և ահա մենք հնա-
րավորություն ունենք խաղաղ պայմաններում
նվիրելու մեր ուժերը քայքայված տնտեսու-
թյունը վերականգնելու, և բարելավելու բան-
վորների ու գյուղացիների դրությունը: Յեւ
մենք տեսնում ենք, վոր մեր տնտեսությունը
հաստատ կերպով բարձրանում ե և ստեղծվում
ու ամրանում ե նոր աշխատավորական կյանքը:

Այն հողերը, վորոնք առաջ անմշակ եյին՝
այժմ մշակվում են: Այն գործարաններն ու
ֆաբրիկաները, վորոնք չեյին գործում՝ այժմ
աշխատում են: Գյուղերում այժմ կա կտորեղեն,
չիթ, աղ, նավթ և այլն, մինչդեռ մի բանի ժա-
մանակ առաջ այդ ապրանքներից շատ քիչ կա-
յին: Քաղաքներում առատ հաց կա: Բանվորների
աշխատավարձն ավելացել ե: Գյուղացին ել
ներկայումս ավելի լավ ե ապրում քան մի քա-
նի տարի սրանից առաջ: Հողաբաժանության
գործն ավելի լավացել ե: Գործարաններում և

գյուղատնտեսության մեջ նոր մեքենաներ են
մտցվում, նոր դպրոցներ, ելեքարական կայան-
ներ, ջրանցքներ ենք կառուցում, վերանորո-
գում ենք յերկաթուղիներ և այլն: Յեւ ամե-
նագլխավորն այն ե, վոր այդ բոլորն արվում ե
վաճ թե կապիտալիստների և կալվածատերերի՝
այլ՝ աշխատավորների համար: Այն բոլոր փողե-
րը, վորոնք վորպես հարկ վերցվում են գյուղից
և քաղաքից, ծախսվում են գյուղի և քաղաքի
տնտեսությունը բարձրացնելու վրա:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՄՅՈՒՍ ՅԵՐԿՐՆԵՐԸ

Մեր դրությունը դանդաղ կերպով ե լա-
վանում նրա համար, վորովհետեւ մեր յերկրի
տնտեսությունը հիմնապես քայքայված եր և
բացի այդ, արտասահմանի բուրժուազիան դեռ
մինչև այսօր ել արգելք ե հանդիսանում մեր
տնտեսական զարգացման:

Ի հարկե, յեթե մնացած յերկրներումն ել
Խորհրդային իշխանություն լիներ, դրությունը
բոլորովին ուրիշ կերպ կլիներ: Մենք այդ դեպ-
քում անմիջապես ոգնություն կստանայինք
մյուս յերկրների բանվոր դասակարգից, վորոնք
կտային մեզ ամեն տեսակ մեքենաներ, տրակ-
տորներ և այլն: Արտասահմանում այսպիսի մե-

քենաներ շատ կան: Այն ժամանակ մենք մեր տնտեսությունն արագ կերպով առաջ կտանեյինք: Բայց դժբախտաբար առայժմս մյուս յերկրներում իշխանության գլուխն են կանգնել կալվածատերերը և բուրժուաները

Յերկար ժամանակ կապիտալիստական պետությունները չեյին ուզում նույնիսկ մեզ ճանաչել: Իսկ մի քանի պետություններ (Ամերիկա) մինչև այժմ ել չեն ճանաչում խորհրդային իշխանությունը:

Արհաստիմանյան բուժուագիան ձգտում է, վորպեսզի Խորհրդային Իշխանությունը վճարի ցարի վեցրած պարսեքը, յեվ յես սա կալվածատերերին ու կապիտալիստներին հողը, գործաբանները, հանքեր յեվ այլն: Խորհրդային Իշխանությունը հայտարարում է, վոր նա չափ զիջումներ կանի, վորպեսզի հնարավորություն ունենա արագ կերպով վերականգնել մեր տնտեսությունը: Բայց բանվորներն ու գյուղացիները յերբեք նորից յես չեն սա հեղափոխության նվաճումները:

Տեսնելով, վոր խորհրդային Միությունն ամրանում և զարգանում է, մի քանի պետություններ (Ֆրանսիա, Անգլիա, Իտալիա և այլն) մեզ ճանաչեցին:

Նրանք ստիպված եյին ճանաչել մեզ: Խորհրդային Միության և արտասահմանյան պետությունների միջև առևտրական կապի բա-

ցակալությունը շատ վատ է ազդում նաև այդ պետությունների տնտեսությունների վրա: Առաջներում, Ռուսաստանից մեծ քանակությամբ հում նյութ եր ուղարկվում արտասահմանյան գործարանների համար: Արտահանվում եր նույնպես և հաց: Շատ ապրանքներ, վորոնք պատրաստում եյին արտասահմանյան գործարաններ և ծախում Ռուսաստանում, ֆապեյ են առանց ծախվելու: Այդ պատճառով գործարանները կանգ առան: Անգործությունն ավելի ևս աճեց: Մյուս յերկրների բանվորները պահանջում եյին իրենց կառավարություններից վորպեսզի նրանք ճանաչեն խորհրդային իշխանությունը: Յեվ բուրժուական պետությունները ստիպված եյին ճանաչել մեզ:

Բայց, մեզ ճանաչելով, սկսելով մեզ հետ առևտուր անել, այդ յերկրների բուրժուական չհրաժարվեց խորհրդային իշխանությունը վոչնչացնելու իր ծրագրից:

Այդ բան նրանք այժմս չեն կարող անել, նրանց ձեռնառու չէ պատերազմ հայտարարել մեր դեմ և նրանք սպասում են: Սպասում են և ուժեղ թափով պատրաստվում նոր պատերազմի համար:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԽԱՂԱՂԱՍԻ-
ՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հենց վոր Խորհրդային իշխանությունը հաստատվեց, նա գիմեց բոլոր ժողովուրդներին յեվ կառավարություններին՝ առաջարկելով պատերազմին վերջ տալ յեվ ընդհանուր խաղաղություն հաստատել: Ապագայում նույնպես Խորհրդային իշխանությունը շատ անգամներ առաջարկել է խաղաղություն հաստատել: Յեվ, վորպեսզի այդ խաղաղությունը հաստատուն լինի, նա առաջարկել է բոլոր պետություններին՝ կրճատել իրենց բանակները յեվ զաղարեցնել մարդկությունը վոչնչացնելու համար նոր զենքեր պատրաստելու աշխատանքը:

Ավելի լավ է այդ փողերը ծախսել ժողովրդական տնտեսությունն ընդարձակելու, ժողովրդական կրթության վրա: Այսպես է ուղղում և աշխատել և անում Խորհրդային իշխանությունը, վորովհետև նա աշխատավորների իշխանություն է: Բայց բուրժուական պետությունները դրանից հրաժարվեցին և ներկայումս ել հրաժարվում են:

Յերբ խոշոր բուրժուական պետությունները հրաժարվեցին ընդունելուց մեր առաքյալը, բանակը և սպառազինումն կրճատելու առթիվ, մենք մի խորձ ել արինք:

Մենք 1922 թվին, Մոսկվայում, մեր մոտիկ հարևաններին՝ Լեհաստանին, Ռումինիային, Ֆին-

լանդիային, Եստոնիային և Լատվիային կոնֆերենցիայի հրավիրեցինք և առաքյալեցինք ներանց մեզ հետ միասին կրճատել բանակը և սպառազինումը, վորը այնքան թանգ է նստում ժողովրդին:

Ցարական իշխանությունը խաղաղ տարիներում մի միլիոն յոթ յարուր հազար զորք եր պահում: Խորհրդային իշխանությունը կրճատել է արդեն իր բանակը և հասցրել մինչև հինգհարյուր վաթսուն յերկու հազարի: Մենք հայտարարեցինք մեր հարևաններին, վոր պատրաստ ենք ելի կրճատելու մեր բանակը և հասցնելու մինչև յերկու հարյուր հազարի, ի հարկե, յեթե նրանք ել կրճատեն իրենց բանակները:

ՄԵՐ ՀԱՐԵՎԱՆՆԵՐԻ ՄԻՏԻԸ

Մեր բուրժուական հարևանները հրաժարվեցին դրանից:

Ինչպես կարող են նրանք կրճատել իրենց բանակները, յերբ ատամ են կրճատեցնում Խորհրդային իշխանության վրա, յերբ կալվածատերերը և կապիտալիստները հարմար ըտպելի յեն սպասում մեզ վրա հարձակվելու համար:

Լեհաստանը ձգտում է զրավել Ուկրայնան և վերադարձնել լեհական պաներին այն խոշոր կալվածները, վոր նրանք ունեյին Ուկրայնայում:

Ռուսիան գրավել ե Բեսարաբիան և ու-
ժով միացրել իրեն:

Բեսարաբիայի բանվորներն ու գյուղացի-
ները ճնշվում են ռուսական բոյարների (կալ-
վաճատեր բեգեր) լծի տակ: Յեւ, վորպեսզի
Բեսարաբիան իր իշխանության տակ պահի,
Ռուսիան միշտ ավերացնում ե իր բանակը:

Դեռ չխոսենք այն մասին, վոր լեհական
պաներին և ռուսական բոյարներին, ինչպես
նաև բուրժուական ցատոնիային, Ֆինլանդիային,
Հատվիային ենքան ել դուր չի գալիս, վոր իրենց
կողքին կա մի պետութիւն, վորի մեջ բանվոր-
ներն ու գյուղացիները վոչ միայն չեն ճնշվում
այլ իրենք են իրենց կառավարում:

26° վոր ուրեմա վարակի ե:

Այժմ հասկանալի լե, թե ինչո՞ւ մեր հարե-
վանները մերժեցին բանակի սպառազինումը
կրճատելու առաջարկը: Ընդհակառակը, խոշոր
բուրժուական պետութիւնների ոգնութիւնը,
նրանք որե որ ուժեղ կերպով աշխատում են
նոր զենքեր հնարելու, ուժեղացնում են իրենց
բանակները:

Այսպէս, Լեհաստանը, վորը շատ ու շատ
անգամ փոքր ե մեր յերկրից, ունի 350,000
մարդուց բաղկացած բանակ, Ռուսիան 250,000
մարդ, իսկ Ֆրանսիան 700.000 մարդ:

Ամեն մի տաս հազար մարդուն ընկնում ե՝

ԽՍՀՄ . . . 41 զինվոր

Ֆինլանդիա . . . 95 »

Ռուսիա . . . 95 »

Լեհաստան . . . 98 »

Հատվիա . . . 100 »

Ֆրանսիա (առանց

գաղութների) 200 »

Յեթե համեմատելու լինենք մեր բանակը
ուրիշների հետ, յուրաքանչյուր պետութիւն
գրաված յերկրամասի մեծութիւն համաձայն,
ապա կտեսնենք, վոր ամեն մի 1000 բառակուսի
քիլոմետրին ընկնում ե՝

ԽՍՀՄ . . . 27 զինվոր

Ռուսիա . . . 560 »

Լեհաստան . . . 700 »

ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐԻ ՎՏԱՆԳԸ

Հարց ե առաջ գալիս, ինչո՞ւ համար բուր-
ժուական պետութիւններն այսքան մեծ բա-
նակներ են պահում: Ինչո՞ւ համար բոլոր բուր-
ժուական յերկրները արագ կերպով շինում
են նոր ողանաւեր, ռազմանաւեր, գնդացիներ,
թնդանոթներ և այլն: Իհարկե խաղի համար չե
այլ բոլորը:

Բուրժուական պետութիւնները միշտ

իրար միմեք են ծամու՜մ թալանածները իրար մեջ բաժանելու և թույլ ժողովուրդների վրա իշխելու համար:

Հիմա յեւ ամբողջ աշխարհում այնպիսի գրուքուն եւ վոր ամեն բոլոր կառուց եւ բռնկվել նոր պատերազմ ավելի մեծ ուժով յեւ պարսկերէով, բան նախկին պատերազմները:

Ապագա պատերազմն իր կատաղությամբ, անխղճությամբ և քայքայող ազդեցությամբ, ավելի մեծ եւ լինելու, քան մինչև այժմ յեղած պատերազմները: Այժմ հնարված են ելեքորական թնդանոթներ, վորոնք կրակում են մի քանի հարյուր վերստի վրա: Ողանավերն ունեն գնդացիներ, վորոնցով մի ողաչու կարող եւ կռուվարել և կրակել մի անգամից 30 գնդացիներ: Կան ողանավներ, վորոնք թռչում են և կռուվարվում առանց մարդկանց, ռադիոյի ոգնությամբ: Ապագա պատերազմում ողանավերը թռչելու յեն խմբերով և ռմբակոծելու յեն քաղաքներ և ռազմադաշտեր: Դեռ ներկայումս Ֆրանսիան ունի վեց հազարից ավելի ինքնաթիռներ, Անգլիան՝ մինչև չորս հազար, Լեհաստան և Ռումինիան միասին՝ մոտ ութ հարյուր ինքնաթիռ ունեն: Առանձին նշանակութիւն ունեն, ապագա պատերազմում, ռազմական զազեր: Այդ զազերը բաց թողնելով կամ ողանավից

զազով լցված բոմբեր ձգելով, կարելի յե մեծ տարածութիւն վրա թռնավորել և մեռցնել ամեն մի կենդանութիւն:

Հասկանալի յե, թե ինչ լուրջ վտանգ եւ սպառնում մեր Հանրապետութիւն. վորին բոլոր բուրժուական յերկրներն ատում են և հարմար առիթի յեն սպասում, վորպեսզի տապալեն Սորհրդային իշխանութիւնը:

Ահա այս վստահի մասին մենք պե՛տ եւ մըտապե՛ս իրենց:

Հիշի՛ր պատերազմի մասին: Յերե խաղաղութիւն եւ ուզում, պատրաստ յեղի՛ր յե՛ս մղելու բռնամուկ:

Յեթե մեր թշնամիներն իմանան, վոր Սորհրդային իշխանութիւն պաշտպանութիւն համար գոյութիւն ունի ուժեղ, ամուր կարմիր բանակ, ապա նրանք կզգուշանան նորից մեզ վրա հարձակվելու: Չե՛ վոր, նրանք հիշում են այն դասը, վոր արդեն ստացել են կարմիր բանակից:

Բայց յեթե կարմիր բանակը թուլանա, ապա դրանից անմիջապես կոգտվեն մեր արտասահմանյան բուրժուազիան և կալվածատերերը՝ նոր փորձեր կանեն Սորհրդային իշխանութիւնը տապալելու և բանվորներից ու գյուղացիներից գործարաններ ու հողը յեա խլելու համար:

Ինչպե՛ս ուժեղ լինի կարմիր բանակը, այնքան ավելի քիչ կլինի նոր պատերազմի վստահը, այնքան

հաստատուն կլինի խաղաղությունը: Ինչքան ամուր
լինի Կարմիր բանակը, այնքան հանգիստ կերպով
բանվորներն ու գյուղացիները կաշխատեն նրա
պաշտպանության հակ յեզ կվերականգնեն մեր ժո-
ղովրդական հաստությունը յեզ կբարելավեն իրենց
գյուղությունը:

Խորհրդային իշխանութիւնն աւելն միջոց
ձեռք ե առնում, վորպեսզի մեզ մոտ ուժեղ
բանակ լինի, վորը կարողանա թշնամուն լավ
պատասխան տալ:

ԱՎԻՈՔԻՄ

Ամեն մի կարմիր բանակային պետք ե ոգ-
նի, վոր ամբառա մեր բանակը: Նա պետք ե ճիշտ
և բարեխիղճ կերպով կատարի իր հրամանա-
տարի բոլոր կարգադրութիւնները, ուշադիր և
լավ սովորի և կարգապահ լինի: Պետք ե սովո-
րել հիմա, խաղաղ ժամանակ: Պատերազմի ժա-
մանակ ուշ կլինի սովորելու համար: Թշնամին
քեզ կսպանե, յեթե դու չկարողանաս պաշտպան-
վել: Այսօր պետք ե պատրաստ լինել թշնամուն
յետ տալու համար: Այդ դեպքում վոչ մի թշնա-
մի սարսափելի չե մեզ համար:

Ապագա պատերազմում առանձին դեր են
խաղալու ոգային նավատորմը և զանազան քի-
միական միջոցներ՝ թունավոր գազեր: Յեզ վոր-
պեսզի լծի տակ չընկնենք, մեզ անհրաժեշտ ե
ուժեղացնել մեր տեխնիկան, ունենալ մեր հզոր
ողային նավատորմը, ունենալ մեր քիմիական ար-
դյունաբերութիւնը:

Մենք պետք ե լավ պատրաստված լինենք:
Յերբ մեզ վրա հարձակվեն, այն ժամանակ ուշ

կլինի կառուցել ողանավեր, թնդանոթներ, ձեռքերել գազեր:

Դրա համար ել այժմ հատուկ ուշադրություն ե դարձվում ամուր ողային նավատորմ և ռազմա-քիմիական արդյունաբերություն ըստեղծելու վրա:

Հաշվի առնելով ողային նավատորմի և քիմիական արդյունաբերության կարևորությունը պատերազմում և խաղաղ ժամանակ, մեր Միության աշխատավորները կազմեցին հատուկ ընկերություն, վորը կոչվում ԽՍՀՄ-ի ողային և քիմիական պաշտպանության ու արդյունաբերության բարեկամների ընկերություն (Սվիտ-ֆրիմ):

Սյգ քնկերության նպատակն է սեղծել ուժեղ ողային նավատորմ չեվ ֆիմիական արդյունաբերություն:

Ողային նավատորմը կարեվոր ճշանակություն ունի վոչ միայն պատերազմի ալ նաեվ խաղաղ ժամանակ:

Այժմ ել ողային նավատորմը լայն կերպով ոգտագործվում է ճանապարհորդներ, փոստը, թերթեր, բեռներ փոխադրելու համար: Լավ ողանավերը կարող են մի ժամում անցնել 300 վերստ: Նույնիսկ կան ողանավեր, վորոնք անցնում են մի ժամում 500 վերստ:

Ողային նավատորմը ոգագործվում է նույնպես գյուղատնտեսության կարիքների համար:

Ողաչունները բարձրից լուսանկարում են տեղանքը պլաններ կազմելու համար, նախագգուշացնում են անտառների հրդեհի մասին, վերեվից գազեր են սրսկում միջատներից փասված դաշտերին, այգիներին:

Պատերազմի ժամանակ այդ նույն ողանավերը, մի քիչ փոխվելով, կարող են ոգտագործել ռազմական նպատակների համար՝ դիտել հակառակորդին, հետախուզել, շտապ տեղեկություններ բերել, բոմբեր ձգել հակառակորդի տեղավորված վայրերում և նրա պահեստների վրա, վերևից կրակել թշնամու վրա և այլն:

Այսպիսով, Միության բանվորներն ու գյուղացիները, զարգացնելով իրենց ողային նավատորմը խաղաղ նպատակների համար, միաժամանակ ոժանդակում են կարմիր բանակի ուժեղացման:

Մեր Միության աշխատավորությունը մեծ ուշադրություն է դարձնում մեր քիմիական արդյունաբերության վրա, վորպեսզի իրեն պաշտպանի թշնամու մի ուրիշ գենքից — քիմիական գազերից:

Դեռ անցյալ պատերազմում գերմանացիները լայն չափերով գործ եյին ածում թունավոր գազեր:

Մարտական գազերը զանազան են լինում: Կան այնպիսիներ, վորոնք անմիջական և տանջալից մահ են պատճառում, կան այնպիսիներ, վորոնք շնչարգելութիւն են պատճառում, անվերջ քուն են առաջ բերում: Կան գազեր, վորոնք կուրացնում են, ուժեղ այրվածք են առաջացնում: Այժմ հնարվում են նոր գազեր և նոր միջոցներ են փնտռում թշնամուն գազերով հաղթելու համար:

Պատերազմի ժամանակ ամբողջ փաղափներ, գլուղներ կարող են գազային հարձակման յենթարկվել: Նույնիսկ ճակատից հեռու գտնվող փաղափների յեզ գլուղների վրա ոգանավերը կարող են հարձակվել յեզ գազերով լցած բոմբեր ձգել: Յեզ գազից բազմակազմվելի դժվար է ֆան գնդակից յեզ բնդանոթի ոռումբից:

Վորպեսզի գազերից պաշտպանվելու միջոցներ գտնվի (հակագազեր) և հնարավոր լինի թըշնամու գազին պատասխանել նույնպէս գազով, անհրաժեշտ է զարգացնել և ուժեղացնել մեր քիմիական արդյունաբերութիւնը: Յեզ, ճիշտ այնպէս, ինչպէս ողային նավատորմը, գազերը, քիմիական առարկաները կարող են հարմարեցրվել վոչ միայն ռազմական գործին, այլ նաև խաղաղ աշխատանքի համար:

Քիմիական միջոցները, գազերը լայն կերպով ոգստգործում են ներկեր, զանազան դեղորայք, բը-

թուներ պատրաստելու համար: Յեզ այս բոլորը շատ անհրաժեշտ են մեր յեկրի արդյունաբերութիւնը յեզ գլուղասնեսութիւնը զարգացնելու համար:

Միևնույն առարկայից կարելի յէ ստանալ զանազան նյութեր: Այսպէս որինակ քարածուխից կարելի յէ ստանալ կուպր, իսկ կպրից ըստացվում են այնպէսի նյութեր, վորոնցից պատրաստվում են ներկեր, բոնկվող նյութեր, դեղեր, գազեր: Զանազան գազեր և քիմիական նյութեր կարելի յէ լայն կերպով գործածել գլուղատեսութիւն մեջ վնասատուների դեմ պայքարելու և հողը պարարտացնելու համար:

Ահա թէ ինչո՞ւ, ներկայումս զարգացնելով մեր քիմիական արդյունաբերութիւնը, վորը պատրաստելու յէ ներկեր, դեղեր թթվուաներ, խաղաղ նպատակի համար գազեր, մենք միաժամանակ ուժեղացնում ենք կարմիր բանակը:

Սա պետք է հասկանա ամեն մի կարմիր բանակային և ամեն կերպ պետք է ոգնի Ավիոքիմին, վորպեսզի ինչպէս վոր պետք է ուժեղանա մեզ մոտ քիմիական արդյունաբերութիւնը և ողային նավատորմը: Ամեն մի կարմիր բանակային պետք է լինի Ավիոքիմի գործունյա անդամ:

Խորհրդային իշխանութիւնը խաղաղութիւն է ուղում: Խորհրդային իշխանութիւնն ամեն բան անում է վորպեսզի պատերազմից խուսա-

փի, բայց, յեթե կալվածատերերն ու կապիտա-
լիստները նորից մեզ ստիպեն կռվելու, ապա
բանվորներն ու գյուղացիներն անխորտակելի պա-
տի պես կկանգնեն պաշտպանելու իրենց բան-
վորագյուղացիական իշխանությունը: Յեւ աշ-
խատանքի ու կապիտալի մեջ մղվող այդ վճռա-
կան կռվում՝ մեզ կոգնեն մնացած յերկիրների
աշխատավորները:

ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Սյն բոլոր յերկրներում, վոբեղ սիրապետում են
կապիտալիստները, բանվորներ համառ պայքար են
մղում իրենց նենգների դեմ:

Բանվորներն այնտեղ սարսափելի պայման-
ներում են ապրում ստանալով կոպեկներ: Իսկ
կապիտալիստները ուռցնում են իրենց զրպան-
ները: Յերբ բանվորները գործադուլ են անում—,
կամ բողոքում բռնության դեմ, ապա գործա-
րանատերերը, վոստիկանության, ժանդարմների
ոգնությամբ, դաժան կերպով, վրեժ են հանում
նրանցից: Բուրժուական յերկիրների բոլոր բան-
դերը լցված են բանվորներով ու գյուղացիներ-
ով:

Բայց նրանք զենքերը չեն ձգում: Բանվոր
դասակարգը համառ պայքար է մղում կապի-
տալիստական դասակարգի դեմ: Աշխատավորները
հիացմունքով և հույսով են նայում թորհրդային

հանրապետութիւն վրա, վորպէս ամբողջ աշխարհի ճնշվածների հենարանի և պաշտպանի: Մեր որինակը վոգևորում է մնացած յերկրների աշխատավորներին՝ իրանց յերկրում նույնպէս բանվորագլուղացիական իշխանութիւն հաստատելու համար մղած պայքարում:

Մյուս յերկրների բանվորները մեզ ահագին յեղբայրական ոգնութիւն են հասցրել:

Այսպէս, յերբ լեհական պաները մեզ պատկերազմ հայտարարեցին, անգլիացի, ֆրանսիացի, Չեխո-Սլովակիայի և Լեհաստանի բանվորները խանգարեցին Ֆրանսիային զենք ու պատրոններ ուղարկելու Լեհաստան:

1921 թվի սովի ժամանակ բոլոր յերկրների բանվորներն, իրենց փայից հանելով, մեզ հաց և զեղորայք ուղարկեցին:

Ամենախոշոր կապիտալիստական յերկրի՝ Անգլիայի բանվորները ստիպեցին իրենց կառավարութիւն մեզ ճանաչել:

Մեր Միութիւն աշխատավորները, իրենց կողմից, բուրժուական յերկրների աշխատավորներին ոգնում են կապիտալիստների դեմ նրանց մղած կռիւմ:

Ամբողջ աշխարհի աշխատավորների շահը մեկ է: Նրանց թշնամին ել մեկ է՝ կապիտալիստը, կալվածատերերը:

ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱՅԻՈՆԱԼԸ

Ամեն մի յերկրում բուրժուազիայի դեմ միասնական պայքար մղելու համար, առաջավոր բանվորները մտնում են կոմունիստական կուսակցութիւնների մեջ, վորոնցից ամեն մեկն ունի տասնյակ և հայրուր հազարավոր բանվոր անդամներ:

Բոլոր յերկրների բանվորների կապիտալիզմի դեմ մղած պայքարը միացներու համար, 1919 թվին, ընկ. Լենինի անմիջական ղեկավարութիւնը, կազմակերպվեց բանվորների միջազգային միութիւն՝ Կոմունիստական Ինտերնացիոնալը:

Այդ ըստ հաշիվի 3-րդ Ինտերնացիոնալն է: Առաջին Ինտերնացիոնալը հիմնվեց մեծ հեղափոխականներ և բանվոր դասակարգի ուսուցիչներ Կարլ Մարքսի և Ֆրիդրիխ Ենգելսի կողմից 1864 թվին: Առաջին Ինտերնացիոնալը քայքայվեց 1876 թ.: 13 տարուց հետո, 1889 թվին, Փարիզում գումարված բանվորական կուսակցութիւնների համագումարը կազմակերպեց Յերկրորդ Ինտերնացիոնալը: Այդ համագումարն ել հաստատեց բանվորների միջազգային որը՝ մայիսի 1-ը: Սակայն աստիճանաբար 2-րդ Ինտերնացիոնալի գլխին կանգնեցին սոցիալ-համաձայնողականները, վորոնք սկսեցին դավաճանել

բանվոր դասակարգի շահերին: Նրանց կատարած գործը տարբերվում էր նրանց ասած խոսքից: Իմպերիալիստական պատերազմի ժամանակ Յերկ-րորդ Խոտերնացիոնալի առաջնորդները կոչ են անում բանվորներին վոչ թե պայքարել իրենց յերկրի բուրժուաների դեմ, այլ ոգնել նրանց: Ներկայումս նույնպես նրանք ծառայություն են անում կապիտալիստներին ու կալվածատերերին և նրանց պաշտպանում են:

Այս դավաճաններից տարբերվելու և բան-վորներին ու գյուղացիներին կապիտալիստների դեմ պայքարի առաջնորդելու համար, ընկ. Լե-նինը 1919 թ. կազմակերպեց յերրորդ Խոտեր-նացիոնալ:

Ներկայումս Կոմունիստական Խոտերնացիո-նալն արդեն իր շարքում ունի մի քանի միլիոն բանվորներ: Ամեն տարի բոլոր յերկրների կո-մունիստական կուսակուլթյուններն իրենց պատ-գամավորներն են ուղարկում Մասկվա Կոմու-նիստական Խոտերնացիոնալի Կոնգրեսին (համա-գումարին): Այդ կոնգրեսներում բոլոր յերկրնե-րի առաջավոր բանվորների պատգամավորները, ըննության են առնում կապիտալիստների դեմ մղվելիք պայքարի ծրագիրը: Կոնգրեսն ընտրում է Կոմունիստական Խոտերնացիոնալի Գործադիր կոմիտե, վորը, կոնգրեսների միջև յեղած ժա-

մանակաշրջանում, ղեկավարում է բոլոր յերկր-ների Կոմունիստական կուսակցությունների մը-ղած պայքարը: Գործադիր կոմիտեի Նախագահն է ընկ. Զինովկը: Ընկ. Զինովկը հին կուսակցա-կան է և ընկ. Լենինի մոտիկ աշակերտ:

Գ. Ո. ԶԻՆՈՎԵՎ

Ընկ. Զինովկը ծնվել է 1888 թվին Խերսո-նըսկի նահանգում: 1901 թվին մտնում է կուսակ-

ցության մեջ: 1903 թվից, ընկ. Լենինի ղեկավարութեամբ, գործոն կերպով աշխատում է կազմակերպել բոլշևիկների կուսակցություն: 1907 թվից կուսակցությունը միշտ նրան ընտրում է կենտրոնական կոմիտեի անդամ: Փետրվարյան հեղափոխությունից հետո ընկ. Ջինովկը ընտրվում է Լենինգրադի Խորհրդի նախագահ, վորպեսի պաշտոնում նա գտնվում է մինչև այժմ: Սկսած Կոմինտերնի 1-ին կոնգրեսից ընկ. Ջինովկը Կոմինտերնի Գործկոմի նախագահն է:

Պ Ր Ո Ֆ Ի Ն Տ Ե Ր Ն

Կոմունիստական Խնտերնացիոնալի հետ միասին աշխատում են նաև յերկու միջազգային բանավորական կազմակերպություններ. արձմիրությունների կարմիր Խնտերնացիոնալ — Պրոֆինտերն և յերիտասարդության Կոմունիստական Խնտերնացիոնալ (KIM ԿԻՄ):

Պրոֆինտերնը իր մեջ է միացնում բոլոր յերկիրների հեղափոխական միություններին: Պրոֆինտերնի ամենախոշոր բանավորական կազմակերպությունն է հանդիսանում արհեստակցական Միությունների Համամիութենական Խորհուրդը (ВЦПС) վորը ունի մինչև 6 միլիոն անդամներ:

Յ Ե Ր Ի Տ Ա Ս Ա Ր Դ Ո Ւ Թ Յ Ա Ն Կ Ո Մ Ո Ւ Ն Ի Մ Տ Ա Կ Ա Ն Ի Ն Տ Ե Ր Ն Ա Յ Ի Ո Ն Ա Ն

Յերիտասարդության Կոմունիստական Խնտերնացիոնալը (ԿԻՄ) միացնում է բոլոր յերկիրների Կոմունիստական յերիտասարդական միությունները: Նրա մեջ մտնում է մեր Լենինյան Կոմունիստական յերիտասարդական միությունը՝ վոր ունի մեկ ու կես միլիոնի հասնող անդամներ: Կազմակերպելով բանավորագլուղացիական յերիտասարդության, ԿԻՄը Կոմինտերնի հետ համերաշխ է աշխատում, պատրաստելով աշխատավորների շահերին նվիրված մարտիկների նոր սերունդ:

Պրոֆինտերնի և յերիտասարդության Կոմինտերնի Գործադիր Կոմիտեները գտնվում են Մոսկվայում:

Մ Ի Զ Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն Գ Յ Ո Ւ Ղ Ա Յ Ի Ա Կ Ա Ն Խ Ո Ր Հ Ո Ւ Ր Գ

Բոլոր յերկրներում աշխատավոր գլուղացիներն ոգնության են գնում հեղափոխական բանավորներին:

Հեղափոխական աշխատավոր գլուղացիության միացնելու և կալվածատերերի ու բուրժուաների դեմ նրա մղած պայքարը ղեկավարելու համար, 1923 թվին հրավիրվեց ամբողջ աշ-

խարհի գյուղացիական միությունների պատշա-
մաժողների համագումարը, վորն ընտրեց միջա-
գգային գյուղացիական խորհուրդ:

Միջազգային գյուղացիական խորհուրդն իր
գլխավոր նպատակն է դրել գյուղացիներին սեր-
տորեն կապել պրոլետարիատի հետ և միասին
պայքար մղել ամբողջ աշխարհում խորհրդային
իշխանություն հաստատելու համար:

Տարեց տարի աճում և ավելանում են կո-
մունիստական կուսակցությունների շարքերը:
Աճում և ամրանում է աշխարհի բոլոր յերկրնե-
րում գյուղացիության և բանվորության միու-
թյունը: Յեվ վոչ մի բանդ, աքսոր ու բռնու-
թյուն չեն կոտրելու համաշխարհային բանվորա-
կան շարժման ուժը: Չե՞ վոր իրենք կապիտա-
լիստներն ու կալվածատերերը, ճնշելով բանվոր-
ներին ու գյուղացիներին, նրանց մղում են դե-
պի պայքարը, դեպի աստատմություն և դեպի
հեղափոխություն:

«Պրոլետարներ բոլոր յերկրների, միացե՛ք»
լոզունգի տակ, բանվորագյուղացիական սոցիա-
լիստական հեղափոխության զրոշակի տակ, ամ-
բողջ աշխարհի բանվորները, միացած աշխա-
տավոր գյուղացիներին, պատրաստվում և ամ-
րայնում են իրենց շարքերը, վորպեսզի վճռական

կռվի դուրս գան կապիտալի դեմ, վորպեսզի ի-
րենց յերկրում և ամբողջ աշխարհում հաստա-
տեն բանվորագյուղացիական խորհրդային իշխա-
նություն:

ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՅԵՎ ԱՌԱՎԵ- ԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱ- ԿԱՅԻՆԻ ՀԱՄԱՐ

Աշխարհի վոչ մի յերկրում իշխանութիւնն աշխարհի հոգս չի տանում զինվորական ծառայութեան կանչվածները մասին, ինչպէս խորհրդային իշխանութիւնը, վորովհետեւ սա իրանց՝ բանվորների և գյուղացիների իշխանութիւնն է։ Խորհրդային իշխանութիւնն ամեն բան անում է, ինչ վոր հնարավոր է մեր աղքատ դրութիւնը նկատի ունենալով, վորպեսզի ապահովի Կարմիր բանակայիններին և նրա տնտեսութիւնը։ Խորհրդային իշխանութիւնն առանձին ուշադրութիւն է դարձնում այն Կարմիր բանակայինների ընտանիքներին, վորոնց մեջ չի մնում աշխատող ձեռք։

ԽՍՀՄ Կենսագործկոմը 1924 թ. հոկտեմբերի 29-ին հաստատել է Կարմիր բանակայիններին և նրանց ընտանիքներին արտոնութիւններ տալու որոշումը։

ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐԱԿԱՆ ՀՈ- ՂՈԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ծառայութեան ամբողջ ընթացքում քանի դեռ Կարմիր բանակայինը ծառայում է Կարմիր բանակում, նրա փայ հողը մնում է իրեն և իր ընտանիքին։ Տունը բաժանելու դեպքում նա իր փայը ստանում է։ Կարմիր բանակայինն իրավունք ունի իր հողի մի մասը կամ ամբողջ հողը արենդով տալ։

Կարմիր բանակայինների ընտանիքներին ամեն տեսակի ոգնութիւն է ցույց տրվում. տրվում է սերմացու առաջին հերթին կամ արտոնյալ պայմաններով, վարձատու կետերից գյուղատնտեսական գործիքներ և մեքենաներ են բաց թողնվում ձրի, կամ արտոնյալ պայմաններով. առաջին հերթին 25-ից մինչև 75 տոկոս զեղչով բաց են թողնում փայտեղեն։ Բաց են թողնում առաջին հերթին, արտոնյալ պայմաններով և ապառիկ՝ կենդանի և մեռյալ գործիքներ, ձրի անասնաբուժական ոգնութիւն հասցնում, հողաշինարարութեան աշխատանքների համար վճարումներ կատարելիս և շատ ուրիշ դեպքերում արտոնութիւններ են վերապահում։

ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՏՈՒՐՔԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Կարմիր բանակայիններն ազատվում են պետական յեկամտա-ստացվածքային տուրքից։

Կարմիր բանակայինները ծննդյան և մահ-վան վկայական ստանալիս մարկի փող չեն տա-լիս:

Յեթե Կարմիր բանակայինի ընտանիքը միջ-նորդում ե փնտրել իր Կարմիր բանակային վոր-դուն կամ բարեկամին՝ նույնպես մարկի փող չպիտի տա:

Յեթե Կարմիր բանակայինը կամ նրա ըն-տանիքը դիմում ե տալիս միասնական գյու-ղատնտեսական հարկի մասին, ապա այդ դեպ-քում նույնպես մարկի փող չի տալիս:

Կարմիր բանակայիններն ազատվում են վորսորդական հավաքույթից: Նրանք տուրք չեն տալիս քաղաքում գտնվող իրենց շենքերի հա-մար, յեթե այդ շենքը զբաղեցնում ե Կարմիր բանակայինի ընտանիքը և ուրիշների վարձու չի տալիս:

Կարմիր բանակայինը ազատվում ե քաղա-քում գտնվող արդյունաբերական այգիների և պարտեզների համար տուրք վճարելուց, յեթե նրանք մշակվում են իր ընտանիքի կողմից, ա-ռանց վարձու աշխատավորի և յեթե այդ այգին կամ պարտեզը 120 քառակուսի սաժենից ա-վել չե:

ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱ-ԿԱՆ ՀՍՐԿԻ ՄԱՍԻՆ

Կարմիր բանակայինների ընտանիքները հե-տևյալ արտոնություններն ունեն:

Կարմիր բանակում և միլիցիայում ծառա-յող բոլոր մարդիկ, համարվում են տան մեջ ու-տող բերան, յերբ գրում են նրանց ընտանիքնե-րի ուտող բերաններին՝ տուրքը հաշվելու համար:

Կուրսանտներ և Կարմիր բանակի ու նա-վատորմի շարքային կազմի ծառայողներից ամեն մեկը համարվում ե վորպես յերկու ուտող բե-րան, իսկ կրտսեր հրամկազմից ամեն մեկը հաշվում ե յերեք ուտող բերան:

Այն տնտեսությունները, վորոնցից իսկա-կան զինվորական ծառայության մեջ մարդիկ կան և վորոնք ունեն աշխատող տղամարդ, ա-զատվում են գյուղատնտեսական տուրքի և տե-ղական հավելյալ տուրքերի կեսից:

Այդ նույն տնտեսությունները, վորոնք աշ-խատող ձեռք ունեն և տիրապետում են միայն $1\frac{1}{2}$ կամ ավելի պակաս դեսյատին տարածու-թյուն, ազատվում են գյուղատնտեսական հար-կի $\frac{2}{3}$ -ից:

Կարմիր բանակայինների այն տնտեսու-թյուններ, վորոնք չունեն աշխատող տղամար-

դիկ, ամբողջապես ազատվում են տուրքից, յեթե նրանց տիրապետած հողը կամ անասունների քանակը վորոշված նորմայից շատ չեն:

ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ ԱՐՏՈՆՈՒՅՅՈՒՆՆԵՐ

Բնակարանի վարձի համար կնքված պայմանագրի ժամանակը լրանալիս, յերբ նոր պայմանագիր ե կնքվում, հին պայմանագիրը մնում ե իր ուժի մեջ, յեթե վարձվորը Կարմիր բանակայինի ընտանիք ե: Կարմիր բանակայինների ընտանիքները դուրս չեն արվում իրեն գրաված բնակարանից, յեթե նույն իսկ նրանք ապրելիս լինեն կոմունաների տներում: Դուրս անել հնարավոր ե միայն դատարանի միջոցով, յեթե շենքը փչացնում են կամ յեթե հրաժարվում են վճարել բնակարանի վարձը: Բնակարանային վարձի վերաբերմամբ Կարմիր բանակայինի ընտանիքի անդամները հավասարվում են նվազագույն վարձատրություն ունեցող բանվորներին և ծառայողներին: Այն բանվորները և գյուղացիները, վորոնք մտնում են ռազմական դպրոցներ, իրենց գործող դաման օրից հաշված 3 ամսվա ընթացքում պահում են իրենց զբաղեցրած բնակարանը: Նրանց ընտանիքներն իրավունք ունեն ոգտվելու բնակարանից ընդհանուր հիմունքներով,

վարձ վճարելով նվազագույն ռոճիկ ստացող բանվորի և ծառայողի նորմայով:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՎՈՐՈՒՅՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Կարմիր բանակայինների ընտանիքների անդամները և նրանց վորբերն առաջին հերթին են ընդունվում դպրոցներում, մանկատներում, մանկապարտեզներում և ժողովրդական կրթության մյուս հիմնարկներն ու ազատվում են վճարից: Կարմիր բանակայինները պարապմունքներից ազատ ժամերին կարող են հաճախել բանվորական ֆակուլտետները և ուրիշ դպրոցներ՝ նույնպես ձրի:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒՅՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Հիվանդ և վիրավոր Կարմիր բանակայիններն ոգտվում են ձրի բժշկական ոգնությունից: Կարմիր բանակայինների ընտանիքների հիվանդ անդամներն իրավունք ունեն տեղավորվելու հիվանդանոցներում առաջին հերթին և իրավունք ունեն նույնպես ոգտվելու բժշկական ոգնությունից, վորպես ապահովագրվածների ընտանիքներ:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՆՊԱՍՏ

Կարմիր բանակայինների մինչև 16 տարեկան անչափաճատ վորդիներ, ինչպես նաև ամ-

բողջապես վորք քույրեր և յեղբայրներ, աշխատանքի անընդունակ կամ ինչև 8 տարեկան վորդի ունեցող կինը՝ իրավունք ունեն փոխադարձ ոգնության կոմիտեից ոգնություն ստանալու նաև աշխատանքի անընդունակ հայրն ու մայրը, յեթե ընտանիքում ուլիշ աշխատող չկա: Նոր որենքով նպաստ ե սահմանվում կարմիր բանակայիններին և նրանց ընտանիքներին, բժշկվելու և ծանր հիվանդությունից հետո՝ առողջությունը վերականգնելու, վիրավորվելու, ինչպես նաև ստացվածքի անհրաժեշտ մասը վերականգնելու, և չապահովագրված ընտանիքների մեջ պատահող մեռելներ թաղելու դեպքերում:

ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ՀԱՆՑԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ

Խորհրդային իշխանությունը շատ խիստ պատժում է այն զինվորականներին, վորոնք խախտում են զինվորական կարգապահությունը յեվ ռազմական ծառայության կանոնները, վորովհետեվ այդ կարմիր բանակի ուժը պակասեցնում է յեվ մեծ վնաս է հասցնում բանվորների յեվ գյուղացիների շահերին:

Զինվորական հանցանքներն են՝

ԴԱՍԱԼՔՈՒԹՅՈՒՆ

Դասալիքը բանվորագյուղացիական պետություն թյան ամենաչարամիտ և վտանգավոր թշնամին է: Զներկայանալով կարմիր բանակին կամ փախչելով նրանից, նա դրանով թուլացնում է կարմիր բանակը և ոգնում կալվածատերերին ու գործադանատերերին՝ նոր հարձակում գործելու մեղվոր:

Դասալիքը մեր քեցամիների՝ կալվածատերերի յեվ գործադանատերերի ոգնականն է:

Խորհրդային իշխանությունն անխնա կեր-

պով կռվում ե գասալիքներ ղեմ և պատերազմի ժամանակ նրանց գնդակահարում ե և ստացվածքը գրավում։ Պատերազմական պայմաններում փախչելով բանակի շարքերից, գասալիքները ստոր կերպով թշնամուն են դավաճանում մնացած կարմիր բանակայիներին և հրամանատարներին և կարող են ամբողջ զորամասը կործանման հասցնել։

Դասալիքն ղեմ պայքարելու համար, խորհրդային իշխանությունը հետևյալ պահիծներն ե սահմանել։

Չինվորական ծառայություն չներկայանալ զինակոչի ժամանակ, կամ թե չե իրան վնասելով խաբեբայությունը զինվորական ծառայությունից խուսափել (խուլ, համր, կույր ձևացրեն) պատժվում ե մինչև 3 տարվա ազատազրկումով։ Կարող ե նույնպես գրավվել ունեցվածքը։

Սա խաղաղ ժամանակ, իսկ պատերազմի ժամանակ կամ մարտական պայմաններում ալգպիսի հանցանք մահվամբ ե պատժվում։

Զորամասից ինքնակամ բացակայելու համար, յեթե բացակայությունը շարունակվում ե 6 օրից պակաս և յեթե բացակայողը ինքնակամ ներկայանում ե, նա պատժվում ե կարգապահական կանոնադրքի համաձայն։

6 օրից ավել զորամասից ինքնակամ բացակայելու, փախչելու, արձակուրդից կամ գործուղումից չվերադառնալու դեպքերում, զինվորականը պատժվում ե մինչև 3 տարվա բանտարկությունը և ստացվածքի մի մասը կամ ամբողջը գրավվում ե։

Պատերազմի ժամանակ կամ մարտական պայմաններում փախչելու դեպքում կարմիր բանակայինը մահվան պատիժ, կամ վոչ պակաս 3 տարվա ազատազրկման ե յենթարկում ե գրավվում ե ամբողջ ունեցվածքը։

Իսկ հրամատարներն ու կոմիսարները պատրվում են վերոհիշյալ ձևով թե պատերազմի և թե խաղաղ ժամանակ։

Դասալիքին հովանավորողը կամ թագցնողը պատժվում ե դարձյալ ինչպես դասալիքը։

Հասկանալի չե, վոր դասալիքների ընտանիքները զրկվում են այն բոլոր արտոնություններից, վորոնցից նրանք ոգտվում եյին առաջ։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԳՈՂԱՅՈՒՄԸ ՅԵՎ ՎԱՃԱՌՈՒՄԸ

Չինվորականին տրված պետական հագուստեղենը վաճառելու, դիտավորյալ փչացնելու, կամ անխնամ թողնելու համար, զինվորականը պատժվում ե մինչև մի տարի ազատազրկ-

կումով: Ստացած գները, ձին ծախելու համար պատժվում ե վոչ պակաս մի տարի:

Պատերազմի ժամանակ այս հանցանքները պատժվում են վոչ պակաս քան 3 տարվա ազատազրկումով և նույն իսկ մահվամբ:

Նրանք, վորոնք գնում են զինվորականից գներ, զինվորական հագուստեղեն և այլն, պատժվում են վորպես մեղսակիցներ:

ՊԵՏԻ ՀՐԱՄԱՆ ՁԿՍԱՐԵԼ

Ծառայության վերաբերյալ պետի տված հրամանը չկատարելու համար զինվորականը պատժվում ե վոչ պակաս մի տարվա ազատազրկումով, խիստ պայմաններում:

Այդ նույն հանցանքը յեթե կատարվի մարտական պայմաններում, պատժվում ե վոչ պակաս 3 տարվա ազատազրկումով կամ մահվան պատժով:

Ծառայության վերաբերյալ տրված հրամանը կատարելու համար զինվորականը ցույց տալու դեպքում, հանցավորը պատժվում ե մահվամբ կամ ազատազրկումով, խիստ պայմաններում:

ՊԵՏԻՆ ԿԱՄ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆԻՆ ՎԻՐԱՎՈՐԵԼ ԿԱՄ ՆՐԱՆՑ ՎՐԱ ՈՒԺ ԳՈՐԾ ԴՆԵԼ

Իր ծառայության պարտականությունը կատարելիս պետին վիրավորել խոսքերով, պատժվում ե վոչ պակաս 6 ամսվա ազատազրկումով: Յեթե վիրավորանքը հասցրված ե ուժով — հանցավորը պատժվում ե վոչ պակաս մի տարվա ազատազրկումով: Նույնպես պատժվում ե պետը, յեթե նա վիրավորում ե կարմիր բանակայինին խոսքով կամ ուժով:

ՊԱՀԱԿԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԻ ԽԱՆՏՈՒՄԸ

Պահակային ծառայության կանոնները և ի հավելում դրանց հրատարակված հրամաններն ու կարգադրությունները խախտելու համար, զինվորականները պատժվում են մինչև մի տարի ազատազրկումով կամ համաձայն կարգապահական կանոնադրքի, յեթե այդ խախտումը վտանգավոր հետևանքներ չի ունեցել:

Յեթե այդ խախտումը տեղի յե ունեցել բանտարկյալների, դրամարկղների, գներքերի, հրաձրգային գործիքների, բռնկվող նյութերի պահեստների կամ առանձին պետական և ռազմական նշանակութուն ունեցող պահեստների

պոստերում, ապա հանցավորը պատժվում է մինչև 2 տարի ազատազրկումով:

Յեթե պահակային ծառայության կանոնների խախտումը փաստակար հետևանքներ է ունենում, ապա մեղավորը պատժվում է—խաղաղ ժամանակ վոչ պակաս 3 տարի ազատազրկումով խիստ պայմաններում, իսկ պատերազմի ժամանակ՝ մահվան պատժով կամ ազատազրկումով խիստ պայմաններում:

ԻՇԽԱՆԱԶԱՆՑՈՒԹՅՈՒՆ ՅԵՎ ԱՆԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ

Յեթե զինվորական ծառայողը իրան հանձնրված իշխանությունը իր գործով ավելացնում է կամ գործ չի անում, առանց չար նպատակի և յեթե դրա հետևանքը փաստակար չի յեղել, ապա նա պատժվում է մինչև 3 տարի ազատազրկումով խիստ պայմաններում:

Յեթե զինվորական ծառայողի իշխանազանցությունը կամ անգործությունը, թեկուզ վոչ չար դիտավորությամբ, փաստակար հետևանքներ է ունենում, ապա նա պատժվում է մինչև 5 տարի ազատազրկումով խիստ պայմաններում:

Իսկ յեթե իշխանազանցությունը կամ անգործունեությունը կատարվում է չար դիտավորությամբ կամ շահագիտական և այլ նպատակներով, անկախ նրանից՝ փաստակար հետևանքներ

է ունեցել թե վոչ, պատժվում է վոչ պակաս 5 տարվա ազատազրկումով:

ԻՆՔՆԱԿԱՄ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Զինվորական ծառայողի՝ մարտի համար տրված կարգադրությունից ինքնակամ նահանջի, իրեն հանձնված ջոկատը, ամբուլթյունը կամ ռազմանավը թշնամուն հանձնելու, պաշտպանության առարկաները փչացնելու համար, այն դեպքում, յերբ այս բոլորը կատարվել են վոչ չար դիտավորությամբ, այլ ստեղծված դրությունը լավ չհասկանալու պատճառով, պատժվում է վոչ պակաս 1 տարվա ազատազրկումով:

Նույն այդ գործողությունները, յեթե նրանք կատարվել են թշնամուն ոժանդակելու նպատակով, պատժվում են մահվամբ և ամբողջ գույքի գրավումով:

Մարտի ժամանակ ինքնակամ կերպով պատերազմի դաշտը թողնել, մարտի ժամանակ թշնամու դեմ դեռ ըով դուրս գալուց հրաժարվել՝ պատժվում է մահով կամ ազատազրկումով և ամբողջ գույքի գրավումով:

ՆԱՄԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ԹՇՆԱՄՈՒ ՀԵՏ

Պատերազմի ժամանա, յեթե զինվորական ծառայողը անմիջապես կամ ուրիշների միջոցով

նամակագրութիւնն կամ հարաբերութիւնն ե ու-
նենում հակառակորդի բանակում կամ նրա գրա-
ված վայրերում գտնվող մեկն ու մեկի հետ,
պատժվում ե ազատագրկումով մինչև յերեք
տարի ե ամբողջ ունեցվածքի գրավումով:

Յեթե այդ հարաբերութիւնների ժամանակ
զինվորական ծառայողը, թեկուզ վոչ չար դի-
տավորությամբ, տեղեկութիւններ ե հաղորդել,
վորոնք կապ ունեն ռազմական գործողութիւն-
ների հետ, ապա նա պատժվում ե վոչ պակաս
3 տարվա ազատագրկումով խիստ պայման-
ներում:

ԼՐՏԵՍՆԵՐ

Զինվորական լրտեսութիւնը, այսինքն հա-
վաքել ե թշնամուն տալ ամեն տեսակ տեղեկու-
թիւններ, վորոնք կոգնեն նրան պայքար մղե-
լու խորհրդային իշխանության դեմ, պատժվում
ե մահվամբ ե ամբողջ ստացվածքի գրավումով,
կամ ազատագրկումով խիստ պայմաններում ե
ամբողջ ստացվածքի գրավումով:

ԹԱԼԱՆԶԻՈՒԹՅՈՒՆ

Մարտական պայմաններում ազգաբնակչու-
թիւնից անորինական կերպով խլել նրա ու-
նեցվածքը գեների ուժով կամ կեղծելով, թե

այդ արվում ե պատերազմական նպատակներով,
կամ թե, սպանվածներից ե վիրավորներից շո-
րեր ե իրեր հանել շահադիտական նպատակնե-
րով, պատժվում ե մահվամբ ե ամբողջ ստաց-
վածքի գրավումով կամ ազատագրկումով խիստ
պայմաններում:

ԻՆՉ ՊԵՏՔ Ե ԱՆԵԼ ՅԵՎ ԻՆՉ ՊԵՏՔ Ե ԻՄԱՆԱԼ ԱՌՈՂՋ ԼԻՆԵ- ԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կարմիր բանակում մեծ ուշադրություն է դարձվում այն բանի վրա, վոր բանակի շարքերը կանչվող յերիտասարդությունն առողջ լինի:

Այդ դեպքում բանակն էլ ուժեղ կլինի:

Դրա համար բանակում գոյություն ունեն հատուկ վարչություն, առողջապահական մասեր, բժիշկներ, վորոնք հետևում են, վորպեսզի Կարմիր բանակայինի և հրամանատարի առողջությունը պահպանվի:

Բայց գլխավորապես այդ կախված է իրանցից՝ Կարմիր բանակայիններից, նրանց վարժունքից:

Ինչքան վոր Կարմիր բանակայինը զիսակից վերաբերվի զեպի իր առողջությունը յեվ կասա՞րի այն, ինչ վոր խորհուրդ են տալիս բժիշկն ու գիտությունը, այնքան նա առողջ յեվ ամրակազմ կլինի:

Բոլոր հիվանդությունները, մեծ մասամբ զարգանում են այնեղ, վորեղ կա կեղտոտություն յեվ անմաքրություն:

Ողում, ջրի մեջ, մեր ամբողջ շրջապատում վիտում են ամենամանր, հասարակ աչքով չնրկատվող կենդանի եակներ: Այսպես որինակ, մի կաթիլ ջրի մեջ, վորը մեզ թվում է, թե մաքուր է, կարելի յե տեսնել, հատուկ գործիքի՝ խոշորացույցի մջոցով, միլիոնավոր այդպիսի զանազան էյակներ:

Այդ մանր էյակները կոչվում են միբրոպներ կամ բակտերիաներ: Նրանց մեջ կան այնպիսիներ, վորոնք անփնաս են, բայց կան և այնպիսիներ, վորոնք շատ վտանգավոր են մարդու համար:

Այդ միկրոպները մարդու ներսն են մտնում կերակրի հետ միասին կամ ողի միջից, շնչելու ժամանակ և ուրիշ ճանապարհներով: Մտնելով մարդու մարմնի մեջ այդ ֆնտոսկար միկրոպները նրան թունավորում են, և մարդը հիվանդանում է:

Առանձնապես ռաճ հն լինում միբրոպները կեղսի մեջ, վորեղ ցրանք հեճ յեվ լավ կերպով բազմանում են:

Այսպես որինակ կեդտոտ տեղերում վրի-
տում են տիֆ, խոլերա, փորահարինք և ուրիշ
հիվանդութիւններ առաջ բերող մեկրոպներ:

ՄԱՔՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱՎԱԿԱՆՆ Ե

Ահա թե ինչու, ինչքան վոր մարդը հետե-
վում է մաքուր պահելու այն շէնքը, վորտեղ
ինքն է ապրում, իրեն և իր հազուատեղենը մա-
քուր և խնամքով է պահում, այնքան նա բիշ
յենթակա կլինի հիվանդութիւններին:

Առանձին ուշադրութեամբ պետք է հետեւել այն
շենքերի մաքրութեան, վորտեղ շատ մարդիկ են լինում:
Դրա համար առանձնապես կարեւոր է, վոր գորա-
նցում կարգ ու մաքրութիւն պահպանվի:

Յերբեք չթքես հատակին, այլ հատուկ
սարքված թքամանի մեջ:

Հատակի վրա անպետք թղթեր և պապի-
րոսի մնացածները մի ձգի: Դրա համար կա հա-
տուկ արկղ:

Հետեւիր, վորպեսզի գորանոցի լուսամուտ-
ները շուտ շուտ բացվեն, ոգը մաքուր լինելու
համար:

Հետեւիր, վորպեսզի գորանոցում փոշի չլի-
նի, վորպեսզի հատակը, պատերն ու անկողինը
մաքուր լինեն:

Հետեւիր, վոր արտաքինոցը մաքուր լինի:
Արտաքինոցը դու մի կեդտոտիր և թույլ մի տուր
վոր ուրիշները կեդտոտեն:

Բակը մի կեդտոտիր: Ամեն մի բացուլ բան
ձգիր դրա համար հատուկ սարքված տեղը:

Հետեւիր խոհանոցի և ճաշարանի մաքրու-
թեան: Թույլ մի տուր, վոր կերակուրը կեդտոտ
լինի:

Հետեւիր վորպեսզի կերակրի ամանները, ջրի
ամանները, բաժակները, գդալները միշտ մա-
քուր լինեն:

Կեդտոտ ձեռքը մի տուր կերակրին և ա-
մանին: Ուտելուց առաջ ձեռներդ լվա:

Կատարելով այդ, հետեւելու գորանոցի յեզ քո
մաքրութեան՝ դու պաշտպանում ես քեզ յեզ քո ըն-
կերներին շատ վարակիչ հիվանդութիւններէ:

ՊԱՆՊԱՆԻՐ ՔԵՋ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒ- ԹՅՈՒՆՆԵՐԻՅ

Վեներական հիվանդութիւնները յերեք են.
որիպեր, կակուղ շանկեր և սիֆիլիս: Բոլոր այդ
յերեք հիվանդութիւնները վարակիչ են և փո-
խանցվում են մարդուց մարդ, գլխավորապես
սեռական հարաբերութիւններին միջոցով:

Այդ յերեք հիվանդութիւններն էլ հսկայական
վնաս են հասցնում մարդկութեան:

Ամենածաճը յեզ ամենաջառածված հիվանդու-
թյունը սիֆիլիսն է: Գյուղերում այդ հիվանդու-
թյունը կոչվում է նաև փիս հիվանդություն: Նա
շատ վարակիչ է:

Նրանից վարակվում են սեռական հարաբե-
րությունների, համրույրի, հիվանդի սպիտակե-
ղեն, սրբիչ, բաժակ և ուրիշ առարկաները գոր-
ծածելու միջոցով:

Այդ հիվանդությունն անմիջապես չի յե-
րևում, այլ վարակվելուց 2-3 շաբաթ հետո:
Այնտեղ, վորտեղ կաշվի չանկոռցի միջոցով վա-
րակվել է, յերևան է գալիս փոքրիկ ուռոցք,
վորը մի քանի օրից հետո փոխվում է փոքրիկ
և կոշտ վերքի: Մի քանի շաբաթից հետո վերքն
անհետանում է: Բայց վարակումից յերկու կամ
յերեք ամիս հետո, հիվանդի ամբողջ մարմնի
վրա փշաիկներ, պզուկներ են յերևան գալիս:

Յեթե հիվանդությունը չբժշկվի, ապա շու-
տով, իսկ յերբեմն միայն մի քանի տարուց հե-
տո, մարմնի վրա և մարմնի ներսում յերևան
են գալիս հոտած վերքեր, վորոնք քայքայում են
օրգանիզմը:

Հիվանդությունը շարունակվում է տարի-
ներով, և մարդը կենդանի հոտում է: Սիֆիլի-
սից շատ անգամ մարդ կաթված է ստանում և
խելագարվում է:

Այդ հիվանդությունը փոխանցվում է նաև
ժառանգաբար, յերախաները հիվանդո ո են ծըն-
վում և սովորաբար շուտով մեռնում են:

Սիֆիլիսը կարելի չե բժշկել, գրա համար ահ-
եհածես է վարակվելուց հետո, իր ժամանակին, բժը-
կի մոտ գնալ յեզ կասարել ցրա բոլոր կարգագու-
թյունները:

Պատահում է, վոր մարդը, վարակվելով սի-
ֆիլիսից, ամաչում է և բժշկի մոտ չի գնում,
և հետևանքն այն է լինում, վոր նա ժամանակ
կորցնելով, հետո այլևս չի կարող բժշկվել և
ինքը հոտելով ուրիշներին ել վարակում է: Դա
անթույլատրելի չե: Հիշիր, վոր այստեղ ամա-
չել չի կարելի: Սիֆիլիսը խայտառակչություն
չե, այլ դժբախտություն այն մարդու համար,
ով վարակվել է նրանով: Հիվանդացար թե չե՝
իսկույն բժշկի մոտ գնա: Հիվանդության զար-
գացումը իր ժամանակին կկանգնեցնես և կը-
բժշկես:

Բայց բժշկվող սիֆիլիսն ել ահագին վնաս
է հասցնում մարդուս առողջության: Զգուշա-
ցիր սիֆիլիսից:

Սիֆիլիսից և մյուս վեներական հիվանդու-
թյուններից խուսափելու համար պետք է՝

Սեռական հարաբերություն չունենալ ան-
բարոյական կանանց հետ:

Մաքուր պահել սեռական որգանները: Չանկողնի միջոցով, կեղտի շնորհիվ փոխանցվում է սիֆիլիսը:

Մի ոգավիր ուրիշի ամանեղենից, գլխից, բաժակներից և այլն: Կարող է ձեռքը ընկնել սիֆիլիսով հիվանդի բաժակ և դու կը վարակվես:

Մի ծխիր այն պապիրոսը, վոր արդեն յեղել է ուրիշի շրթունքների վրա, խուսափիր համբույրներից:

Զգուշ լինի: Հիշիր, վոր վարակվելով սիֆիլիսով լինելով ուրիշ վեներական հիվանդություններից, դու քուհավորում ես քո կյանքը լինելով քեզ հետ քո քանակին լինելով ուրիշ մարդկանց սարսափելի հիվանդություններից և քանակին:

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐԴ ՅԵՎ ԱՆԿՈՂՆԴ ՄԱԳՈՒՐ ՊԱՀԻՐ

Կեղտոտ լինել փոշոտ հագուստի մեջ շատ մեղրուկներ կան: Կեղտոտ անկողնի սպիտակեղենի և կեղտոտ մարմնի վրա միշտ միջատներ են վրձնում: Միջատներից մի քանիսը նույնպես տարածում են վարակիչ հիվանդություններ:

Այսպես, որինակ, վերադարձ և բժավոր ախի վարակիչ հիվանդությունները, վորոնք շատ փտանգավոր են մարդու կյանքի համար, տարածվում են վոչիլի միջոցով: Յեթե վոչիլը

կծում է հիվանդին և ապա քաշվելով առողջի վրա նրան էլ է կծում, ապա նա յեղ է վարակվում:

Դրա համար, յեթե ուզում լես պաշտպանել քեզ այդ հիվանդություններից, կովիր վոչիլներ գնա: Հետևիր, վոր վոչիլ չլինի վոչ միայն քեզ վրա, այլ նաև զորանոցում:

ՇՈՒՏ-ՇՈՒՏ ԲԱՊՆԻՔ ԳՆԱ ԼՆՎ ՓՈԽԻՐ ՍԱԽՏԱԿԵՂԵՆԸ:

Ամեն ոք թափ տուր և դուրս ձգիր քո անկողինը և հագուստը: Յեթե հետևես մաքրությանը՝ կպաշտպանես առողջությունդ, իսկ սպորտի միջոցով կամրապնդես մարմինդ:

ԽՆԱՅԻՐ ՀԱԳՈՒՍՏԴ ՅԵՎ ԿՈՇԻԿՆԵՐԴ: ԿՈԿԻԿ ՅԵՂԻՐ

Ամեն մի կարմիր բանակային լրիվ կերպով հագուստեղեն է ստանում վորոշ ժամանակամիջոցի համար: Յեղ յեթե խնայես, լավ նայես այդ հագուստներին, միշտ մաքուր և կոկիկ կը լինես: Դա պաշտպանում է նաև քո առողջությունը:

Հենց վոր ցկատեցիր, վոր հագուստդ պատվեց, անսխալապես կարկասիր: Թե չես մի փոքրիկ ծակ կոկոսանա և դու պատռված կլինես ու բոլորը քեզ վրա կծիծաղեն:

ԿՈՇԻԿՏԵՐԳ ՏԵՐԿԻՐ. և՛ կաշին չի պատուվի,
և՛ վոտներդ չի սեղմվի:

Կոշիկդ կպատուվի՝ իսկույն կարել տուր,
վոտներդ չես վերավորի: Շուտ-շուտ վոտներդ
լվա, վորպեսզի չքրտնի, մաքուր փաթաթաններ
փաթաթիր վոտիդ:

Հագուստդ, կոշիկներդ հագիր ինչպես վոր
պետքն է: Յեթե շտապես և լավ չփաթաթես
վոտիդ փաթեթը, քայլելու ժամանակ վոտներդ
կցավեն, վոտիդ վրա մազոններ կլինեն:

Պահպանիր բո հագուստեղենը, զենքը, ու-
նեցվածքը — վորովհետև նրանք ժողովրդական
գույք են: Յեվ ինչքան Կարմիր բանակայինը
խնամքով վերաբերվի դեպի այն բանը, ինչ
վոր նրան տրված կամ հանձնարարված է պաշտ-
պանելու, այնքան ավելի քիչ ժողովրդական մի-
ջոցներ են ծախսվելու Կարմիր բանակի վրա,
հետևաբար այնքան ավելի քիչ հարկ կվերցվի
ժողովուրդից, այնքան ավելի մեծ միջոցներ են
ծախսվելու ժողովրդական տնտեսություն բարձ-
րացնելու և խորհրդային յերկրի բանվորների և
գյուղացիների կյանքը բարելավելու վրա:

Ց Ա Ն Կ

	Եջ
Տախտակ-Որացույց 1926-ի	3
Ինտերնացիոնալ	5
Մահերգ	6
Վարչավյանկա	7
Անվախ ընկեր	8
Հեղափոխական ուրեր	9
Աշխատավորների մեծ ուսուցիչ	14
Ինչո՞ւ դու կանչվեցիր Կարմիր բանակը	20
Ի՞նչ է Կարմիր բանակը	28
Ինչպես եր ցարական բանակը	30
Ի՞նչով է ուժեղ Կարմիր բանակը	35
Կարմիր բանակայինի իրավունքները	36
Կարմիր բանակայինների պարտականու- թյունները	38
Կարմիր յերդումը	39
Լուսավորությունը Կարմիր բանակում	41
Բանակն ու ժողովուրդը	45
Կարմիր դրոշի տակ	49
Կարմիր աստղ	50
Նվերներ: Կարմիր դրոշակի շքանշան	51
Մեր Միության ռազմական շինարարու- թյունը	53

Ընդհ. գինվորական ծառայություն	54
Մինչ-գինակոչային պատրաստություն	55
Յերկրային զորամասեր	56
Ինչու չեմ եմ պետք մշտական կերմիր բանակը	58
Ծառայության ժամանակամիջոցը	60
Պահեստում գտնվելը	61
Կարմիր գվարդիան	62
Կարմիր բանակի կազմակերպումը	64
Պայքարի և հաղթանակի տարիները	65
Ինչպես ե կառուցված կարմիր բանակը	68
Կարմիր բանակի հրամանատարները	69
Կոմիսարներ	72
Քաղաքներ	75
Ինչ բան ե շտաբ	76
Հանրապետությունների Միության Ռազմահեղափոխական Խորհուրդ	78
Կ. Յե. Վորոշելով	80
Մ. Մ. Լաշևիչ	96
Մ. Վ. Ֆրունզե	98
Ի. Ս. Ունչիխա	103
Քաղաքական բաժիններ	107
Ս. Ս. Բուբնով	110
Հեղ. կարգի և դատի մարմիններ	112
Մեր իշխանությունը	116
Ինչպես եր առաջներում	116

Բանվորները և գյուղացիների պայքարն իրենց ազատագրման համար	118
Իշխանությունը բանվորներին և գյուղացիներին	120
Հայաստանի աշխատավորների դրությունը դաշնակիների որոք	121
Հայաստանի աշխատավորների պայքարը Խորհրդային իշխանության հասար	123
Կոմմունիստական կուսակցությունը	127
Ի. Վ. Ստալին	131
Ինչպես ե կառուցված մեր պետությունը	133
Խորհուրդների իշխանությունը	135
Ազգությունների դրությունը ցարական Ռուսաստանում	138
Խորհրդային Միության մեջ բոլոր ժողովուրդները հավասար իրավունքներ ունեն	140
Խորհրդային Հանրապետությունները համախմբվել են Միության մեջ	140
Ինչ հանրապետություններ են մտնում Միության մեջ	143
Խորհրդային հանրապետությունների Միության բարձրագույն իշխանությունը	144
ԽՍՀՄ ԿԳԿ նախագահ Մ. Ի. Կալինին	149

ԽՍՀՄ ժկիս նախագահ Ա. Ի. Ռիկով .	150
Լ. Բ. Կամենև .	153
Խորհրդային իշխանության քաղաքակա- նությունը—ինչ է անում Խոր- հրդային իշխանությունը .	155
Խորհրդային հանրապետությունը և մյուս յերկիրները .	157
Խորհրդային իշխանության խաղաղասի- րությունը .	160
Մեր հարևանների միտքը .	161
Նոր պատերազմների վտանգը .	163
Ավիոքիմ .	167
Աշխատավորների միջազգային կազմա- կերպությունը — Դասակարգային պայքարը .	173
Կոմունիստ սկան Խնտերնացիոնալը .	175
Գ. Ո. Զինովեվ .	177
Պրոֆինտերն .	178
Յերիտասարդության կոմունիստական Խնտերնացիոնալ .	179
Միջազգային գյուղացիական խորհուրդ .	179
Արտոնություններ և առավելություններ Կարմիր բանակայինի համար .	182
Արտոնություններ աշխատավորական հո- ղոգտագործման վերաբերյալ .	183

Արտոնություններ տուրքերի վերաբերյալ	183
Արտոնություններ միասնական գյուղա- անտեսական հարկի մասին .	185
Բնակարանային արտոնություններ .	186
Ժողովրդական լուսավորության վերաբերյալ	187
» առողջապահության »	187
Դրամական նպաստ .	187
Զինվորական հանցագործություն .	189
Դասալքություն .	189
Պետական գույքի գողացումը և վաճառումը	191
Պետի հրաման չկատարել .	192
Պետին կամ Կարմիր բանակայինին վիրա- վորել կամ նրանց վրա ուժ գործ դնել	193
Պահակային ծառայության կանոնների խախտումը .	193
Իշխանագանցություն և անգործություն .	194
Ինքնակամ գործողություններ .	195
Նամակագրություն թշնամու հետ .	195
Լրտեսներ .	196
Թալանչիություն .	196
Ի՞նչ պետք է անել և ի՞նչ պետք է իմա- նալ առողջ լինելու համար .	198
Վարակիչ հիվանդությունների պատճառ- ները .	198
Մաքրությունը առողջության զրավականն է	200

Պահպանիրը բեզ վենեւ ալ ան հիւանդութիւն-	
ներից	201
Հագուստներդ և անկողինդ ժաքուր պահիր	204
Խնայիր հագուստդ և կոշիկներդ: Կոկիկ	
յեղիր	205

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0212349

40.394